

**GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS ÖĞRETİM
PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Dilal AYGÜN

Eskişehir 2025

**GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS ÖĞRETİM
PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ**

Dilal AYGÜN

Yüksek Lisans Tezi

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Resim-İş Eğitimi Programı

Danışman: Doç. Dr. Kibar Evren BOLAT

Anadolu Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Şubat 2025

Eskişehir

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Dilal AYGÜN'ün “GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ” başlıklı tezi 07/02/2025 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek ‘Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı Adı Soyadı

İmza

Üye (Danışman): Doç. Dr. Kibar Evren BOLAT

Üye: Prof. Dr. İsmail Özgür SOĞANCI

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Deniz ÖZESKİCİ

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ÖZET

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Dilal AYGÜN

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Resim-İş Eğitimi Programı

Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Şubat 2025

Danışman: Doç. Dr. Kibar Evren BOLAT

Nitelikli bir eğitim verebilmek adına mevcut eğitimin eksi ve artı yönlerinin tespit edilmesi, ortaya çıkan sonuçlar ile gerekli değişimlerin işe koşulması gerekmektedir. Bu tez kapsamında ülkemizin en köklü üniversitelerinden biri olan Anadolu Üniversitesi'nin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programı, öğrenci görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma yaklaşımının işe koşulması uygun görülmüştür. Elde edilen verilerde yüksek lisans programının içeriği ve uygulama süreçlerinin keşfedilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 6 yüksek lisans öğrencisi katılımcı grubu olarak belirlenmiştir. Katılımcılarla nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama araçlarından biri olan yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile elde edilen veriler 'betimsel analiz' yöntemiyle çözümlenmiştir. Derslerin olabildiğince uygulama ağırlıklı işlenmesi, tartışma odaklı olması, disiplinler arası yürütülmesi, atölyelerin donanımlı olması, çevrim içi derslerin çoğunlukla yeterli verimlilikte olmaması ve araştırmalarda konu seçiminin öğrenciye bırakılması gerektiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sanat Eğitimi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Lisansüstü Eğitim.

ABSTRACT

STUDENT OPINIONS ON THE GRADUATE PROGRAM IN FINE ARTS EDUCATION

Dilal AYGÜN

Department of Fine Arts Education

Art-Craft Education Program (With Thesis) (MA)

Anadolu University, Institute Of Graduate Education, February 2025

Supervisor: Doç. Dr. Kibar Evren BOLAT

To provide a qualified education, it is necessary to identify the strengths and weaknesses of the current education system and implement necessary changes based on the findings. Within the scope of this thesis, the Master's Program in Art Teaching at the Department of Fine Arts Education at Anadolu University, one of the most established universities in our country, was examined based on student opinions. In the research, the basic qualitative research approach, one of the qualitative research methods, was deemed appropriate. The collected data aimed to explore the content and implementation processes of the master's program. For this purpose, a group of six master's students was selected as participants. Semi-structured interviews, one of the most commonly used data collection tools in qualitative research, were conducted with the participants. The data obtained through semi-structured interviews were analyzed using the "descriptive analysis" method. The findings revealed that lessons should be as practice-oriented as possible, discussion-based, and interdisciplinary; workshops should be well-equipped; online courses were generally not efficient enough; and research topics should be left to the students' discretion.

Keywords: Art Education, Fine Arts Education, Graduate Education.

TEŞEKKÜRLER

“Güzel Sanatlar Eğitimi Yüksek Lisans Öğretim Programına Yönelik Öğrenci Görüşleri” adlı araştırmanın ortaya çıkarabilmesi adına pek çok kişinin emeği geçmiştir. Danışman olarak atanması itibariyle emeğini, desteğini ve çalışmanın daha iyi hale gelebilmesi adına önerilerini hiçbir zaman esirgemeyen, her türlü durum ve koşulda sabırla yol göstermeye devam eden sevgili hocam Doç. Dr. Kibar Evren BOLAT’a teşekkürü borç bilirim. Gelişim çağlarımdan bugüne bana olan inanç ve sevgilerini her zaman yanımda hissettiğim değerli hocalarım Özgür TELLİ ve Emre ERDİŞ’e teşekkür ederim. Son olarak desteklerini esirgemeyen değerli aile üyelerime, yanımda olan tüm dostlarıma ve artık aramızda olmayan tüm sevdiklerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Dilal AYGÜN

Eskişehir 2025

01/01/2025

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “Bilimsel İntihal Tespit Programı” ile tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

İmza

Dilal AYGÜN

EK-1. Etik Kurul İzin Belgesi

Evrak Kayıt Tarihi: 12.01.2023

Protokol No: 470916

Tarih: 24.01.2023

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında Öğrenim Gören Yüksek Lisans Öğrencilerinin Ders Programına İlişkin Görüşleri: Anadolu Üniversitesi Örneği
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Dr. Öğr. Üyesi Kibar Evren BOLAT
TEZ YAZARI:	Dilal AYGÜN
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu
Prof. Dr. Saim ÖNCE (Başkan-İkt. ve İdari Bil. Fak.)	
Prof. Dr. M. Erkan ÜYÜMEZ (Başkan Yardımcısı -İkt. ve İdari Bil. Fak.)	KATILMADI
KATILMADI	Prof. Dr. Erkan YÜKSEL (İletişim Bil. Fak.)
Prof. Dr. Handan DEVECİ (Eğitim Fak.)	

01/01/2025

ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ KULLANIM BEYANI

Bu tezi hazırlarken ChatGPT üretken yapay zekâ programlarından destek aldığımı beyan ederim. Tezin hazırlığı aşamasında üretken yapay zekâ programlarından çeviri desteği aldım. Üretken yapay zekâ programlarından aldığım bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğimi bildiririm. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

İmza

Dilal AYGÜN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI.....	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜRLER	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ KULLANIM BEYANI	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLOLAR DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Araştırmanın Amacı	4
1.5. Araştırmanın Önemi.....	4
1.6. Varsayımlar	6
1.7. Sınırlılıklar.....	6
2. ALANYAZIN.....	7
2.1. Tarihsel Bağlamda Sanat Eğitiminin Gelişimi	7
2.1.1. Lisansüstü düzeyde sanat eğitimi.....	11
2.1.1.1. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programı ve ders içerikleri.....	19
2.1.2.Çağdaş sanat eğitimi.....	21
2.2. İlgili Araştırmalar	24
3. YÖNTEM.....	30
3.1. Araştırmanın Modeli	30
3.2. Katılımcı Grubu	31
3.3.Verİ Toplama Aracı	32

3.4. Verilerin Çözümlemesi	33
3.5. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenilirliği	34
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	37
4.1. Zorunlu Derslerin İçeriğine İlişkin Bulgular	38
4.2. Seçmeli Derslerin İçeriğine İlişkin Bulgular	47
4.3. Zorunlu Derslerin Öğrenme Ortamlarına İlişkin Bulgular.....	58
4.4. Seçmeli Derslerin Öğrenme Ortamlarına İlişkin Bulgular.....	65
4.5. Zorunlu Derslerin Sayı ve Programdaki Dağılımına İlişkin Bulgular.....	72
4.6. Seçmeli Derslerin Sayı ve Programdaki Dağılımına İlişkin Bulgular.....	74
4.7. Diğer Görüş ve Öneriler	77
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	80
5.1. Sonuç ve Tartışma	80
5.2. Öneriler	91
KAYNAKÇA	92
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Katılımcılar İle Gerçekleştirilen Görüşmelerin Zamanı ve Şekline İlişkin Bilgiler	33
Tablo 3.2. Betimsel Analiz Aşama ve Süreçleri.	34
Tablo 4.1.1. Zorunlu Derslerin İçeriğine İlişkin Bulgular.....	38
Tablo 4.1.2. Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri Dersi İçeriğine İlişkin .. Bulgular	39
Tablo 4.1.3. Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular	40
Tablo 4.1.4. Görsel Sanatlar Atölye I-II Derslerinin İçeriğine İlişkin Bulgular.....	42
Tablo 4.1.5. Seminer Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular.....	43
Tablo 4.1.6. Tez Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular	45
Tablo 4.1.7. Zorunlu Dersler İle İlgili Öneriler	46
Tablo 4.2.1. Seçmeli Derslerin İçeriğine İlişkin Bulgular.....	47
Tablo 4.2.2. Uzmanlık Alan Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular	49
Tablo 4.2.3. Görsel Kültür Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular.....	50
Tablo 4.2.4. Görsel Göstergebilim Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular	51
Tablo 4.2.5. Görsel Algı ve Tasarım İlkeleri Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular	52
Tablo 4.2.6. Baskı Teknikleri Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular	52
Tablo 4.2.7. A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular.....	53
Tablo 4.2.8. Çağdaş Sanat ve Yorumu Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular	54
Tablo 4.2.9. Kültür Tarihi I-II Derslerinin İçeriğine İlişkin Bulgular.	55
Tablo 4.2.10. Dijital Fotoğrafçılık Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular.....	56
Tablo 4.2.10. Dijital Fotoğrafçılık Dersi İçeriğine İlişkin Bulgular.....	56
Tablo 4.2.11. Seçmeli Dersler İle İlgili Öneriler	56
Tablo 4.3.1. Zorunlu Derslerin Öğrenme Ortamlarına İlişkin Genel Görüşler.	58
Tablo 4.3.2. Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri Dersi Öğrenme Ortamına ilişkin Bulgular	59
Tablo 4.3.3. Görsel Sanatlar Atölye I-II Dersleri Öğrenme Ortamına ilişkin Bulgular. 60	
Tablo 4.3.4. Seminer Dersi Öğrenme Ortamına ilişkin Bulgular.....	62
Tablo 4.3.5. Tez Dersi Öğrenme Ortamına ilişkin Bulgular	63

Tablo 4.3.6. Zorunlu Derslerin Öğrenme Ortamlarına İlişkin Öneriler	64
Tablo 4.4.1. Seçmeli Derslerin Öğrenme Ortamlarına İlişkin Genel Görüşler	65
Tablo 4.4.2. Baskı Teknikleri Dersi Öğrenme Ortamına ilişkin Bulgular	66
Tablo 4.4.3. Seçmeli Derslerin Öğrenme Ortamları İle İlgili Öneriler	70
Tablo 4.5.1. Zorunlu Derslerin Sayı ve Programına İlişkin Genel Görüşler	72
Tablo 4.5.2. Zorunlu Derslerin Sayı ve Programdaki Dağılımına İlişkin Öneriler	73
Tablo 4.6.1. Seçmeli Derslerin Sayı ve Programdaki Dağılımına İlişkin Genel Görüşler..	74
Tablo 4.6.2. Seçmeli Derslerin Özelinde Derslerin Sayı ve Programdaki Dağılımına İlişkin Öneriler	75
Tablo 4.7.1. Diğer Görüş ve Öneriler	78

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 4.1. Ders Programına İlişkin Görüşler	37
Şekil 4.4.1. Seçmeli Dersler Özelinde Öğrenme Ortamına İlişkin Görüşler	68
Şekil 4.4.2. Yüksek Lisans Derslerinin Sayı ve Programdaki Dağılımına İlişkin Bulgular	77

KISALTMALAR DİZİNİ

AKTS	: Avrupa Kredi Transfer Sistemi
EBAY	: Eğitim Bilimleri ve Araştırma Yöntemleri
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Sanat ve eğitim var olabilmek adına insana ihtiyaç duymaktadır. Sanat var olabilmek için, sanatçı ve izleyiciye ihtiyaç duyarken eğitim, eğitici ve eğitilen insana ihtiyaç duymaktadır. Gereksinim olmadan yapılan aktiviteler anlam ya da amaçtan yoksundur. Konu bağlamında gereksinim, sanat eğitiminin gerekliliği ve bu ihtiyacı giderme üzerinedir. Gereksinimler olmadan yürütülen eğitim ve sanat etkinliği faydasız olacaktır (Erinç, 1988, s.176). Bu anlamda önemli gereksinimlerden biri sanatın bireye katkılarıdır. Toplumun bireylerden oluştuğu düşünüldüğünde ise sanat, toplumu daima ileriye taşıyan bir araç görevindedir (Akkurt & Boratay, 2018, s.59).

Yaşamın bir gerekliliği ve insan varlığının ifadesi olan sanat, toplum yaşamının önemli noktalarından biridir (Artut, 2004, s.91). Hedeflenen gelişmiş ve nitelikli toplum, bilinçli bir sanat eğitiminin çıktısıdır (Pekmezci, 2002, s.36). Sanat eğitimi, bireysel anlamda tüm insanlara anlatım alanı açarak özgürleşmelerine katkı sağlamak, toplum anlamında ise akılcı, dengeli, duyarlı bireyler yetiştirme amacına hizmet etmektedir. Bedensel, etik, ahlaki vb. bilincin yanı sıra, estetik kaygı, yetenek ve yaratıcılığın desteklenmesini esas almaktadır (Artut, 2004, s.91). Ayrıca toplum niteliği açısından sorgulayan, değerlendiren, gelişen ve geliştiren, estetik kaygıya sahip bireyler yetiştirme anlamında sanat eğitimi önemli yer tutmaktadır (Akkurt & Boratay, 2018, s.59).

Sanat eğitimi, kurumlardan bağımlı ya da bağımsız olarak gerçekleştirilen tüm sanatsal eğitimi anlatmaktadır. Sanat eğitimi, müzik, sinema grafik ve mimarlık gibi birbirinden farklı alanları bünyesinde barındırabilmektedir. Günümüzde yürürlükte olan eğitim programları düzleminde sanat eğitimi konuları içerisinde sanatsal yaratım, sanat tarihi, kuramsal bilgiler ve elbette uygulamalar yer almaktadır (San, 2019, s.217). Evrensel sanat eğitimi özetlenmek istendiğinde sanat yolu ile eğitim ve sanat için eğitim olarak ikiye ayrılmaktadır. Sanat yolu ile eğitimde insan eğitimi öne çıkarken, sanat için eğitimde sanatın kendisinin yani sanatın anlaşılması adına hayata geçen uygulamalar öne çıkmaktadır. Sanat yolu ile eğitim daha çok duygu ve duyguların aktarımı ile ilgilenirken sanat için eğitim bilimsellik ve somut yaklaşımlarla ilgilenmektedir. Bu iki yol birbiri zıttına giden değil, paralel ve birbirinden beslenen iki yoldur (San, 2019, s.217). Türkiye’de sanat eğitimi ile ilgili başlıca önemli gelişmeler Cumhuriyet öncesi batılı anlamda askeri okullar ile başlamış, Cumhuriyetin ilanından itibaren sanat eğitimi alınması adına batı

lkelerine pek çok ğrenci gönderilmesi ve yurtiçindeki okullara görsel sanatlar ğretmeni yetiştirilmesi amacı ile Gazi niversitesi bünyesinde eğitim fakültesi kurulması ile devam etmiştir (nal, 2010, s.171).

Ülkemizde açılan niversite sayısı ilk yıllarda oldukça yavaş artış gösterirken 2000’li yıllarda yükselişe geçmiştir. Bu artıştan lisans eğitimi kadar yaygın olmasa da lisansüstü eğitim de faydalanmıştır. 1970’li yıllarda lisansüstü eğitim sadece doktora eğitiminden oluşmakta ve genellikle profesörlerin yanında usta-ıracak ilişkisi ile yetiştirilen kişilerden ibaretdir. Daha sonraki on yılda lisansüstü eğitim yüksek lisans ve doktora programı olarak ayrılmıştır. Günümüzde eğitim bilimleri, sağlık bilimleri ve sosyal bilimler gibi farklı uzmanlıklar barındıran enstitüler niversite bünyelerinde yer almaktadır. Lisansüstü eğitim, nitelikli insan gücü yetiştirebilmek adına evrensel anlamda ve ülkemizde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Ülkemizde lisansüstü eğitimin yaygınlaşması sevindirici olsa da beraberinde çeşitli problemleri de getirmektedir. Bu problemlerden bazıları lisansüstü eğitimin yapısı, işleyişi ve demokratikleşmesi olarak sıralanmaktadır (Bozan, 2012, s.180-186). Eğitim verilen mimari yapının durumu, ğretim görevlilerinin donanımı, niversitenin bulunduğu il içerisindeki müze, galeri ve etkinlikler de ayrıca önem teşkil etmektedir (Altınkurt, 2015, s.9). Bu önem, sanat eğitiminin yalnızca resim yaptırmanın ötesinde öğrenciyi düşünsel ve sorgulama anlamında desteklemesinden kaynaklanmaktadır. Sanat eğitiminin gerçek anlamda nitelikli bir şekilde yürütülebilmesi adına gerekli teknik ve malzeme gereksinimleri çağların getirdiği teknolojik gelişmeler doğrultusunda yenilenmeli ve dersler gelişmeleri takip eden mekanlarda işlenmelidir. Bahsi geçen gereksinimler yerine getirilmedikçe sanat eğitiminin bireyler üzerinde istendik şekilde etki etmesini beklemek maalesef olanaksızdır (Akkurt & Boratay, 2018, s.59). Ülkemiz eğitim kurumlarında yaygın olarak karşılaştığımız başka bir problem ise ders ve bölüm içeriği aynı ya da oldukça benzer olmasına rağmen isimlendirmenin farklı olmasıdır. Bu durum bireylerin atama süreçlerinde mağdur olabilmelerine neden olurken eğitim sistemi adına da büyük bir problem teşkil etmektedir (Yedikuvvet, 2021, s.91).

Sanat eğitimi veren kurumlarda süregelen başka bir problem, ğretim programları ve ders içeriklerindeki eksikliklerin giderilmesi konusudur (Altınkurt, 2015, s.9). Hem sanat ğrencisi hem de sanat eğitimcisinin deneyim kazanmasına destek olacak şekilde eğitim uygulamaları düzenlenmelidir. Günümüzde geleneksel yöntemlere kr krne bağlı kalınarak güncel sanatın göz ardı edilmesinin bireyi ileri taşımayacağı ortadadır.

Kurumlarda yetiştirilen kişilerin herkes tarafından bilinen temel yöntemlerden ileri geçememesi elbette eğitim programlarının çıktısıdır. Güncel bir sanat eğitimi programı yürütülebilmesi adına öğretim üyelerinin de kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Eğitimci ve öğrenciler, mutlak surette sanat alanındaki gelişmeleri takip etmeli ve kendilerini bu alanlarda beslemelilerdir (Gümüş, 2016, s.75-83). Eğitim kurumlarında süre gelen geleneksel anlayış, çağın gereksinimlerine ve evrensel standartlara cevap verebilecek şekilde yenilenmelidir (Yedikovvet, 2021, s.91).

Literatür incelendiğinde bahsedilen çeşitli gereksinim ve problemleri sanat eğitimi lisansüstü ders programı bağlamında irdelenen az sayıda araştırma olduğu görülmektedir. Bu sebeple araştırma, Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı kapsamında gerçekleştirilmiştir. Program dahilindeki dersler uygulama, içerik, derslik imkanları gibi çeşitli konularda irdelenmiş, öğrenciler tarafından belirtilen çeşitli talepler, artı ve eksi yönler ortaya konmuştur. Bu sayede sanat eğitimi yüksek lisans ders programının öğrenciler açısından güncel gereksinimleri belirlenmiş ve ileride yapılacak çeşitli düzenlemeler ya da karşılaştırmalar adına örnek teşkil edecek bir çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

2021-2022, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilinde öğrenim gören yüksek lisans öğrencilerinin ders programına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3. Alt Problemler

1. 2021-2022, 2022-2023 eğitim-öğretim yılları içerisinde Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilinde öğrenim gören yüksek lisans öğrencilerinin ders programının içeriği ve yürütülmesine ilişkin görüşleri nelerdir?

2. 2021-2022, 2022-2023 eğitim-öğretim yılları içerisinde Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilinde öğrenim gören yüksek lisans öğrencilerinin ders

programının geliştirilmesine ve yüksek lisans eğitiminin daha etkili hale getirilmesine ilişkin önerileri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, 2021-2022, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilinde öğrenim gören yüksek lisans öğrencilerinin ders programına ilişkin görüş ve önerilerinin alınması ve bu veriler ışığında yüksek lisans ders programının ve eğitiminin geliştirilmesine ilişkin önerilerin sunulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda cevap aranan sorular şunlardır:

1. Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilindeki öğrencilerin ders programındaki zorunlu derslere ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilindeki öğrencilerin ders programındaki seçmeli derslere ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilindeki öğrencilerin ders programındaki derslerin öğrenim ortamlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilindeki öğrencilerin ders programındaki derslerin sayısı ve dağılımlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilindeki öğrencilerin yüksek lisans düzeyindeki sanat eğitiminin daha etkili ve verimli hale gelmesi adına ders programına ilişkin önerileri nelerdir?

1.5. Araştırmanın Önemi

İnsanlık geçmişten günümüze pek çok değişime neden olmuştur. Bu değişim ve gelişimler elbette ülkelerin toplumsal, geleneksel, ahlaki değerlerine ve politikalarına göre farklılaşmaktadır. Eski çağlarda bu değişimler uzun yıllar almakta fakat günümüzde pek

çok gelişme oldukça hızlı bir biçimde hayatımıza girmektedir. Öyleki gelişmeleri takip edebilmek bile zorlaşmaktadır. Böyle bir ortamda kendini yenilemeyen pek çok şey çağ dışı kalmaya mahkumdur. Aynı zamanda uluslararası anlamda söz sahibi olmak isteyen ülkelerin gelişmeleri yakından takip etmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu gelişmeler hayatın her alanında olduğu gibi eğitim ve sanat üzerinde de etkisini göstermiştir. Sanat ve eğitim alanındaki köklü değişimler, sanat eğitimi alanının da değişimini gerekli kılmıştır. Ulusal ve uluslararası bağlamda pek çok değişim geçirmiş olan sanat eğitimi günümüzde özellikle teknolojik gelişmelerden payını almıştır. Dijital anlamda gerçekleşen önemli gelişmeler sanat, eğitim ve sanat eğitimi alanlarını da etkilemiştir. Bu bağlamda gelecek nesilleri hazırlayan eğitim kurumları program içeriklerini ve yürütülme biçimlerini, aynı zamanda derslik imkanlarını bu gelişmelere paralel güncellemek zorundadır. Aksi taktirde hızla değişim gösteren gelişmelere ayak uydurması oldukça zordur. Sanat eğitimi bağlamında öğretmen yetiştiren kurumların gelecek nesilleri yetiştirdiği varsayıldığında, üniversite eğitiminin uluslararası gelişmeler bağlamında en üst seviye kurumlar olmaları gerekmektedir. Lisans ve lisansüstü anlamda mezun olan öğretmen adayları hizmete en güncel bilgiler ile başlamalıdır. Böylelikle yetiştirilen öğrenciler en az o günün gelişmelerini öğreneceklerdir. Bu anlamda pek çok kişi ve kuruma görev düşmektedir. Öncelikle bireyler kendilerini geliştirmek konusunda istekli olmalı, kurum ve kuruluşlar da bu isteği pekiştirmek ve desteklemek adına her türlü gereksinimi sağlamaya çalışmalıdır. Bu gereksinimlerin tespitinde ülkemizdeki sanat eğitimi yaklaşımı çağdaş sanat eğitimi yaklaşımlarına ayak uydurmalıdır. Bu anlamda çağdaş sanat eğitimi yaklaşımlarını uygulayan kurumlardaki programlarla karşılaştırmalar yapılmalıdır. Bu karşılaştırmalar, ülkenin evrensel anlamda hangi seviyede olduğunu tespit etmek ve sonuçlara göre hangi alanlarda ne şekilde güncelleme yapılacağını belirlemek açısından fayda sağlayacaktır.

Bu çalışma ülkemizde uzun yıllardır eğitim öğretime devam eden kurumlarından biri olan Anadolu Üniversitesi bünyesinde yer alan Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programının öğrenciler tarafından değerlendirmelerini kapsamaktadır. Bu araştırma özellikle yüksek lisans sanat eğitimi ders programı olmak üzere ihtiyaç ve beklentilerin neler olduğunu belirlemek açısından önemlidir. Türkiye’de güzel sanatlar eğitimine yönelik yüksek lisans ders programlarını ele alan araştırmalar oldukça sınırlıdır. Alanyazın incelendiğinde Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programını ele alan bir araştırma yer almamaktadır. Bu

nedenle bu çalışma alanda ilk olup, araştırma sonuçlarının lisansüstü düzeyde sanat eğitimi veren programlara katkı sağlayacağı umulmaktadır.

1.6. Varsayımlar

Bu tez çalışmasında şu varsayımlarla hareket edilmiştir:

1. Katılımcı sayısı nitel araştırmayı temsil edebilecek niteliktedir.
2. Katılımcılar yöneltilen sorulara doğru ve içtenlikle yanıt vermişlerdir.

1.7. Sınırlılıklar

Bu araştırma:

- 2021- 2022, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi ders programı ile,
- Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilindeki öğrenci görüşleri ile sınırlandırılmıştır.

2. ALANYAZIN

2.1. Tarihsel Bağlamda Sanat Eğitiminin Gelişimi

Sanat, her dönem ve toplumda olduğu gibi bugün de varlığını sürdürmektedir. Coğrafyanın sosyo-kültürel, ekonomik ve teknolojik gelişiminden etkilenen sanat, toplum ve çağların değişimlerine göre şekil almaktadır (Çiçek, 2005, s.139). Batıda 19. yüzyıl ortasından itibaren, endüstri konusunda ilerlemiş ülkeler başta olmak üzere genel anlamda sanata ilginin arttığı gözlemlenmektedir (San, 2001, s.24). Artut (2004) ‘Sanat Eğitimi’ adlı kitabında ‘Amerika ve Avrupa’da Sanat Eğitimi Zaman Dizimi’ başlıklı bölümünde konuyu şu şekilde sıralamaktadır (Roland, 1995’ten aktaran Artut, 2004, s.108); Tarihler 1840 yılını gösterirken Horace Mann, el becerisini geliştirmede faydalı olacağı düşüncesi ile çocukların kopya edebilecekleri görseller (İllustrations) içeren bir kitap yayımlamıştır. Bunun ardından 30 yıl sonra ABD, devlet okullarında endüstriyel çizimi zorunlu kılan bir yasa çıkartmıştır. 1900’lü yıllarda ayrıca sanat konusunda çocuğu özgür bırakma anlayışının yaygınlaşması da söz konusu olmuştur (San, 2001, s.24). Bu gelişmeler doğrultusunda görüşlerini bildiren isimlerden biri olan eğitimci Franz Çizek, çocukların sanat eseri üretimi konusunda özgür bırakılmaları gerektiğini savunmuştur. Sigmund Freud ise sanatı, terapi yöntemi olarak kullanılabilecek bir aktivite olarak görmekte ve sanat ile ilgilenen çocuklara müdahale etmenin telafisi zor psikolojik problemlere yol açabileceğini savunmaktadır. 1934 yılında ünlü filozof ve eğitim kuramcısı John Dewey, ‘Deneyim Olarak Sanat’ adlı kitabında, sanatın bir süreç ve deney olduğunu, ortaya çıkan eserin tamamlanmış sanatsal bir etkinlik olduğunu belirterek, sanatın çocuklarda genel yaratıcı becerinin gelişimine destek olduğunu, toplumda ise özgür düşünen bireyler yetiştirmek açısından önemli bir araç olduğunu savunmaktadır. Sanat eğitimi profesörü Viktor Lowenfeld, benzer şekilde çocukların sanat üretimleri konusunda bir standart uygulamanın olumsuz bir tutum olduğunu savunmaktadır (Artut, 2004, s.108). Burada özet şekilde aktarılan gelişim ve farklılıklar, iki ana sanat eğitimi anlayışına ayrıldığında ilki; insan eğitiminin ağırlık kazandığı sanat eğitimi, ikincisi ise sanatın kendisi için yaygınlaşmasını amaçlayan sanat eğitimi anlayışıdır. İlkinde vurgulanan sanatsal uğraşların genel eğitim sistemi içinde insan gelişimine katkı sağlamak amacıyla yer alması, ikincisinde vurgulanan ise sanat olgusunun kendisidir (San, 2001, s.25). Batı sanat eğitimi gelişimi bu şekilde seyrederken, ülkemizde koşul ve gereksinimlerin batıdan farklı olması nedeniyle gelişimler paralel ilerlememiştir. Biçimsel anlamda batıdan etkilenmiş olmamız, özgün ve köklü bir

ilerleme kaydedilmemesine yol açmıştır (Kırıçoğlu, 2002, s.14). Ülkemizde sanatın örgün eğitime girişi 18. yüzyıla tarihlenmektedir (Ünver, 2002, s.17). Gelişim süreci Cumhuriyet öncesi ve sonrası olmak üzere iki özet bölüm halinde incelendiğinde, Cumhuriyet öncesi dönemde iki önemli gelişmeden ilki, 1793 yılında büyük oranda batı eğilimli eğitim-öğretim sistemini esas alan Mühendishane-i Berr-i Hümayunu'nda ilk resim derslerinin verilmeye başlanması olmuştur. İkinci ise 1883 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Akademisi)'nin kuruluşu ile ülkemizde akademik sanat eğitiminin temellerinin atılmasıdır. Cumhuriyet sonrası gelişmeler ise 1924 yılında Amerikalı ünlü eğitimci John Dewey'in ve benzer şekilde 1926 yılında resim, ders ve programların geliştirilmesi için sanat eğitimcisi Stichler'in ülkemize gelmesiyle başlamıştır. Daha sonra 1932 yılında Gazi Terbiye Enstitüsünde Resim-İş Eğitimi Bölümü kurulmuştur. 1940 yılında Köy Enstitüleri kurulmuş ve sanat derslerine yer verilmiştir. 1982 yılında 2547 sayılı YÖK yasası bünyesinde 3 yıllık eğitim enstitüleri, fakültelere dönüştürülmüş, 4 yıllık lisans programlarına göre düzenlenmiştir. 1983 yılında ise 2547 sayılı YÖK yasasının 5 (1) ve 67. maddesine göre üniversitelerde seçmeli, güzel sanatlarla ilgili dersler konulmuş ve 1990 yılında Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri açılması şeklinde devam etmiştir (Etike, 2001 & Telli, 1990'dan aktaran Artut, 2004, s.106-107). 2009 yılına gelindiğinde 27260 sayılı yönetmelik ile Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Spor Liseleri birleştirilmiş, birleştirilen okulların isimleri 'Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi' olarak değiştirilmiştir (Ciddi, 2019, s.66).

Türkiye'de 1982 yılına kadar Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okulların bünyesinde olan öğretmen yetiştirme programları, daha sonra Üniversitelere devredilmiştir. Yüksek öğretmen okulları ve eğitim enstitüleri gibi kurumlar bünyesinde yer alan öğretmen yetiştirme programları, eğitim/eğitim bilimleri fakülteleri ile bir süre sonra eğitim fakültelerine dönüşen eğitim yüksekokulları içinde yeniden yapılandırılmıştır. Öğretmen yetiştirme sorumluluğunun üniversitelere devredilmesiyle, söz konusu fakülteler içinde öğretmen yetiştirme işlevinin yanı sıra eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirmeye ilgili akademik araştırmalar da yaygınlaşmaya başlamış; böylece eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme alanında önemli bir akademik bilgi üretimi sağlanmıştır (YÖK, 2017a, s.9).

Bu kanun sonucunda lisans düzeyi ilgili birimimiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Öğretmenliği Programı olmuştur. Bütün bu gelişmeler ile sanat eğitimi daha çağdaş ve bilimsel bir görünüm kazanmıştır (Kırıçoğlu, 2002, s.13). Öğretmen yetiştirme sorumluluğu üniversitelere geçtikten sonra 1997, 2006 ve 2009 yıllarında olmak üzere toplamda 3 kez daha lisans programları düzenlenmiştir. En köklü değişim ise 1997 yılında istihdam anlamında etkisiz kalan bazı programların kapatılması ile yapılmıştır. Daha sonra hem toplumsal hem evrensel anlamdaki gelişmeler neticesinde programların güncellenmesi

gerekliliği doğmuştur. Gerekli değişimler 2017 tarihli YÖK Genel Kurul kararıyla üniversitelere gönderilmiş ve ilgili bölümlerin gerekli yenilikleri yapmaları sağlanmıştır. Öğretmenlik meslek bilgisi ile ilgili gelişmeler bazı derslerin içeriklerinin değişmesi ve bazı derslerin isimlerinin güncellenmesidir (YÖK, 2017b, s.16). Yine YÖK (2017b, s.2)'ün yayınladığı Resim-İş Öğretmenliği lisans programına göre ilk yarıyıl iki adet eğitim dersi dört adet genel kültür dersi iki adet alan dersi toplam 30 AKTS olacak biçimde düzenlenmiştir. İkinci yarıyıl yine iki adet eğitim dersi, üç adet genel kültür dersi ve dört adet alan dersi toplam 30 AKTS olarak planlanmıştır. Üçüncü yarıyıl, biri seçmeli ders olacak biçimde üç adet eğitim dersi, bir seçmeli genel kültür dersi, biri seçmeli olmak üzere beş adet alan dersi bulunmaktadır. Dördüncü yarıyıl biri seçmeli olacak biçimde üç adet eğitim dersi bulunmakta, geriye kalan altı ders ise alan dersi olarak planlanmıştır. Beşinci yarıyıl biri seçmeli olmak üzere üç adet eğitim dersi bulunmakta, yine biri seçmeli olmak üzere üç adet alan dersi bulunurken bir adet seçmeli genel kültür dersi yer almaktadır. Son yarıyıl ise biri seçmeli olmak üzere üç adet eğitim dersi, biri seçmeli olmak üzere üç adet alan dersi ve bir adet topluma hizmet uygulamaları dersi bulunmaktadır. Derslerin AKTS dağılımı meslek bilgisinde 86, genel kültürde 42, alan bilgisinde ise 112 olmak üzere toplamda 240 AKTS olarak düzenlenmiştir. Daha sonrasında bazı programlar ders programında güncellemeler yaparak programda değişiklikler yapmıştır.

Günümüzde yurtdışındaki farklı üniversitelerin güzel sanatlar eğitim programları karşılaştırıldığında isim olarak farklı görünmelerine karşın içerik anlamında birbirilerine benzer oldukları görülmektedir. Edinburgh Üniversitesi'nin Sanat Okulu programında lisans ve lisansüstü düzeyde Güzel Sanatlar olmak üzere iki eğitim programı bulunurken, Tasarım okulunda Animasyon, Moda Tasarım, İllüstrasyon ve Performans Kostümü gibi pek çok program yer almaktadır. Evora Üniversitesi'nde Görsel sanatlar eğitimi kapsamında Tasarım, Görsel Sanatlar ve Multimedya programları bulunmaktadır. Kuzey Georgia Üniversitesinde sanat eğitimi alanında Grafik Tasarım Konsantrasyonlu Anasanat Dalı, Stüdyo Sanatı Yan Dalı, Sanat Eğitimi dersleri verilmektedir. Lingnan Üniversitesinde sanat eğitimi veren üç program; Görsel Çalışmalar, Yaratıcı Medya Endüstrileri, Animasyon ve Dijital Çalışmalar lisans programlarıdır. Gazi Üniversitesinde ise Resim-İş Eğitimi programı dahilinde çeşitli sanat eğitimi dersleri yer almaktadır (Akgün, 2023, s. 117-123).

Bahsi geçen 5 üniversitenin, lisans düzeyi görsel sanatlar eğitim programları karşılaştırıldığında tümünde sanat ve tasarım dersleri olduğu görülmektedir. Sıralanan üniversiteler içerisinde sanat tarihi dersleri barındırmayan tek üniversite Kuzey Georgia Üniversitesidir. Ders programlarında bulunan güncel içerikli derslere bakıldığında Edinburgh Üniversitesi'nde Tasarım ve Ekran Kültürlerinde Görsel Anlatılar dersi, Evora Üniversitesi'nde Multimedya I, İletişim ve Görsel Çalışmalar I, Sanat Çalışmaları ve Medya I, Plastik Sanatlar ve Multimedya Projeleri I dersleri bulunmaktadır. Lingnan Üniversitesi'nde Yaratıcı Medya Endüstrisi: Teorik ve Pratik, Dijital Medya Üretimi, Teknolojik Platformlar ve Yaratıcı Medya Endüstrisi ve Etkileşimli Sanat adında dersler bulunmaktadır. Kuzey Georgia Üniversitesi'nde ise Dijital Tasarım ve Üretime Giriş Dijital Medya dersleri yer almaktadır. Edinburgh ve Kuzey Georgia Üniversitelerinde İllüstrasyon ve benzeri dijital sanat derslerine rastlanmıştır. Yaratıcı kitap çalışmaları, oyun ve tasarım üzerine ders bulunduran tek üniversite ise Edinburgh Üniversitesi'dir. Yine bahsi geçen üniversiteler içinde hikâye ve öykünme dersi barındıran tek kurum Lingnan Üniversitesi olmuştur. Grafik Tasarım dersi bulunduran üniversiteler Edinburgh, Kuzey Georgia ve Gazi Üniversiteleridir. 2D Animasyon dersi barındırmayan iki üniversite Kuzey Georgia ve Gazi Üniversitesi olurken, 3D Animasyon dersi bulundurmayan tek üniversite Gazi Üniversitesidir. Yine Edinburgh, Evora ve Gazi Üniversitelerinde Bilgisayar Grafikleri ve Dijital Modelleme dersleri yer almamaktadır. VR ve AR Çalıştayı dersine sahip olan tek üniversite Lingnan Üniversitesi'dir. Kuzey Georgia Üniversitesi'nde bulunan Sanat Eğitimi için Müfredat Modelleri ve Değerlendirme dersine benzer şekilde Gazi Üniversitesinde eğitim dersleri yer almaktadır. Yine Kuzey Georgia Üniversitesi'nde Sanat Eğitiminde Malzeme ve Sınıf Yönetimi adında bulunan ders, Gazi Üniversitesi'nde verilen Sınıf Yönetimi gibi derslere denk gelmektedir (Akgün, 2023, s. 117-123).

Lisans düzeyinde sanat eğitimi alanında bazı problemlerle karşılaşılmaktadır. Sanat, pek çok disiplin ile bağlantı kurabildiği için disiplinler arası bir konumdur. Bu durum sanat eğitimcisinin de pek çok disiplinle iç içe olmasını gerektirmektedir. Nitekim disiplinlerarası ders verebilecek eğitimci olmadığında disiplinlerarası dersler programlarda yeterince yer alamamaktadır. Eğitim fakültelerinin artışı olumlu bir gelişme olarak görülmekte fakat ders verilen mekanların yetersizliği nitelikli bir eğitim verilmesinin önünü tıkamaktadır. Üniversitelerde yeterli insan kaynağı bulunmamakta ve bu konu temel sorunlar arasında yer almaktadır. Bir diğer problem ders mekanlarındaki donanım eksikliğidir. Ülkemize ait bir

sanat eğitimi politikası olmaması önemli eksiklerden biridir. Sanat eğitiminde teorik dersler ile uygulamalı dersler arasında bağlantı kurulamaması başka bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun çözümü adına mevcut teorik dersler uygulamaya zemin hazırlayacak şekilde geliştirilmelidir (Ürük vd., 2021, s. 238-245).

2.1.1. Lisansüstü Düzeyde Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi sadece lisans eğitimi ile sınırlı kalmayıp, lisansüstü eğitimi de kapsamaktadır. Günümüzde lisansüstü eğitim basamaklarından biri olan yüksek lisans, lisans öğretimi tabanlı, eğitim-öğretim ve araştırma sonuçlarını ortaya koymayı hedefleyen bir yükseköğretimdir. Ülkemizde lisansüstü eğitim; yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik olarak ayrılmaktadır (Yükseköğretim Kanunu, 1981). Çakar (1997, s.65), lisansüstü eğitimi, bir alanda derinlemesine çalışarak, lisans eğitiminden daha üst seviyede bilgi, birikim ve deneyim sahibi olan yüksek ihtisas gücünü yetiştiren eğitim programı olarak tanımlamaktadır.

Ülkemizde lisansüstü eğitim gelişimi ise şu şekilde seyretmiştir; 1982 sonrası dönemde yüksek lisans ve doktora eğitimi için enstitüler kurulmuş, 1970-1982 yılları arasında lisansüstü eğitimde ABD'nin model alınması ile lisansüstü eğitim, master (yüksek lisans) ve doktora olarak ayrılmıştır. 1982 sonrasında yüksek lisans ve doktora çalışmaları lisansüstü eğitim-öğretim yönetmeliğine bağlanmıştır (Resmi Gazete, 1981'den aktaran Bozan, 2012, s.181). Sanat ile ilgili ilk tezlerin yazım tarihlerinin 1982 yılı olduğu ve Sosyal Bilimler Enstitüsü çatısında toplandıkları görülmektedir. 1982 yılından itibaren lisansüstü sanat eğitimi veren Eğitim Bilimleri Enstitülerinin sayısı giderek artmış, 2016 yılı itibarıyla 49'a ulaşmıştır (Somuncu, 2016, s.6-7). 2023 yılında ise sanat alanında lisansüstü eğitim verilen üniversite sayısı 58'e ulaşmıştır (Nazlımoğlu & Karakoç, 2023, s. 1405). YÖK verilerine göre ülkemizde 2018-2019 yıllarındaki lisansüstü öğrenci sayısı bölümlere göre şu şekildedir; Sanat ve Beşerî Bilimler 72858 kişi, Güzel Sanatlar 3545 kişi, Görsel-İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı 6821 kişi ve Sanat ve Beşerî Bilimlerle İlgili Disiplinler Arası Programlar ve Yeterlilikler 6493 kişidir. (YÖK'ten aktaran Yedikuvvet, 2021, s.17). 2023-2024 yükseköğretim istatistiklerine göre önlisans öğrenci sayısı ise 2822626, lisans öğrenci sayısı 3740171, yüksek lisans öğrenci sayısı 409559, doktora düzeyi öğrenci sayısı ise 108933'tür (YÖK, 2025).

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne göre lisansüstü programlarından biri olan yüksek lisans programı tezli ve tezsiz olmak üzere iki çeşittir. Yüksek lisans programına başvuruda bulunabilmek için aranan şartlar lisans diplomasına sahip olmak ve en az 55 ALES puanına sahip olmaktır. ALES şartı bulunmayan bazı alanlar içerisinde özel yetenek sınavı ile öğrenci kabul eden programlar da bulunmaktadır. Tezsiz yüksek lisans programlarında ise ALES puan şartı bulunmamakta ve karar yükseköğretim kurumuna bırakılmaktadır. İlgili kurumlar yüksek lisans programına öğrenci alımını yalnızca ALES sınavı ile sağlayabilecekleri gibi lisans not ortalaması, bilimsel değerlendirme veya mülakat gibi ek değerlendirmeleri de işe koşabilmektedir. Bunun yanında özel yetenek sınavı ile öğrenci kabul eden programlarda çeşitli seviye ve türden engelleri bulunan adaylardan yabancı dil şartı aranmamakta yahut gerekli yabancı dil şartı yerine getirilmiş sayılmaktadır.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne göre tezli yüksek lisans eğitiminin tanımı "Tezli yüksek lisans programı öğrencinin bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak bilgilere erişme, bilgiyi derleme, yorumlama ve değerlendirme yeteneğini kazanmasını sağlar" şeklindedir. Program seminer ve tez çalışmaları dışında yedi dersten oluşmaktadır. Derslerin yirmi bir krediden daha az olmaması gerekmektedir. Bir eğitim-öğretim dönemi 60 AKTS kredisinden az olamamakta ve tez çalışması ile birlikte en az 120 AKTS kredisi ile tamamlanmaktadır. Tezli yüksek lisans programı bilimsel hazırlık için geçirilen süre dışında kayıt yaptırılıp yaptırılmadığı farketmeksizin eğitim süresi dört yarıyıl olarak belirlenmiştir. Maksimum sınır ise altı dönemdir. Öğrencinin dört yarıyıl sonunda derslerini tamamlayamaması, tez çalışmasının uygun sürede bitirilmemesi ya da savunmaya girmemesi kurum ile ilişkisinin kesilmesine yol açmaktadır. Belirlenen süreden önce mezun olacak öğrenciler için ise senato karar almaktadır. Yine Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne göre doktora eğitimi tanımı ve programı ise şu şekilde ifade edilmektedir:

Doktora programı, öğrenciye bağımsız araştırma yapma, bilimsel problemleri, verileri geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma, analiz etme ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli becerileri kazandırır. Doktora programı, tezli yüksek lisans derecesi ile kabul edilmiş öğrenciler için toplam yirmi bir krediden ve bir eğitim-öğretim dönemi 60 AKTS'den az olmamak koşuluyla en az yedi ders, seminer, yeterlik sınavı, tez önerisi ve tez çalışması olmak üzere en az 240 AKTS kredisinden oluşur. Lisans derecesi ile kabul edilmiş öğrenciler için de en az kırk iki kredilik 14 ders, seminer, yeterlik sınavı, tez önerisi ve tez çalışması olmak üzere toplam en az 300 AKTS kredisinden oluşur (29690 sayılı Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, 2016).

Ayrıca doktora tezinin alana katkı sağlaması, yöntem geliştirmesi ya da bilinen bir yöntemi yeni bir alanda uygulaması gerekmektedir. Doktora programına başvurabilmek için bazı şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bunlar yüksek lisans diplomasına sahip olmak ve ALES puanının en az 55 olmasıdır. Doktora programı, bilimsel hazırlık için ayrılan süre dışında öğrencinin her dönem kayıt yaptırap yaptırmaması dikkate alınmaksızın sekiz yarıyıl olarak belirlenmiştir. Programı tamamlama azami süresi ise on iki dönemdir. Yüksek lisans programında olduğu gibi sorumlu olunan dersler zamanında başarılı olarak yerine getirilemediği ya da tez süreci belirlenen sürede tamamlanamadığı takdirde, öğrencinin kurum ile ilişkisi kesilmektedir (29690 sayılı Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, 2016).

Ülkemizde Resim-İş Eğitimi Lisansüstü Programa sahip olan bazı üniversiteler Dokuz Eylül, Ege, Marmara, Gazi ve Anadolu Üniversiteleridir. Ege ve Dokuz Eylül Üniversiteleri kuruluşları bakımından Marmara, Gazi ve Anadolu Üniversitelerine oranla daha genç üniversitelerdir. Ülkemizde eğitim anlamında en köklü kurum ise Gazi Üniversitesidir.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Resim-İş Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı 1999 yılında eğitim öğretime başlamış ve o günden itibaren eğitime devam etmektedir. Programa başvuru koşulları arasında lisans mezunu olmak ya da lisans son sınıf olmak gerekmektedir. Ayrıca ALES sınavından en az 55 puan almış olmak ve mülakattan 65 ve üzeri puan almış olmak gerekmektedir. Daha sonra alınan puanlar ve mezuniyet notu farklı yüzdelikler ile toplanarak değerlendirme puanı elde edilmektedir. En yüksek notu alan kişiden başlanarak programa kayıt için hak kazanan kişiler listelenmekte ve belirli tarihlerde kayıt hakkı sunulmaktadır. Program 21 krediden az olmayacak şekilde en az yedi ders, bir seminer ve tez çalışmasını kapsamaktadır. Bir dönem tamamlanması gereken kredi puanı 30 AKTS, programın tamamının tamamlanması ise 120 AKTS gerektirmektedir. Program amacı, ilgili bölüm içeriği hakkında bireysel ve mesleki anlamda pozitif katkı sağlamaktır. Program kazanımlarından bazıları akademik ölçütlere, bilimsel değerlere ve bilim etiğine bağlı olmaktadır. Öğretim planı 2 adet zorunlu, 28 adet seçmeli dersten oluşmakta, seçmeli derslerin 15 adedi güz, 13 adedi bahar döneminde bulunmaktadır. İlk dönem zorunlu ders olarak Yayın Etiği, Kültürel Bellek ve Bilimsel Araştırma Teknikleri dersleri yer almaktadır. İlk dönem seçmeli dersleri ise Grafik Tasarımında Tipografi I, Desen I, İnternet Arayüz Tasarımı I, Yazı Tasarımı I, Sanatta Değerlendirme Eleştiri ve Yorum I, İleri Suluboya Resim I, Semiyoloji, Kavamsal Sanat Uygulamaları I, Sanatta Dialog Eğitimi,

Yeni Medya Grafiği I, Grafik Tasarım ve Kültür, Bilimsel Paradigmalar, Reklam İllüstrasyonu I, Renk Renk Teorileri I, İleri Resim Tasarımı I, İleri Grafik Tasarım I, Karşılaştırmalı Türk Dünya Sanatı I, Batı Sanatı Araştırmaları I, Sanatsal Motivasyonda Disiplinlerarası Yaklaşım I, 20. Yüzyıl Görsel Sanat Çalışmaları, Çağdaş Türk Resmi I olmak üzere çeşitli dersler yer almaktadır. 2. Dönem zorunlu dersleri Seminer, Sanatsal Algıda Aufhebung Çözümleri ve Çağdaş Toplum ve Sanat dersleridir. 2. Dönem seçmeli dersler Bilgi Erişimi ve Raporlaştırmada Bilgisayar Kullanımı, 60 sonrası Türkiye’de Çağdaş Sanat, İnternet Arayüz Tasarımı II, Çağdaş Türk Resmi II, Grafik Tasarımda Tipografi II, Yazı Tasarımı II, İleri Suluboya Resim II, Kavramsal Sanat Uygulamaları II, Yeni Medya Grafiği II, Kültürel Bellek ve Görsel Sanatlar, Reklam İllüstrasyonu II, Renk Renk Teorileri II, İleri Resim Tasarım II, İleri Grafik Tasarım II, Kaynaştırmalı Türk Dünya Sanatı II, Batı Sanatı Araştırmaları II, Sanatsal Motivasyonda Disiplinlerarası Yaklaşım II, Desen II, Sanatta Değerlendirme Eleştiri ve Yorum II dersleridir. 3 ve 4. Dönem zorunlu dersleri Uzmanlık Alan Dersi ve Tez Çalışması Dersleridir. Aynı Üniversiteye bağlı Resim-İş Öğretmenliği Doktora Programı tıpkı Yüksek Lisans Programı’nda olduğu gibi 1999 yılında eğitime başlamıştır. Programa başvurabilmek için kabul şartları aynı ya da benzer bir alanda lisans ve yüksek lisans diplomasına sahip olmak, yeterli ALES ve dil puanına sahip olmaktır. Bunun yanı sıra özel yetenek sınavı ile giriş yapılan bölümlerde ALES şartı aranmamaktadır. Doktora programı, açılan derslerden en az 21 kredi, 7 ders, tez önerisi, uzmanlık alan dersi, yeterlik sınavı, seminer ve tez çalışmalarından oluşturulmaktadır. Bir dönem için 30 AKTS, programın tamamlanabilmesi için ise 240 AKTS tamamlanması gerekmektedir. Kurum, verilen doktora programının amacını “sanat eğitimi alanında bilgi ve beceri sahibi mezunlar yetiştirmek; aynı zamanda adayların sanat eseri oluşturma ve alanında sanat eğitimi verebilme becerilerini geliştirmektir” olarak açıklamıştır. Güz dönemi derslerinden Medya Tarihi ve Popüler Kültürde Sanal Gerçeklik, Simülasyon dersleri zorunlu dersler arasındadır. Seçmeli dersler ise; Bilgilendirme Grafiği I (İnfografik), Analitik Figür Çözümlemeleri I, Sanatta Kültürel Diplomasi Eğitimi I, Bilgisayar Grafiği I, İleri Resim Tasarım I, Sanatta Yaratıcılık ve Eğitim I, Avrupa Resminde Türlerin Tarihi I, Mekan Temsil Teknikleri, Medya Tarihi, Gelişim ve Öğrenme, Öğrenme Stratejileri ve Becerileri, Eğitim Çalışmalarını Anlama, Yaşam Boyu Gelişim: Okul Uygulamalarına Psikososyal Yansımaları, Görsel Sanatlarda Dışavurumcu Anlatımda Otobiyografi I, Çağdaş Sanat Eğitiminde Bilgisayar ve İnternet Kullanımı I, Multimedia Portfolyo CD Tasarımı, Sosyal Girişimcilik ve Sanat Projesi Geliştirme, Font ve Font Ailesi

Tasarımı I ve Öğretimde Planlama ve Değerlendirme olarak listelenmiştir. Bahar dönemi zorunlu dersleri Anadolu Kültür Tarihi ve Bilim Felsefesi ve Etiği dersleridir. Yine bahar dönemi seçmeli dersler ise; Postmodernizm Kuramları, Seminer, Font ve Font Ailesi Tasarımı II, Analitik Figür Çözümlemeleri II, Multimedia Portfolyo CD Tasarımı II, Çağdaş Sanat Eğitiminde Bilgisayar ve İnternet Kullanımı II, Bilgisayar Grafiği II, İleri Resim Tasarım II, Sanatta Yaratıcılık ve Eğitim II, Lisansüstü Öğrenciler İçin Akademik Yazma, Öğretmen Eğitiminde Eylem Araştırması, Görsel İletişim Tasarımında Kültürel Yansımalar, Program Geliştirme ve Uygulamaları, Araştırmalarda İstatistiksel Analizler, Avrupa Resminde Türlerin Tarihi II, Sanatta Kültürel Diploması Eğitimi II, Görsel Sanatlarda Dışavurumcu Anlatımda Otobiyografi II ve Bilgilendirme Grafiği II (İnfografik) olarak listelenmiştir. Tekrar güz dönemine gelindiğinde ise Uzmanlık Alan Dersi ve Tez Çalışması dersleri bulunmaktadır (Dokuz Eylül Üniversitesi, 2024).

Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş Eğitimi, Tezli Yüksek Lisans Programı 2020-2021 yılında eğitime başlamıştır. Programa başvuru koşulları ilgili lisans bölümlerinden alınmış diplomaya, lisans düzeyi not ortalamasının en az 70 puan olmasına, en az 55 ALES ve en az 50 yabancı dil puanına sahip olmaktır. Program amacı, eğitim ve güzel sanatlar alanına katkı sağlamak olarak açıklanmıştır. Program dahilinde açılan derslerden en az 24 kredi ders almış ve bu derslerden geçer not almış, en az 70 not ortalaması olan ve alanında hazırlanan tez çalışması onaylanan öğrenciler ilgili program diplomasını almaktadır. Kurumun ders programı şu şekildedir: ilk dönem biri Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersi olacak şekilde zorunlu, diğeri öğrenci inisiyatifine bağlı seçmeli ders olmak üzere iki ders bulunmaktadır. İkinci dönem yine iki zorunlu ve seçmeli olarak alınması gereken iki ders bulunmakta, zorunlu ders Seminer dersi olarak görülmektedir. Üçüncü ve dördüncü dönemler, alınması zorunlu iki ders Tez Çalışması ve Uzmanlık Alan Dersi'dir. Birinci dönem alınabilecek seçmeli dersler listesinde şu dersler bulunmaktadır; Görsel Kültür ve Sanat Eğitimi, Özgün Baskıresim I, Bilgisayar Destekli Tasarım ve Görsel Tasarım Programları, Görsel İletişim ve Grafik Tasarım I, Deneysel Sanat Araştırmaları I, Sanatı Felsefeyle Anlamak ve Çokkültürlü Eğitim. İkinci dönem seçmeli dersleri ise; Plastik Sanatlarda Semboller ve Mitoloji, Özgün Baskıresim II, Görse İletişimde Tipografi, Görsel İletişim ve Grafik Tasarım II, Deneysel Sanat Araştırmaları II, Sanatsal Yaratıcılık ve Cumhuriyet Dönemi Türk Resmi, Bilgisayarda İstatistik Uygulamaları ve Nitel Araştırma olarak listelenmiştir. (Ege

Üniversitesi, 2024). Üniversitenin lisansüstü ders programına ilişkin web sitesinde doktora ders programı bulunmamasından dolayı bu tezde yalnızca yüksek lisans eğitimi programına yer verilmiştir.

Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü 1994 yılında kurulmuş ve 1994 yılından bugüne eğitim-öğretime devam etmektedir. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde bulunan 10 Anabilim Dalı ve 45 lisansüstü programdan biri Güzel Sanatlar Eğitimi/Resim-İş Öğretmenliği, Doktora Programıdır. Program ders kataloguna bakıldığında ilk dönem 4 adet seçmeli ders alma hakkı tanınmıştır. İkinci dönem ise Araştırma Teknikleri ve Yayın Etiği dışındaki üç ders seçmeli olarak öğrenci inisiyatifine bırakılmıştır. Seçmeli dersler Çağdaş Resim Sanatı I-II, Sanat Atölye (Litografi), Sanat Atölye (Gravür) (Mezotint), Yeni Resim Teknikleri I-II, Güncel Sanat I-II, Kavramlarla Güncel Sanat I-II, Kurgu I-II, Grafik Tasarımı Alan Disiplinleri I-II, Sanat Eleştirisi, Çağdaş Sanat Yorumu, Sanat Teorisi, Dünya Sanatı İkonolojisi, Üç Boyutlu Sanat Uygulamaları, Yerleştirme Sanatında Mekan Uygulamaları, Sanat Felsefesi, Mekan I-II, Kompozisyon I-II ve Dijital Sanatlarda Göstergebilim ve Anlamlandırma olarak listelenmiştir (Marmara Üniversitesi, 2024). Üniversitenin lisansüstü ders programına ilişkin web sitesinde yüksek lisans ders programı bulunmamasından dolayı yalnızca doktora eğitimi programına yer verilmiştir.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü önceleri Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Enstitülerine bağlı olarak faaliyet yürütmüş, daha sonra YÖK'ün 04.11.1997 tarihli kararı ile bağımsız bir enstitü olarak kurulmuştur. 2016 yılından bugüne yüksek lisans ve doktora programları, 22 anabilim olmak üzere 50 bilim dalında eğitimlerini sürdürmektedir. (Gazi Üniversitesi, 2024a). Gazi Üniversitesi, akademik takvimde belirtilen tarihlerde olmak üzere yılın her döneminde lisansüstü öğrenci kabulü yapmaktadır. Başvurularını çevrim içi yürüten Gazi Üniversitesi tezsiz yüksek lisans programları dışında aynı anda iki ya da daha fazla programa başvuru kabul etmemektedir. Tezli ya da tezsiz yüksek lisans programlarına başvurabilmek için kişilerin lisans diplomasına sahip olması ya da kesin kayıt tarihine kadar mezuniyet işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir. Bir üst program olan doktora programına ise yüksek lisans diplomasına sahip olan kişiler başvurabilmektedir. Anabilim dalı ve programlar, genel şartlar dışında ek olarak başvuru koşulları belirleyebilmektedir (Gazi Üniversitesi, 2024b). Örneğin Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Eğitimi tezli yüksek lisans özel şartları Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için Resim-İş Eğitimi/Görsel Sanatlar alanından mezun olmak, en az 25 yabancı dil puanına ve en az 60 ALES puanına sahip

olmaktır (Gazi Üniversitesi, 2024c). Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında zorunlu olan tek ders Seminer dersidir. Seçmeli olarak Türk Bezeme Sanatı ve Tasarım Özellikleri, Estetik Kuramları, Plastik Sanatlar Eğitiminde Farklı Disiplinlerin Yaratıcılığa Etkisi, Sanat Eğitiminde Fotoğraf Sanatının Yeri, İleri Özgün Baskı Resim Tasarımı I, Sanat Eğitimi Tarihi ve Teorileri, Otantik Malzemedeki Plastik Elemanlar, Sanat ve İletişim, Görsel Sanatlar (Resim) Eğitiminde Nitel Araştırma Yöntemleri, Çağdaş Sanat Eğitimi ve Dijital Fotoğraf, Medya Grafiği, Sanat Eseri İncelemeleri, Tasarım Tarihi, Sembol ve Türevlerinin Biçim Olarak Görsel Algıya Etkisi I, Tasarım Atölye, Sanat Eğitiminde Motivasyon Yöntemleri ve Disiplinler Arası Yaklaşım, Sanat ve Mitoloji İlişkisi, Geçmişten Günümüze Farklı Kültürlerin Sanatında Portre, Görsel Okuryazarlık ve Sanat Eğitimi, Sanat Eğitiminde Geleneksel Sanatlar ve Çağdaş Sanatlar İlişkisinin Önemi, Görsel Sanatlar Tasarım Eğitiminde Drama Atölyesi dersleri bulunmaktadır. Doktora programında ise yine zorunlu olan tek ders Seminer dersidir. Seçmeli olarak ise Eleştirel Düşünme ve Yazma, Sanat Eğitimi ve Eğitsel Eleştiri Yöntemleri, Sanat Tarihi ve Eğitim, Özgün Baskı Resimde Çağdaş Yorum I, Türk Dokuma Sanatı ve Tasarım Özellikleri, Görsel Sanatlar Eğitiminde Mizahın Yeri ve Kaynakları, Çağdaş Sanat ve Metamorfik Düşünme, Batı Resim Sanatında Doğu Etkileri, Tasarımda Yeni Yaklaşımlar, Sembol ve Türevlerinin Biçim Olarak Görsel Algıya Etkisi II, Eğitimde Görsel İletişim dersleri yer almaktadır. (Gazi Üniversitesi, 2024d).

İlk adı ile Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi olarak 6 Kasım 1958’de kurulan, 1982 yılında ise bugünkü adını alan Anadolu Üniversitesi, ülkemizin en büyük üniversiteleri arasındadır. Kurum, 12 Fakülte, 1’i Devlet Konservatuvarı olmak üzere 3 Yüksekokul, 2 Meslek Yüksekokulu, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ve Engelliler Araştırma Enstitüsü olmak üzere 2 Enstitü ve 25 Araştırma Merkezi ile eğitime devam etmektedir. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2023 yılında ve 7477 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kurulmuştur. Bu süreçte Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitülerinde ayrı ayrı görev yapan bölümler Lisansüstü Eğitim Enstitüsü olarak tek çatı altında toplanmıştır. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesindeki 68 anabilim/anasanat dalı bulundurmakta ve 185 programda öğrenci yetiştirmektedir. Merkez kütüphanede 325.000’den fazla basılı kaynak yanı sıra çok sayıda e-kaynak bulunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin kültürel, sanatsal ve spor ihtiyaçlarının giderilebilmesi adına üniversite içerisinde sinema, tiyatro, konser, sergi

salonları ve spor yapılabilecek çeşitli saha ve salonlar bulunmaktadır. Üniversite, 23.01.2024 tarihi itibarıyla 12 fakülte, 1 devlet konservatuarı, 2 yüksekokul, 3 meslek yüksekokulu, 2 enstitü, 25 araştırma merkezi, 1.479 öğretim elemanı, 1.253 idari personel, 1.992 önlisans örgün eğitim öğrencisi, 17.147 lisans düzeyi örgün eğitim öğrencisi, 5.514 lisansüstü öğrencisi olmak üzere toplamda 23.101 örgün eğitim öğrencisine sahiptir (Anadolu Üniversitesi, 2024a).

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalının temel işlevi, güzel sanatlar alanında lisansüstü eğitim vermek, güzel sanatlar alanında araştırmalar yapmak ve ulusal ve uluslararası düzeyde projeler yürütmektir. Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim verilmektedir. Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında yüksek lisans programlarının tamamlayanlara alanlarında "Bilim Uzmanı" unvanı, doktora programlarının tamamlayanlara da "Doktor" unvanı verilmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2024b).

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Doktora Programı ilk yarıyılında bulunan zorunlu dersler Görsel Sanatlarda Uygulama I ve Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri dersleridir. İkinci yarıyıl zorunlu ders olarak Görsel Sanatlar Uygulama II dersi bulunmaktadır. İlk ve ikinci yarıyılarda birer adet seçmeli ders bulunmaktadır. Üçüncü yarıyıl ise üç adet zorunlu ders yer almaktadır. Bunlar Yeterlik Sınavı, Tez ve Tez Önerisi dersleridir. Dördüncü yarıyıl tek zorunlu ders Tez (Tez Önerisi) dersidir. Beş, altı, yedi ve sekizinci yarıyılarda tek zorunlu ders Tez dersidir. Programda Çağdaş Görsel Sanatlar, Eser Analizi I, Seramik Resim, Nitel Veri Analizi, Görsel Araştırma Yöntemleri, Eser Analizi II, Görsel Göstergebilim ve Sanat, A/R/Tografik Veriyi Yorumlama, Seramik, Heykel ve Uzmanlık Alan Dersi olmak üzere on adet seçmeli ders bulunmaktadır. 1 ve 2. yarıyılarda birer kez bulunan seçmeli ders hakkı bu havuzdan karşılanmaktadır (Anadolu Üniversitesi, 2024c). Program yeterliliklerinden bazıları görsel sanatlar eğitimi alanında ilgili araştırma yöntemlerinde üst düzey becerilere sahip olmak, karmaşık fikirlerin eleştirel analiz sentez ve değerlendirmesini yapabilmek, alanıyla ilgili bilimsel makaleyi ulusal ya da uluslararası hakemli dergilerde yayınlatabilmek, en az bir yabancı dilde üst seviye yazılı, sözlü ve görsel iletişim kurabilmek, güncel teknolojileri öğretim programına entegre edebilmek ve eğitim gereksinimlerine yönelik öğretim tasarımı geliştirip uygulayabilmektir (Anadolu Üniversitesi, 2024d). Mezuniyet koşulları ise şunlardır:

Yüksek lisans derecesi olan öğrenciler için toplam 60 ECTS kredisinden az olmamak koşuluyla, en az 7 ders, seminer dersi, yeterlik sınavı ile 180 ECTS kredisinden az olmamak koşuluyla tez önerisi, uzmanlık alan dersi, tez çalışmasını başarmış olması; lisans derecesi ile kabul edilmiş öğrenciler 120 ECTS kredisinden az olmamak koşuluyla en az 14 ders, seminer dersi, yeterlik sınavı ile 180 ECTS

kredisinden az olmamak koşuluyla tez önerisi, uzmanlık alan dersi ile 180 ECTS kredisinden az olmamak koşuluyla tez önerisi, uzmanlık alan dersi ve tez çalışmasını başarmış olması, aldığı tüm derslerden en az YT, CC ya da bunun üzerinde harf notu alması gerekmektedir. Bu programda öğrencinin genel not ortalamasının 4,00 üzerinden en az 3,00 olması gerekmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2024e)

Yüksek Lisans Programına ilişkin bilgiler ‘2.1.1.1. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programı ve Ders İçerikleri’ adlı bölümde ayrıntılı olarak ele aldığından bu bölümde yer verilmemiştir.

Ülkemizde lisans düzeyi sanat eğitiminde olduğu gibi lisansüstü düzeyde de birtakım problemler görülmektedir. Sanat eğitimi verilen kurumlarda mimari, atölye, derslik ve malzeme yetersizlikleri öğrencilerin üretim kabiliyetleri önünde önemli bir engellerdir. Bu bağlamda sanat eğitimi binaları ayrı ve mutlaka gerekli güncel donanımına sahip olmalıdır. Ülkemizde çözülmesi gereken önemli konulardan bir diğeri müfredat sorunudur. Müfredatın yetersizliği giderilmeli ve zorunlu-seçmeli derslerin adı branş olarak değiştirilmelidir. Yaygın bir problem olarak karşımıza çıkan içerik bakımından oldukça benzer fakat isim olarak farklı dersler mesleki anlamda sıkıntıya yol açmaktadır. Ayrıca sanat eğitimcilerinin kendilerini yenilememelerine karşın aynı durumda olmayan öğrenciler çeşitli konularda zorluk çekmektedir. Geleneksel yöntemlerin peşinden gitmekte ısrarcı olan eğitim sistemi, müfredat ve eğitimciler, ülkemizdeki sanat eğitiminin uluslararası düzlemde alt sıralara inmesine sebep olmaktadır (Yedikuvvet, 2021, s. 89-91).

2.1.1.1. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programı ve Ders İçerikleri

Ülkemiz üniversitelerinden biri olan Anadolu Üniversitesi, Resim-İş Eğitimi Bölümü ilk kez 1985-1986 öğretim yılında eğitime başlamıştır. Daha sonra Yüksek Öğretim Kurulunun Yeniden Yapılanma Programı ile Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü adını almıştır (Anadolu Üniversitesi, 2024a). “04.08.2023 tarih ve 32269 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 03.08.2023 tarihli ve 7477 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile kurulmuştur”. Günümüzde Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde yer alan 68 anabilim ve anasanat dalı ile hem uzaktan hem örgün olacak şekilde toplam 185 programda öğrenci yetiştirmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2024b). Günümüzde Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Resim-İş Eğitimi Programında tezli yüksek lisans eğitimi verilmektedir. Bu tez kapsamında ele alınan program 2021-2022, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı dahilindeki ders programıdır.

Tezli yüksek lisans ders programı incelendiğinde; zorunlu dersler kapsamında 1. yarıyıl, öğrencilerin bilim kavramını tanımlayabilmesi, bilim türlerini açıklayabilmesi, bilimsel araştırma aşamalarını ve türlerini açıklayarak uygulayabilmesi amacıyla Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersi verilmektedir. Zorunlu dersler kapsamında 1. Yarıyıl verilen bir diğer ders ise Görsel Sanatlar Atölye I dersidir. Bu dersin verilme amacı; öğrencinin sanatsal araç-gereç ve teknikler yardımıyla iş üretebilmesi, iş üretim sürecinde araştırmacı, deneysel ve yaratıcı bir yaklaşım ile bireysel yaratımlar oluşturabilmesine destek olmaktır. 2. yarıyıl zorunlu dersler kapsamında, 1. Yarıyıl verilen Görsel Sanatlar Atölye I dersinin devamı niteliğinde Görsel Sanatlar Atölye II dersi aynı amaçla verilmeye devam etmektedir. 2. Yarıyıl zorunlu dersler kapsamında olan diğer bir ders, Seminer dersidir. Seminer dersi, öğrencinin bilimsel araştırmalarda kullanılan temel kavramları bilmesi, veri toplama süreçlerini ve veri analiz yöntemlerini açıklayabilmesini amaçlamaktadır. Ders sonunda yapılan araştırmanın raporlaştırılarak sunulması beklenmektedir. 3 ve 4. yarıyıl da ise zorunlu olarak yalnızca Tez dersi yer almaktadır. Tez dersinin amacı, öğrencinin özgün, bilimsel bir araştırma konusu belirleyebilmesi, konuyla alakalı araştırma yapabilmesi için gerekli deneysel yöntemleri yapılandırabilmesi ve deney sonuçlarını analiz ederek raporlaştırabilmesidir.

İlgili program dahilinde yer alan 8 seçmeli ders ve içeriklerine bakıldığında Görsel Kültür dersi, öğrencinin görsel kültür kavramını açıklayabilmesini ve belli bir konuda görsel yollara başvurarak içerik veya proje hazırlayabilmesini hedeflemektedir. Görsel Göstergebilim dersi, öğrencinin göstergebilim ve görsel sanatlar alanını ilişkilendirme yoluyla grafik tasarım gibi farklı görsel disiplinler kullanılarak analiz yapabilmesi amacıyla verilmektedir. Diğer bir ders olan Sanat Temelli Araştırma ve Uygulamalar dersi, öğrencinin sanat alanında değişen sanat, pratik ve yaklaşımları hem araştırma hem uygulama yoluyla kavrayıp raporlaştırabilmesini hedeflemektedir. Sanat Eğitiminde Görsel Algı ve Tasarım İlkeleri dersi ise öğrencinin görsel algı, tasarım ve iletişim gibi kavramları açıklayabilmesi, görsel algı kuramları ile tasarım sürecini ilişkilendirebilmesi gibi kazanımları barındırmaktadır. Çağdaş Sanat ve Yorumu dersi, öğrencinin günümüzde üretilen ulusal ve uluslararası sanat yapıtlarını incelemesi, karşılaştırması ve sonuçlarını yorumlayıp analiz edebilmesini kapsamaktadır. Uygulamalı bir ders olan Baskı Teknikleri dersi, farklı teknik ve malzemeler yardımıyla kompozisyon oluşturabilmeyi ve bu kompozisyonların baskı teknikleri kullanılarak çoğaltılmasını içermektedir. A/R/Tografik Araştırma Yöntemi dersi bağlamında, A/r/tografinin kavramsal çerçevesini açıklayabilme

aynı anda sanatçı, araştırmacı, öğrenen ve öğreten olma durumunun algılanması hedeflenmektedir. Uzmanlık Alan Dersi ise öğrencinin özgün bir araştırma konusu tasarlayabilmesi, araştırma yapabilmek adına gerekli yöntemleri bilmesi, elde edilen verileri analiz edebilmesi ve bu analizleri rapor haline getirebilmesini hedeflemektedir (Anadolu Üniversitesi, 2024c). Tezin konusu olan Anadolu Üniversitesi, Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programının mezuniyet, yeterlilik koşul ve kuralları ise aşağıda belirtilmiştir:

Öğrencinin, toplam 60 ECTS kredisinden az olmamak koşuluyla, en az 7 ders, bir seminer dersi ve uzmanlık alan dersi ile 60 ECTS kredisinden az olmamak koşulu ile tez çalışmasını başarmış olması, aldığı tüm derslerden en az YT, CC ya da bunun üzerine not alması ve genel not ortalamasının 4,00 üzerinden en az 2,50 olması gerekmektedir” (Anadolu Üniversitesi, 2024d).

Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü , Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı- Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programındaki gibi Eğitim Bilimleri Enstitülerine bağlı lisansüstü sanat eğitimi veren kurumlarda sanat eğitimi alanına yönelik teorik ve uygulamalı dersler programlarda yer almaktadır. Yüksek lisans eğitiminin ders program ve içerikleri, niteliği, beklentiyi karşılama oranları, bugünün teknolojisine uyumlu olup olmama durumları büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, bu çalışmada detaylı bir şekilde Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı tezli yüksek lisans programı, bu programda eğitim alan öğrencilerin görüşleri bağlamında ele alınacaktır.

2.1.2. Çağdaş Sanat Eğitimi

Bilindiği üzere sanat, dönem koşullarına göre şekillenen bir yapıdadır. Döneme göre şekil alan sanat elbette görsel alanda meydana gelen değişimden etkilenmektedir. Sanat veya sanat eğitimi alanındaki gelişme, sanat eğitimi içeriğinin de güncellenmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Evrensel anlamda etkileri olan çağdaş sanat eğitimi, yine evrensel anlamda sanat eğitimi hakkında düşünmeyi ve yeni düzenlemeler yapmayı gerektirmiştir. Bu doğrultuda hayata geçirilmiş düzenlemeler sonucunda ise farklı sanat eğitimi yaklaşım ve metotları ortaya çıkmıştır (Mamur, 2014, s.59).

Öncelikle çağdaş sanat eğitimi, temelde sanatsal etkinlikleri işe koşarak, insanların çevresine karşı faydalı davranışlarda bulunmasına, estetik ihtiyaçlarını karşılamasına, sanatsal anlamda iş ortaya koyabilme ve işi yorumlama becerisi kazandırmaya, insan yaşamını anlamlı hale getirme çabasına yönelik bir düşüncedir. Eğitimin her kademesinde nitelikli bir sanat eğitimi verebilmek için öncelikle nitelikli sanat eğitimecilerine ihtiyaç

vardır. Eğitimci, bireyin özelliklerini göz önünde bulundurarak gelişimine destek olmalıdır. İşe koşacağı etkinlik ve uygulamalar yardımıyla çeşitli konular hakkında fikirler üretebilen, bu fikirleri paylaşabilen, çeşitli sorunlara karşı çözüm önerileri geliştirebilen, yaratıcılığını ortaya çıkarıp kullanabilen bireyler yetişmesine destek olmalıdır. Bu anlamda oldukça iyi hazırlanan bir müfredat bile kötü bir uygulama ile etkisiz hale gelebilmektedir. Bu anlamda yaratıcı, empati yeteneği yüksek, motive edici, alanına hakim, nitelikli bir eğitimci, verilecek eğitim açısından oldukça önemli konumdadır. Çağın gerektirdiği özelliklere sahip bireyler yetiştirmek için yeni yöntemler geliştirmek gerekmektedir. Bu noktada öğretme kavramı, bilginin aktarılması olayından çok dönemin şartları ve imkanlarının nasıl işe koşulacağı çevresinde şekillenmektedir. Çağdaş sanat eğitiminde eğitiminin rolü bireyi aktive etmek, bireyin deneyimini önemsemek ve merkeze almak, çeşitliliği zenginlik olarak algılamak ve bireylerin söylemlerini ortaya koymaları anlamında cesaretlendirmektir. Ayrıca eğitim süreci disiplinlerarası bilgiler ile zenginleştirilmekte, deneyimler esas alınmakta ve ana konu durum ya da söylem etrafında bireylerin doğaçlama ifadelerine fırsat verilmektedir (Akgün, 2018, s.160). Çağdaş sanat eğitiminin konuları da genişlemiştir. Görsel kültüre ilişkin herşey çağdaş sanat eğitiminin konu alanına girmektedir.

Görsel kültür, disiplinlerarası çalışma alanlarını kapsar. Bu disiplinlerarası yapı, genellikle kültürel çalışmalar, sanat tarihi, grafik tasarım ve iletişim alanlarında yer alır. Görsel kültür çalışmalarını geniş bir yelpazeyi andırdığını düşündüğümüzde bu yelpazenin bir ucunda geleneksel sanat, tarihsel araştırmalar ve geleneksel grafik tasarımı yer alırken, diğer ucunda ise popüler kültür, televizyon ve sinema, dijital teknoloji ve kitle iletişim gibi görsel iletişim araçları yer alabilir (Anderson, 2003 aktaran Saribaş, 2019, s.39).

Görüldüğü üzere görsel yaşama ilişkin herşey çağdaş sanat eğitiminin konusu olmaktadır. Bu anlamda öğrencinin yaşamı ile ilişkilendirilmiş bir eğitim anlayışı da çağdaş sanat eğitiminde öne çıkmaktadır. Alışageldiğimiz eğitim anlayışının kişide beklendik davranışlar elde etme amacına karşın postmodern eğitim anlayışı kişinin hedefleri, merakları ve yaşam biçimi ile bir bütün halinde, istekleri doğrultusunda eğitim verilmesini savunmaktadır. Ayrıca bu anlayışa göre birbirinden farklı alanlarda eğitim veren kurumların yanı sıra öğrencilerin çeşitli alanları yan yana getirebilecekleri çok sayıda seçmeli ders bulunmalıdır. Postmodern anlayış, ezberlediğimiz anlamda öğretmen-öğrenci modelini de ortadan kaldırmaktadır. Postmodern anlayışa göre öğretmen, bilginin nerede ve nasıl kullanılabileceğini açıklayan, deneyime alan açan ve öğrenci ile birlikte öğrenen bir konuma yerleşmektedir. Öğretmenler, öğrenci deneyimini önemsemekte, öğrenci

çeşitliliğini ve bireysel farkları olumlu bir taraftan gözlemektedir. Öğretmen, öğrenme sürecini keskin çizgiler ile sınırlandırmamakta, öğrencilerin düşünme, tartışma ve beyin fırtınalarına alan açmaktadır. Günlük hayat dahil olmak üzere çeşitli konular ders ortamında tartışmaya açılabilen ve bir öğretiye dönüşebilmektedir. Aynı zamanda çalışmalar sırasında kullanılacak malzemeler kısıtlanmamaktadır (Özsevgeç, 2017, s.141).

Müfredat konularına ek olarak sanat ile ilgili gündemler ya da merak konusu olan çeşitli sanatsal konular sıradan eğitim materyallerine mecbur bırakılmadan işlenmektedir. Eserler hakkında yapılan değerlendirmelerde üstten ve kalıplaşmış cümlelerden olabildiğince uzak, kişisel fikirlere alan açan bir ortam yaratılmaktadır. Tartışmalar çeşitli sanatsal ve sosyolojik olgulara dayandırılırken, ifadelerin bireysel olmaları önem taşımaktadır. Postmodern eğitim kültürü, okul binaları içerisine sıkışmış değil, yaşamın her alanında canlı ve gelişim gösteren bir süreç olarak görülmektedir (Coşkun-Onan, 2017, s. 312-314).

Çağ gereksinimleri doğrultusunda sanat eğitimi de etkileyen bazı teknolojik gelişmeler de söz konusudur. Bu gelişmeler sanat eğitimi ortamların entegre edilerek sanat eğitimi ortamları çağın gereksinimlerine uygun hale getirilebilmektedir. Yenilenen ortamlar bireylerin farklı alan ve disiplinleri kullanarak yeteneklerini ortaya koymaları anlamında destekleyici olmaktadır. Bu sebeple ortamların çağa uygun yenilenmesi “keyfi bir istek” olarak değil zorunlu bir yenilik ihtiyacı olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknolojinin sanat eğitimindeki kullanımı bağlamında bazı örnekler ise üç boyutlu modelleme, animasyon, çeşitli resimleme programlarıdır. Bu araçlar bireylerin sanatsal ifade biçimlerine katkı sağlamakta ve çağdaş düşünme becerilerine katkı sağlamaktadır. Ayrıca eğitim dönemleri boyunca dijital ortamlarda işlenen dersler öğretmen ve öğrenci etkileşimine destek olmaktadır. Sanat eğitimi de etkileyen bazı çığır açıcı gelişmeler artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik ve metaverse teknolojileridir. Tüm bu teknolojik sanat eğitimi alanını etkileyen köklü gelişmelerdir. Tüm bu gelişmeler doğrultusunda sanat eğitimi alınının yenilenmesi ve öğretim stratejilerinin gözden geçirilmesi gerekmektedir. Eğitim süreçlerinin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi adına elbette başarılı bir alt yapı sistemine, teknolojik gelişmeleri takip etmiş eğitimcilere ve bir sorun çıkma olasılığına karşın teknik ekibe ihtiyaç duyulmaktadır (Mazlum, 2024, 355). Görülüşü üzere çağdaş sanat eğitimi hem konu alanı hem kullanılan teknikler ve teknolojik yapı hem öğrenci-öğretmen rollerindeki değişim hem de hedefler bağlamında geleneksel yaklaşımdan farklılıklar

göstermektedir. Bu farklılıkları ve beklentileri gözetererek sanat eğitimi kurumlarının da yenilenerek çağa ayak uydurması gerekmektedir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde lisansüstü düzeyde sanat eğitimi, yüksek lisans programları ve ders içerikleriyle ilgili doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili bazı araştırmalara yer verilmiştir.

Büşra Uslu (2022) tarafından yazılan ‘Yüksek Lisans Yapan Öğretmenlerin Araştırma Yöntemleri Derslerine İlişkin Görüşleri’ adlı yüksek lisans tezinde araştırma amacı, yüksek lisans yapan öğretmenlerin araştırma yöntemleri derslerine dair görüşlerini ortaya koymak olarak belirlenmiştir. Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı kapsamında ortaya konan çalışmada kolay ulaşılabılır örneklem tekniği kullanılmıştır. 2020-2021 eğitim öğretim yılında yüksek lisans yapmakta olan 10 öğretmen, çalışma grubu olarak seçilmiştir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde olgubilim deseni kullanılarak gerçekleştirilmiş, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veri elde edilmiş, elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Ulaşılan sonuçlardan bazıları; bilimsel araştırma yöntemleri dersinin lisansüstü eğitim ile bütünlük sağlaması gerektiği, dersle ilgili kaynak problemi çekildiği ve bu alanda öğretim elemanı sayısının az olması şeklindedir. Önerilerden bazıları ise; kaynağa ulaşımı kolaylaştırmak adına farklı bölümlerde görev yapan öğretim elemanları ile çalışabilmenin önünün açılması, ders kapsamında etkinlikler düzenlenmesi ve ayrı bir çalışma alanı oluşturulmasıdır.

Ebru Kali (2022), ‘Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutumları ile Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi’ adlı yüksek lisans tezinde öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime karşı tutumları ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları ise örneklemi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak ‘Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği’ ile ‘Akademik Motivasyon Ölçeği’ kullanılmış, veri analizi için ise Mann Whitney U ile Kruskal Wallis testinden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında irdelenen değişkenlerden cinsiyet, öğrenim görülen anabilim dalı, sınıf düzeyi, bilimsel araştırma yapmaya yönelik ilgi seviyesi ve lisansüstü eğitim yapma isteğine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Önemli sonuçlardan biri, öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime yönelik tutumları ile akademik motivasyonları arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olmasıdır.

Erdem Öztürk (2022), ‘Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Türkiye’de Yapılan Lisansüstü Tezlerin Öğretimde Kullanılan Malzeme, Teknik ve Derslikler Açısından İncelenmesi’ adlı yüksek lisans tezinde, araştırma amacı tez adında belirtilen konular bağlamında görsel sanatlar eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi olarak belirlenmiş, örnekleme ise yine tez adında belirtilen konuları araştıran lisansüstü tez çalışmaları oluşturmıştır. Araştırmanın modeli doğrultusunda anahtar kelimelerle Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının Ulusal Tez Merkezi veri tabanı kullanılarak yapılan tarama sonucu, malzeme temasıyla ilgili 22, teknik teması ile ilgili 13 ve derslik temasıyla ilgili 10 olmak üzere toplam 45 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Araştırmada, içerik analizi tekniği kullanılmış, frekans ve yüzde değerleriyle sayısallaştırılmıştır. İncelenen tezlerde, derslik teması ile ilgili sanat müzeleri ve görsel sanatlar atölyesinde yapılan derslerin öğrencilere olumlu yönde etkileri olduğu bildirilmiş, bu sebeple ders işleniş bakımından öneri olarak sunulmuştur.

Merve Kahya (2022)’nın çalışması olan ‘Öğretim Üyelerinin Lisansüstü Öğrencilerden Beklentilerine İlişkin Nitel Bir Araştırma’ adlı yüksek lisans tezinde, öğretim üyelerinin lisansüstü öğrenim gören öğrencilerden beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma verileri, Ankara il sınırlarında bulunan 4 farklı üniversitenin eğitim yönetimi anabilim dalında görev yapmakta olan 12 öğretim üyesinden toplanarak elde edilmiştir. Nitel araştırma modeli uygulanmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veri analizi için içerik analizi kullanılmış, doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin öğretim üyeleri ile iletişim yöntemlerinin önemli olduğu, okuma yapma seviyesi, zaman yönetimi, etik ilke ihlali, motivasyon eksikliği, alandaki derslerin pratikten uzak olması, kaynak yetersizliği gibi durumların lisansüstü eğitim sürecine olumsuz etkileri olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Necmeddin Gök (2020) tarafından yazılan ‘Marmara Üniversitesi Tarih Öğretmenliği Programı Lisansüstü Eğitim Süreçlerinin İncelenmesi’ adlı yüksek lisans tezinde, araştırma amacı, Marmara Üniversitesi Tarih Öğretmenliği Lisansüstü Programının gelişimi, öğrenim süreçleri ve programına dair öğrenci algılarını incelemek olarak belirlenmiştir. Programa dair veri toplamak amacıyla lisansüstü programa kayıtlı 21 öğrenciye görüşme tekniği uygulanmıştır. Akademik programa ilişkin görüşme sonucunda, öğrenci eksikliği, ders

işlenişi, program yetersizliği, şeffaflık, güncellik sorunu, bireysel gelişim ve nitelik sorunları olarak toplamda 7 probleme ulaşılmıştır.

Özlem Somuncu (2016) tarafından kaleme alınan ‘Yükseköğretimde Lisansüstü Sanat Eğitimi Dünü ve Bugünü’ başlıklı bildiride, ülkemizdeki lisansüstü sanat eğitiminin gelişim süreci ortaya koyulmuştur. 1982 yılından itibaren lisansüstü sanat eğitimi veren eğitim bilimleri enstitülerinin sayılarının hızla arttığı ve 2016 yılında bu sayının 56’ya ulaştığı belirtilmiştir. Sonuç bölümünde, ilgili birimlerin ve öğrenci sayısının artışının olumlu gelişmeler olduğu fakat mezun olan bireylerin istihdamları vb. daha pek çok konuda problemlerin varlığı saptanmıştır. Araştırmacı, lisansüstü sanat eğitimi konusunun geniş çaplı ele alınması gerektiğini belirterek, eğitimci ve öğrenciler ile bu konuda ne gibi yenilikler yapılabileceği konusunun tartışılmaya açılmasını önermektedir.

Kübra Çiçekli (2016) tarafından yazılan ‘Dünyadaki Medikal İllüstrasyon Eğitimi Müfredatlarının İncelenmesi ve Bir Program Önerisi’ adlı yüksek lisans tezinde problem durumu, ülkemizin medikal illüstrasyon eğitimi alanında oldukça yetersiz olması ve bunun sonucu olan olumsuzlukları önlemek amacıyla tıp illüstrasyonu eğitimi verilebilmesi adına bir müfredat programı önermektir. Araştırma amacı tıp öğrencilerinin yararlanacağı ders materyali illüstrasyonların üretimini yapacak olan illüstratörlerin eğitimi için tıp illüstrasyonu müfredatı oluşturmak, bu araştırmanın amacını oluşturmuştur. Dünya genelinde az sayıda eğitimi verilen medikal illüstrasyon alanı mesleki anlamda gelecek vadeden alanlardan biridir. Eğitim materyali olarak kullanılacak olan illüstrasyonun alanda uzman biri tarafından ortaya konmuş olması önemlidir. Bu bağlamda tıp hem sanat alanında eğitim almış bir Illustratorün katkıları kayda değer olacaktır. Çiçekli’nin ortaya koyduğu araştırma Dumlupınar Üniversitesi’nin koşullarında ele alınmıştır. Sonuç olarak ise tıbbi animasyon tıbbi cihaz tasarımı 3D modeller hologramlar medikal illüstrasyon kanadı altında biyomedikal ressamlık gibi mesleklerin rağbet göreceği düşünülmektedir. Elbette gelişmeleri takip etmek ve bir medikal illüstrasyon eğitim programı hazırlamak bu alanda ülkemizi ileriye götürecektir. Araştırma kapsamında bulgular çevresinde bir medikal illüstrasyon programı önerilmiştir.

Hande Akgün (2021) hazırladığı ‘Grafik Programı Lisansüstü Eğitime Yönelik Veri Görselleştirme Dersi Önerisi’ adlı sanatta yeterlik tezinde, grafik tasarım alanında eğitim gören lisansüstü öğrenciler için veri görselleştirme dersi önerilmektedir. Veri görselleştirme dersine ihtiyaç duyulmasının sebebi gelişen teknoloji ile birlikte veri görselleştirmenin

grafik tasarım sektöründe kendine yer bulmasıdır. Mevcut programlarında veri görselleştirme dersi olan üniversitelerin program ve ders içerikleri incelenmiş, grafik tasarım bölümünde uygulanabilmesi adına uygun eğitim metodu belirlenmiştir. Proje tabanlı öğrenme ilkeleri ve dersin öğrenme hedefleri belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, tasarlanan dersin en önemli hedeflerinden biri görsel okuryazarlığı geliştirilmesi adına gerekli okuma ve uygulamaların yapılmasıdır. Proje sonucunda öğrenciler grafik öğeleri kullanmayı ve hiyerarşi araçlarını kullanmayı uygulama yaparak öğrendiklerini belirtmişlerdir. Proje sonucunda öğrenciler veri görselleştirme deneyimi yaşamışlardır ve konu hakkındaki okuryazarlıkları gelişmiştir. Ayrıca öğrencilerin veri görselleştirme dersi uygulamaları sırasında öğrendikleri çeşitli yetkinlikler grafik tasarım alanındaki yetkinliklerine de katkıda bulunmuştur.

Berivan Ekinci (2016)'nin 'Eğitim Fakülteleri 1998 ve 2006 Resim-İş Eğitimi Programlarının Değerlendirilmesi' adlı doktora tezinde, Resim-iş Öğretmenliği Programının tarihsel süreç içerisindeki değişim ve gelişimi, yeterlilik ve gereklilik durumları incelenmekte ayrıca resim iş öğretmeni yetiştiren öğretmenlerin görüş ve önerileri ortaya konulmaktadır. Araştırmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmı için 31 Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğretim elemanının ilgili program hakkında anket yoluyla görüşleri alınmıştır. Nitel kısım için ise ilgili programların hazırlık aşamasında görev almış ya da alan uzmanı olan öğretim elemanları ile görüşme formu hazırlanmış ve 5 uzmana uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, 2006 düzenlemesi ile getirilen zorunlu sanat derslerinin kredi ve saatlerinin azaltılmasının, Çağdaş Dünya Sanatı, Çağdaş Türk Sanatı ve Estetik derslerinin kaldırılmasının olumsuz bir tutum olduğu saptanmıştır. Araştırmada, ders içerikleri hazırlanması esnasında eğitimci açısından önem teşkil eden bazı durumlar da tespit edilmiş ve bu durumlar; dersten sorumlu olan/olacak öğretmenin ilgi ve yeteneğine uyumlu olması, alanla ilgili gelişmelerden haberdar olması, diğer bireyler ve gelişmeler ile kendini devamlı güncellemesi gibi niteliklere sahip olması şeklinde ifade edilmiştir. Son olarak programdaki derslerin çağımızı yakalayabilmesinin, değerlendirilerek ortaya çıkan sonuçlar yardımıyla yapılandırılmasının önemi vurgulanmıştır.

Serkan İzgi (2016) tarafından yazılan 'Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitime İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi' adlı yüksek lisans tezi, sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin lisansüstü eğitime bakış açılarının bazı değişkenlere göre incelenmesini hedeflemektedir. Araştırma evreni,

Ülkemizde sosyal bilgiler ğretmenliği programında öğrenim görmekte olan ğretmen adaylarından, örneklem grubu ise, 2014- 2015 eğitim-ğretim yılı içerisinde eğitim gören Adıyaman, Fırat ve İnönü niversiteleri, Eğitim Fakülteleri, Sosyal Bilimler ğretmenliği Anabilim Dalı 1-2-3 ve 4. sınıflardan oluşmaktadır. Araştırmacı lisansüstü eğitime yönelik tutum leği geliştirmiştir. Ölçek yardımıyla elde edilen veriler SPSS programı ile çözümlenmiştir. Elde edilen sonuçlardan bazıları; araştırma kapsamındaki öğrencilerin çoğunluğunun lisansüstü eğitimin bireysel anlamda araştırma becerisini geliştirdiğini, bireysel algılama kapasitesini arttırdığını, yaratıcı ve yansıtıcı düşünme becerisini desteklediği yönünde olmuştur.

Karaman & Bakırcı (2010)'nin kaleme aldığı 'Türkiye'de Lisansüstü Eğitim: Sorunlar ve çözüm nerileri' başlıklı makalede amaç, lisansüstü eğitimin önemini vurgulamak, lisansüstü programlar dahilinde karşılaşılan sorunları genel boyutuyla tespit edebilmek ve çözüm önerilerine katkı sağlayabilmek olarak belirlenmiştir. Sorunlar; ğretim yesi sorunu, mali sorunlar, kütüphane hizmet sorunları, yabancı dil sorunu, tez danışmanı ile ilgili ve araç- gereç sorunları olarak özetlenmektedir. Sonuç bölümünde eğitim kalitesini olumsuz etkilemekte olan her türlü değişkenin irdelenmesi gerektiği, eğitim ortamı yeterli düzeyde olmayan enstitülerin bu konuda gelişme kaydedilene kadar eğitime ara vermeleri gerektiği veya öğrencilerin eğitim ortamı yeterli üniversitelere sevki gerektiği belirtilmiştir.

Tuncay Dilci (2009) tarafından yazılan 'Eğitim Bilimleri Alanında Yürütülen Lisansüstü Eğitiminin ğrenci ve ğretim Elemanları Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi' adlı doktora tezinde, nitelikli eğitimin toplum geleceğini etkilemesi dolayısıyla lisansüstü eğitimin önemi üzerinde durulmuştur. Yöntem olarak ğretim yeleri ve lisansüstü öğrencilerin görüşlerine başvurulmuş, Türkiye sınırlarında, 7 coğrafi bölge içinde, her bölgeden en az 1 niversite olmak üzere 12 niversitenin ilgili enstitülerine ulaşılmış, nicel karakterli 40 adet soru formu oluşturulmuş, bu form hedef kitleye uygulanmış ve 135 ğretim yesi, 140 lisansüstü öğrencisinden dönüt sağlanmıştır. Veri çözümlenmesi kısmında tez türü, cinsiyet, ABD, yaş, görev süresi ve çalışılan bölüm gibi bağımsız değişkenlerle beraber verilen soru formu değerlendirilmiştir. Bağımsız değişkenler için t testi, tek yönlü ANOVA testi ve çapraz karşılaştırma yapmak için ki-kare istatistik tekniklerine başvurulmuştur. Kapalı uçlu çoktan seçmeli görüşlere ilişkin istatistik sonuçları yorum yapılarak açıklanmıştır. Araştırma sonuçlarından bazıları lisansüstü eğitimde danışman ve öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinde problemler, öğrenme

ortamlarında aksaklıklar olduğu şeklindedir. Verilere göre tez araştırmasının önünde en sık görülen engel kurumsal kültür olmuştur. Kadın öğretim üyelerinin iletişim becerilerinin erkeklere oranla daha iyi olduğu belirtilmiştir. Öneriler kısmında, öğretim üyelerinin özel hayatlarını olumsuz etkilememesi için çalışma koşullarının yapılandırılması ve ders sayılarının azaltılması gereklilik olarak ortaya çıkmıştır.

İtir Eskioğlu (2007)'nin 'Türkiye ile Kanada, Norveç, ABD, Avustralya ve Avusturya Yükseköğretim Sistemleri İçinde Lisansüstü Müzik Eğitimi Programlarının Karşılaştırılması' adlı doktora tezinde genel amaç, Türkiye'de yürürlükte olan müzik eğitimi lisansüstü programlarının iyileştirilmesine katkıda bulunmaktır. Örnekleme, 2005–2006 öğretim yılında, Türkiye'de müzik eğitimi lisansüstü programı olan tüm yükseköğretim kurumlarıyla, lisansüstü eğitim sistemi Türkiye sistemine denk olan, yüksek eğitimde gelişmiş beş ülkeden seçilen birer yükseköğretim kurumundan oluşmaktadır. Araştırma modeli olarak, karşılaştırma yoluyla ilişki saptamaya dayalı genel tarama özelliği taşıyan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Sonuç kısmında, ilgili alanla alakalı araştırma derslerini verecek olan uzman kadrolar oluşturulmasının eğitimi pozitif yönlü etkileyeceği belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin uzmanlaşmak istediği veya araştırma alanına yönelik ders tercihlerinin sağlanması, derslerin temel- ileri seviye olarak kademelendirilmesi ve ihtiyaca yönelik seviye atlanan bir sistemin oluşturulmasının faydalı olacağı belirtilmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırma pek çok alanda başvurulan bir yöntem olduğundan net bir tanımının yapılması güç olmakla beraber kültür analizi, eylem araştırması, yorumlayıcı araştırma ve betimsel araştırma gibi araştırma yöntemlerini barındıran genel bir terim olarak kabul edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.37). Yüksek lisans öğrencilerinin ders programına ilişkin görüşleri doğrultusunda öneriler getirmeyi amaçlayan bu tez çalışmasında nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve anlamlı veriler elde etmek amacıyla yüksek lisans öğrencileri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerle öncelikle yüksek lisans programının içeriğinin ve uygulanma süreçlerinin keşfedilmesi amaçlanmıştır. Bir problem veya konunun keşfedilmesi için nitel araştırma yapılması gerektiğini ifade eden Creswell'e (2016, s.48) göre; "Bu keşif, bir grup veya evreni çalışma, kolaylıkla ölçülemeyen değişkenleri belirleme veya susturulmuş sesleri duyma ihtiyacından dolayı gereklidir. Bunlar, literatürde önceden belirlenmiş bilgileri kullanmak veya diğer araştırma sonuçlarına güvenmek yerine, bir problemi keşfetmek için en iyi nedenlerdir".

Nitel araştırmanın gözlemcinin dünyadaki yerini tespit eden yerleşik bir aktivite olduğunu belirten Denzin & Lincoln'e (2011'den aktaran Creswell, 2016, s.43) göre nitel araştırma, dünyayı görünür hale getiren bir dizi yorumlayıcı ve materyal uygulamalardan oluşmakla birlikte bu uygulamalar dünyayı; alan notları, görüşmeler, konuşmalar, kayıtlar, fotoğraflar ve benliğe ilişkin notları içeren temsillere dönüştürmektedir. Bu anlamda nitel araştırmacılar, olayları kendi doğal ortamlarında keşfederek anlamlandırmaya ve yorumlamaya çalışmaktadır. Buradan hareketle nitel araştırmayı tanımlamak gerekirse; "Nitel araştırma, insanların deneyimledikleri bireysel ve toplumsal olay ve olguların temel niteliklerini açıklamak için, araştırmacının doğal ortamlarında insanları gözlemesi, olay ve olguların oluşum süreçlerini incelemesi için yürüttüğü indirgemesi, açıklayıcı ve yorumlayıcı bir sürecin ifadesidir" (Creswell, 2013; Mertens, 2014'ten aktaran Baltacı, 2018, s.233).

Nitel araştırma yöntemleri ele alınmak istenen problem ve varılmak istenen sonuçlara göre çeşitlilik göstermektedir. En çok bilinen nitel araştırma yöntemleri; Eylem Araştırması,

Anlatı Araştırması, Fenomenoloji Araştırması, Kuram Oluşturma Araştırması, Etnografi Araştırması, Durum Araştırması olarak karşımıza gelmektedir. Merriam'a (2015) göre bir araştırmacı bu araştırma türleri dışında da nitel bir araştırma yürütebilir. Özellikle eğitim alanında bu araştırma türlerinden farklı olarak temel nitel araştırma yöntemi de kullanılmaktadır. Temel nitel araştırma yaklaşımında araştırmacı, araştırma ortamı ve sürecine odaklanarak onu anlamlandırmaya çalışır. Veriler ise görüşme, gözlem, doküman analizi yöntemi ile toplanır (Merriam, 2015). Bu anlamda Merriam (2015, s.24), nitel araştırmaların bireylerin yaşamlarını nasıl anlamlandırdıklarıyla ilgili olduğunu belirtmiş, temel nitel araştırmanın da öncelikli amacının bu anlamları ortaya çıkarmak olduğunu ifade etmiştir. Ary, Jacobs ve Sorenson'a göre (2010'dan aktaran Tuna, 2023, s.51) temel nitel araştırmalarda araştırmacının sorduğu temel soru katılımcılar tarafından olaylar, süreçler ve faaliyetlerin nasıl algılandığına yöneliktir ve burada amaç bir başkasının deneyimini anlamaktır. Bu araştırmada da yüksek lisans öğrencilerinin yüksek lisans sürecindeki deneyimlerinden yola çıkarak araştırma problemine yanıt aranmıştır.

3.2. Katılımcı Grubu

Bu araştırmada, 2021-2022, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans Resim-İş Eğitimi Programı dahilinde öğrenim gören yüksek lisans öğrencilerinin ders programına ilişkin görüş ve önerilerinin alınması hedeflediğinden, belirtilen eğitim-öğretim yılı ve programı içerisinde öğrenim gören 6 öğrenci katılımcı olarak belirlenmiştir.

Nitel örnekleme türleri teorik örnekleme, kolaylık örnekleme, durum içi örnekleme, amaçlı örnekleme, seçici örnekleme ve kartopu örnekleme olmak üzere 6 örneklemeden oluşmaktadır (Creswell, 2013; Higginbottom, 2004; Polit & Beck, 2012'den aktaran Elo vd, 2014, s.4). Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme içerik analizi yapılan çalışmalarda sıkça kullanılmaktadır (Kynğäs vd., 2011'den aktaran Elo vd. 2014, s.4). Bu örnekleme çeşidi, araştırmayı yapan kişinin irdelediği konu bağlamında en fazla bilgiye sahip katılımcı kitlesi ile çalışacağı nitel araştırmalar için uygundur. Bu örnekleme yönteminde örneklenecek şeyin ne olduğuna, örneklemenin ne şekilde olacağına, hangi alanların ya da kaç bireyin örneklem olarak seçileceğine karar verilmesi gerekmektedir. (Creswell, 2013'ten aktaran Elo vd. 2014, s.4). Katılımcı grubuna dahil edilecek öğrencilerin belirlenmesinde amaçlı örneklem türlerinden biri olan ölçüt örneklem esas alınmıştır. Ölçüt örnekleminin temelinde, önceden

belirlenmiş ölçütleri karşılayan tüm durumların çalışılması bulunmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu araştırmada da ölçüt, Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programında öğrenci olmak, derslerinde başarılı olmak, kendini iyi ifade edebilmek ve araştırmaya gönüllü katılım sağlanması olarak belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Nitel araştırma yönteminde gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.37). Bu araştırmada, ilgili eğitim birimi ders programına ilişkin görüş ve önerilerin alınması amaçlandığından veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme yöntemi, nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama araçlarından biridir (Yıldırım & Şimşek, 2013, s.147). Nitel araştırmalarda kullanılan görüşme yönteminin en önemli iki özelliğinden ilki; görünmeyen hakkında bilgi edinmek, ikincisi ise görünen hakkında alternatif üretme fırsatı tanımasıdır (Glesne, 2015, s.143). Yarı yapılandırılmış görüşme, görüşme esnasında değinilecek soru veya konuları kapsamaktadır. Araştırmacı, yapılacak görüşme için daha önceden soru veya konuları hazırlamıştır fakat daha ayrıntılı bilgi alabilmek adına ek sorular yöneltebilme özgürlüğüne sahiptir. Katılımcı, görüşme esnasında yöneltilen soruların cümle yapısı ve sırasını değiştirebilir, istediği soru ve konular hakkında ayrıntılı yanıtlar verebilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.130). Bu nedenle daha zengin veri elde etmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler tercih edilmiştir. Görüşme formu hazırlandıktan sonra sanat eğitimi alanında uzman olan üç öğretim elemanının görüşleri alınmış ve görüşme formu yeniden düzenlenerek son haline getirilmiştir (görüşme formunun son hali Ek-2’de yer almaktadır). Katılımcı grubu ile bireysel olarak gerçekleştirilen görüşmelerin zamanı ve şekline ilişkin Tablo 3.1. aşağıda yer almaktadır. Görüşmeler için Araştırma Gönüllü Katılım Formu (Ek-3) hazırlanmış ve katılımcıların izni ile görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Çalışma grubunda bulunan her kişiye araştırmanın konusu, amacı ve önemini özetleyen bir metin okunmuş, bilgilerinin sadece araştırmacı tarafından bilineceği belirtilmiştir. Bilgilendirmeler sonucunda tüm katılımcılar araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmişlerdir. Araştırmaya katılan katılımcıların gizliliğini koruyabilmek adına farklı renk isimleri ile kodlanmışlardır.

Tablo 3.1.

Katılımcılar ile gerçekleştirilen görüşmelerin zaman ve şekline göre bilgiler

Katılımcı Kodu	Görüşme Tarihi	Görüşme Şekli
Mavi	13 Mayıs 2023	Yüz yüze
Turuncu	22 Mayıs 2023	Yüz yüze
Mor	15 Temmuz 2023	Telefon
Gri	24 Temmuz 2023	Telefon
Sarı	03 Ağustos 2023	Telefon
Yeşil	06 Eylül 2023	Yüz yüze

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerin öncelikle bilgisayar ortamında dökümü yapılmış ve daha sonrasında döküm formu üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte katılımcılara ayrı kodlar verilmiş, bu kodlar doğrudan alıntılarda kullanılmak üzere kaydedilmiştir. Ayrıca görüşme döküm formunun güvenilirliği ses kayıtlarının dinlenmesi ile doğrulanmıştır. Bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile elde edilen veriler ‘betimsel analiz’ yöntemiyle çözümlenmiştir.

Betimsel analiz yönteminde amaç elde edilen bulguları düzenli ve özet biçimde aktarabilmektir. Bu amaç doğrultusunda görüşmelerin tamamının dökümü yapılmakta, önceden belirlenmiş veya verilerin gerektirdiği yönde temalara ayrılmakta ve neden-sonuç ilişkileri ile sonuca ulaştırılmaktadır. Katılımcıların görüşlerinden çarpıcı kesitler doğrudan alıntılar yapılarak okuyucuya sunulmaktadır. Betimsel analiz çerçeve oluşturulması, çerçeveye göre veri işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olarak dört aşamada özetlenmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.224).

Tablo 3.2.

Betimsel analiz aşama ve süreçleri

Aşama	Süreç
1. Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma	İlk olarak araştırma soruları, araştırmanın kavramsal boyutu veya katılımcı yanıtları ile çerçeve oluşturulmaktadır. Oluşturulan çerçeveye göre veriler temalarına ayrılmaktadır.
2. Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi	Daha önce oluşturan çerçeveye göre katılımcı yanıtları okunarak anlamlı ve mantıklı biçimde seçilmektedir. Bu aşamada çarpıcı yanıtlar doğrudan alıntı yapılmak üzere ayrılmaktadır. Bazı yanıtlar önemsiz ya da dışarıda kalabilmektedir.
3. Bulguların tanımlanması	Araştırmacı bu aşamada düzenlediği verileri tanımlamakta ve yorumlamakta, uygun bulduğu kısımları doğrudan alıntılar ile desteklemektedir. Gereksiz ayrıntılardan kaçınmaya özen gösterilmelidir.
4. Bulguların yorumlanması	Son aşamada önceden tanımlanmış bulgular neden-sonuç ilişkisi ile açıklanmakta ve gerektiğinde konular ilişkilendirilerek yapılan yorumun niteliği artırılmaktadır.

Kaynak: Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.224.

Araştırma kapsamında elde edilen veriler betimsel analiz yaklaşımına uygun olarak belirlenen temalar altında sunulmuştur. Araştırmada görüşme sorularından yola çıkarak temalar belirlenmiş ve elde edilen veriler bu temalar altında tablolar ve şekiller halinde sunulmuştur.

3.5. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenilirliği

Bilimsel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik araştırmanın inandırıcılığı açısından en yaygın kullanılan ölçütlerdendir. Bu anlamda nicel ve nitel araştırmalar farklı yöntemler işe koşabilmektedir. Nicel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik için pek çok tanım, yöntem ve istatistik mevcutken nitel araştırmalarda aynı yaygın yöntemlere rastlanmamaktadır. Bunun sebebi ise nitel araştırmaların varsayım ve sosyal konular üzerinden ilerlemesidir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.255).

Genel anlamda ‘geçerlik’ araştırma sonuçlarının doğruluğunu konu edinir. Dış geçerlilik, elde edilen sonuçların benzer gruplara ya da ortamlara aktarılabilirliğine, iç geçerlilik ise araştırma sonuçlarına ulaşırken izlenen sürecin çalışılan gerçekliği ortaya çıkarmadaki yeterliğine ilişkindir. “Güvenirlik” ise kısaca araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir. Dış güvenilirlik, araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda aynı şekilde elde edilip edilmeyeceğine, İç güvenlik ise başka araştırmacıların aynı veriyi kullanarak aynı sonuçlara ulaşp ulaşamayacağına ilişkindir (LeCompte & Goetz, 1982’den aktaran Yıldırım & Şimşek, 2011, s.255).

Nitel araştırmalarda iç ve dış geçerlik olmak üzere iki farklı geçerlik türü bulunmaktadır. İç geçerlik (inandırıcılık) sonuçların gerçek yaşamla ne oranda örtüştüğünü irdelemekte (Merriam, 2018’den aktaran Tuna, 2023, s.55), dış geçerlik ise araştırmada elde edilen sonuçların benzer koşullarda genellenebilmesi ile ilgilenmektedir. Nitel araştırmalarda genellemeler deneyimler ve örnekler biçiminde yapılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2011, s.258). Bu araştırmada da elde edilen veriler, her biri farklı tecrübeleri olan altı yüksek lisans öğrencisi ile gerçekleştirilmiş görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Bu görüşmelerden doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. İç geçerliği güçlendiren başka bir etken elde edilen verilerin karşılaştırmalar yapılarak sunulmasıdır. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar başka araştırmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır. İndandırıcılığı destekleyen bir diğer yöntem uzman incelemesidir. Bu yöntemde, araştırma kapsamındaki katılımcılar ile yakınlığı bulunmayan, aynı zamanda katılımcı yorumları ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapma yetkinliğine sahip, çalışma yöntemine hakim bir araştırmacı ya da meslektaş incelemede görev almaktadır (Holloway & Wheeler, 1996; Houser, 2015; Streubert & Carpenter, 2011’den aktaran Başkale, 2016, s.25). Bu araştırmada da hazırlanan görüşme soruları hakkında sanat eğitimi alanında uzman üç öğretim elemanının görüşleri alınmış ve görüşme formu yeniden düzenlenmiştir. Araştırma, tüm aşamalarında tez danışmanı tarafından izlenmiş ve değerlendirilmiştir.

Araştırma ayrıntıları, ulaşılan sonuçların farklı araştırmacılar tarafından uygulanabilirliği adına önemlidir (Baskale, 2016, s.26). Bu araştırmanın da tüm süreç ve aşamaları ayrıntılarıyla aktarılmıştır. Bu araştırma, konusu itibarıyla benzer ya da çeşitli yönlerden kesişen farklı çalışmalar ile karşılaştırılmış, bu karşılaştırmalar tartışma ve sonuç bölümünde ayrıntılı şekilde açıklanmıştır. Ulaşılan bulguların literatürdeki diğer araştırmalar ile karşılaştırılarak değerlendirilebilmesi adına görüşme soruları detaylı şekilde aktarılmıştır. Bu açıklamalar araştırma sonuçlarının tekrarlanabilirliği açısından önemli

olup konu hakkında araştırma yapacak ya da bilgi edinmek adına okuma yapacak diğer kişilere de aşamalar hakkında ayrıntılı bilgiler sunmaktadır.

Yıldırım ve Şimşek (2011, s. 260-263)'in LeCompte ve Goetz'den yaptığı alıntıya göre iç güvenirlik hakkındaki ilk öneri elde edilen verilerin araştırmacı yorumu katılmadan okuyucuya sunulması ve daha sonra araştırmacı yorumlarının eklenmesidir. Veriler doğrudan alıntılarla desteklenmeli bu sayede araştırmacı yorumu ile katılımcı görüşlerinin karşılaştırılabilmesine olanak tanınmalıdır. Diğer bir öneri elde edilen verilerin analiz aşamasında başka bir araştırmacıyı ulaşılan sonuçları doğrulaması için işe koşturmasıdır. Burada amaç sonuçların araştırmacı yorumundan çok verilere dayandırıldığını teyit edebilmektir. Bu araştırmada görüşmelerden elde edilen veriler, araştırmacı ve danışman birlikte kodlayarak görüş birliğine varılması şeklinde analiz gerçekleştirilmiştir. Bulgular tablo ve şekiller halinde sunulmuştur.

Nitel araştırmalarda dış güvenirlik, araştırmacının objektifliğini ispatlama çabası olarak özetlenmektedir (Miles & Huberman, 1994'ten aktaran Tuna, 2023, s.56). Nitekim araştırmacının kişisel yargılardan sıyrılmış olması beklenmektedir. Veri toplamak adına katılımcılar ile görüşmeler yapılmış, yapılan görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Daha sonra görüşme dökümleri yapılmıştır. Araştırmacının katılımcı görüşlerine olan şeffaflığının kanıtı olarak ise görüşme kayıtları muhafaza edilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde 2021-2022, 2022-2023 eğitim öğretim yılı içerisinde Anadolu Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 6 yüksek lisans öğrencisi ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bulgular tablolar halinde sunulmuş ve bulgular yorumlanırken geçerliliği artırmak için doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

Şekil 4.1.

Ders Programına İlişkin Görüşler

4.1. Zorunlu Derslerin İçeriğine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında görüşme yapılan katılımcılara ‘Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programındaki zorunlu derslerin içeriğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?’ sorusu yöneltilmiştir. Bazı katılımcılar bu soruya tüm derslerin içeriğini göz önünde bulundurarak genel bir yanıt vermişlerdir. Elde edilen bulgular Tablo 4.1.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1.1.

Zorunlu derslerin içeriğine ilişkin görüşler

Araştırma becerilerini geliştirme
Eleştirel bakış açısını geliştirme
Akademik gelişim açısından yeterli olma
Akademik gelişim için tam katkısı olmama
Zorunlu derslerin içeriğini yeterli bulma
Verimli olmanın öğrenciye bağlı olması
Derslerin içeriğini yoğun bulma

Tablo 4.1.1’de görüldüğü üzere katılımcılar zorunlu derslerin içeriğinin araştırma becerilerine ve eleştirel bakış açısına olumlu etki ettiğini ifade etmişlerdir. Akademik gelişim bakımından genel olarak yeterli bulunmasına karşın yapılan görüşmede Kırmızı, zorunlu derslerin kendisinin deyimi ile ‘düz’ yani etkinliksiz yürütülmesinden dolayı tam olarak yeterli bulmadığını ifade etmiş ve bunu da dersin çevrim içi (Bazı derslerin çevrim içi yürütülmesi 2019 yılı ve onu takip eden birkaç yıl boyunca Koronavirüs yani COVID-19 bulaşıcı hastalığının dünyada olduğu gibi ülkemizi de etkilemesi ve o dönem eğitimlerin çevrim içi yürütülmesi kararı sonucudur) yürütülmesine bağlamıştır. Katılımcı Mor, ders içeriklerini yoğun bulduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Mavi, zorunlu derslerin araştırma becerilerini geliştirmeye yönelik olduğunu ifade etmiş ve akademik açıdan yeterli gördüğünü fakat yürütülmeleri konusunda problem olduğunu belirtmiştir. Katılımcı Yeşil ise içerik hakkında şunları ifade etmiştir:

[...] içerikler bence gayet yeterliydi çünkü burada bizim amacımız nasıl araştırma yapmamız gerektiğini öğrenmek ve derslerde işte bilimsel yöntemlerin nasıl olduğunu çok rahat öğrenebildim açıkçası. Öğrenemesem bile, öğrenemediğim noktalar olduysa bile dediğim gibi artık yüksek lisans ve doktoralarda daha çok iplerin öğrencinin elinde olması gerektiğini düşündüğüm için daha çok ben araştırma yapma, dersten aldıklarımın üzerine koyma işini kendim yapmıştım açıkçası. Ama dersler temeli atmak, yapmak, araştırma temelini öğrenmek için gayet yeterli.

Yapılan görüşmelerde bazı katılımcılar zorunlu dersler için ayrı ayrı görüş bildirmişlerdir. Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersinin içeriğine ilişkin görüşler Tablo 4.1.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.1.2.

Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersi içeriğine ilişkin görüşler

Bilimsel alt yapı oluşturma
-Araştırma esaslarını öğrenme
-Nitel/Nicel araştırma yöntemlerini öğrenme
-Karma araştırma yöntemlerini öğrenme
-Araştırma veri tabanlarını öğrenme
-Veri toplama araçlarını öğrenme
-Veri analizini öğrenme
Araştırma yapmaya yönlendirme
-Bilimsel verileri tercih etme
Çevrim içi olmasını olumlu bulma
Verimli geçme
Keyifli olma
Gerekli bulma
Çevrim içi yürütülme
Uygulama anlamında yetersiz bulma
Akademik açıdan yararlı görme

Katılımcılardan bazıları bu ders kapsamında araştırma esaslarını, nicel/nitel araştırma yöntemlerini, araştırma veri tabanlarını, veri toplama araçları ve veri analizini öğrendiklerini belirterek bu dersin bilimsel bir alt yapı oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin katılımcı Yeşil, yüksek lisans eğitiminin araştırma yapmayı, araştırma yaparken dikkat etmemiz gerekenleri, araştırma yöntemlerini ve yol haritası oluşturmayı öğretmek olduğunu ifade etmiştir. Bilimsel araştırmanın ne olduğunu, bunların türlerini, nicel-nitel ve karma araştırmaların ne olduğunu söz konusu derste öğrendiğini ve bu sebeple en önemli derslerden biri olduğunu belirtmiştir. Yeşil’in memnuniyetini dile getirdiği sözleri şu şekildedir:

[...] tezin içerisinde kullanacağımız yöntem, evren, örneklem, araştırma modeli, deseni, nasıl veri toplayacağımız, verileri nasıl analiz edeceğimiz, bulgu, sonuç, tartışma yani tezin içerisinde bulunan

her şeyi biz bu derste öğrendik. Onun için benim en üzerinde durduğum ders bu dersti açıkçası. Gayette verimli geçti benim için.

Bir başka katılımcı olan Turuncu, Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersi almadan önce akademik anlamda araştırma yapma konusunda oldukça eksik olduğunu söyleyerek dersten verim aldığını belirtmiştir. Görüşmelerde Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersinin akademik açıdan yararlı olması ile birlikte verimli ve keyifli olduğunu da belirtilmiştir.

Ayrıca dersin çevrim içi yapılmasının daha iyi olduğu ifade edilmiştir. Buna karşın bazı katılımcılar ders kapsamında yapılan uygulamaları yetersiz olarak değerlendirmişlerdir. Örneğin katılımcı Mor, Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersini başka bir bölümden aldığını, uygulama yaptıklarını fakat bunun yeterli olmadığını söylemiş, yeterli olmadığını ise tez yazımına başladığında farkettiğini, bu ders kapsamında öğrenmiş olması gerekenleri daha sonra tezini yazarken öğrendiğini “kervan yolda düzülür” deyimini ile ifade etmiştir. Katılımcılardan Sarı, Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersini çevrim içi işlediklerini, ders almaya başladığında konu ile ilgili oldukça yetersiz bir seviyede olduğunu ve Mor’a benzer şekilde ders döneminde kafasının karıştığını, bu ders kapsamında öğrendiği bilgilerin daha sonra Seminer dersinde uygulama yaparken zihninde oturduğunu belirtmiştir. Katılımcı Sarı, araştırma derslerinde öğrendiği yöntemleri günlük ve mesleki hayatında karşılaştığı konular için de kullandığını, bu anlamda sadece akademik yaşamında değil günlük yaşantısında da fayda sağladığını ifade etmiştir.

Tablo 4.1.3.

Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri dersi içeriğine ilişkin görüşler

Daha fazla tartışmaya dayalı olma
Bilim etiği ile ilgili kuralları öğrenme
Dersi zorunlu görme
Öğrenme anlamında tam yararlanamama
Araştırma yapmaya yönlendirme

Tablo 4.1.3’te zorunlu dersler arasında yer alan Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri dersinin içeriğine ilişkin görüşler listelenmiştir. Tabloda görüldüğü üzere katılımcılar dersin daha fazla tartışmaya dayalı olmasını istediklerini, ders kapsamında bilim etiği ile ilgili kuralları öğrendiklerini ve dersin araştırma yapmaya yönlendirdiğini ifade etmişlerdir. Bu anlamda

önemli bir ders olduğu belirtilen Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri dersi, mutlaka alınması gereken derslerden biri olarak görölmektedir. Bazı katılımcılar ise öğrenme anlamında problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri dersini bölüm dışından bir akademisyenden aldığını söyleyen katılımcı Mor, bu ders ile ilgili pek bir şey öğrenmediğini, öğrendiği en önemli şeyin intihal yapmamak olduğunu ve bir tez öğrencisinin bunu mutlaka bilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Aynı zamanda Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri dersi çıktısı olarak zaten hakim olması gereken konuları, Tez dersinde pratik yaparak tam olarak öğrendiğini yani dersi uygulama bazında eksik bulduğunu belirtmiştir. Katılımcı Yeşil, Bilim Etiği ve Araştırma Yöntemleri dersinde bilim etiği ile ilgili kuralları öğrendiğini, bu kuralları öğrenmeden araştırma yapmaya başlamanın olumsuz sonuçlar doğurabileceğini ve bu sebeple oldukça önemli bir ders olduğunu belirtmiştir. Diğer bir katılımcı olan Kırmızı, dersin daha fazla tartışmaya dayalı yürütölmesinin olumlu katkısı olacağını belirtmiştir. Ayrıca akademik gelişim bakımından Bilim Etiği ve Araştırma Yöntemleri gibi zorunlu dersleri yüz yüze deneyimlemenin daha iyi olabileceğini, yüz yüze olduğuunda daha fazla etkinlik yapılabilceğini, çeşitli eğitim yöntemleri kullanılabileceğini ifade etmiştir. Bu nedenle öğrenme açısından bakıldığında tam olarak yararlanamadığını belirtmiştir. Katılımcı Mavi, dersin çevrim içi yürütöldüğünü, teorik bir ders olduğu için büyük bir problem yaratmadığını fakat tartışma odaklı yürütölmesinin daha iyi olabileceğini, bu şekilde bilgilerin daha kalıcı olabileceği yönünde fikir belirtmiştir. Kendi deneyiminden bahseden Mavi, bu dersin tartışmaya dayalı yürütölmemesi ve konular ile ilgili sık sık uygulama yaptırılmaması nedeniyle bilgileri unuttuğunu, sonraki dönemlerde ihtiyaç duyduğuunda tekrar etmek zorunda kaldığını belirtmiştir. Katılımcı Sarı, araştırma derslerinde öğrendiği yöntemleri günlük ve mesleki hayatında karşılaştığı konular için de kullandığını, bu anlamda sadece akademik yaşamında değil günlük yaşantısında da fayda sağladığını ifade etmiştir. Diğer katılımcılar ise bilim etiği ile ilgili kuralları öğrendiklerini ve dersi zorunlu gördüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.1.4.

Görsel Sanatlar Atölye I-II dersleri içeriğine ilişkin görüşler

Rapor yazma
Görsel ve yaratıcı bakış açısını geliştirme
Araştırma ve uygulamanın bir arada olması
Seminer dersine katkısı olma
Akademik gelişime katkı sağlama
Tematik çalışma
Keyifli olma
Farklı tarzlar deneme
Öğrenciler arası etkileşimin az olması
Lisans dönemi bilgilerini geliştirme

Tablo 4.1.4'e göre katılımcılar Görsel Sanatlar Atölye I-II derslerinde, ders kapsamında yapılan sanatsal çalışmalara ek olarak rapor yazdıklarını, tematik çalışmalar yaptıklarını, farklı tarzlar denediklerini ve araştırma ile uygulamanın bir arada olduğu çalışmalar ortaya koyduklarını belirtmişlerdir. Katılımcı Mavi, Görsel Sanatlar Atölye I-II derslerini sanat eğitimi alma, araştırma tekniklerini öğrenme, sanatsal ve yaratıcı bakış açısını geliştirme açısından faydalı bulmuş, bu nedenle dersi yeterli bulduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Mor, Görsel Sanatlar Atölye I-II derslerinde bir konu seçtiklerini, konu hakkında derinlemesine araştırma yapmalarının yanı sıra görsel çalışmalar da yaptıklarını ve bunu oldukça besleyici bulduğunu ifade etmiştir. Yapılan çalışmalar ile ilgili aynı zamanda rapor hazırlıyor olmaktan dolayı memnuniyetini şu sözler ile dile getirmiştir: “[...] yaptığımız işlerin altına felsefi olarak alt yapısını oluşturuyorduk ki bence salt resim yapmak, sadece o ürünü yapmak yerine yani fikirsel alt yapısını oluşturmak onu yani daha güçlü hale getiriyor. Ben buna inanıyorum gerçekten” Katılımcı Yeşil’de benzer şekilde Görsel Sanatlar Atölye derslerinden keyif aldığını şu sözleri ile dile getirmiştir: “[...] bir tema belirleyip o tema üzerine üç tane tablo yapıp, o tema üzerine yaptığımız tabloları da katalog şekline getirmiştik. Böyle bir dergi gibi yapmıştık. Benim için gayet verimliydi. Belirli bir tema belirleyip onun üzerine çalışmak benim için çok keyif vericiydi.” Rapor yazmayı olumlu bulan bir diğer katılımcı Kırmızı, konu hakkındaki fikirlerini şu şekilde ifade etmiştir: “[...] bir noktada hem ürün hem araştırma bazlı gidiyoruz ya, o anlamda ben çok şey kattığımı söyleyebilirim kendime. Bu araştırmaları üretim sürecine de katmanın baya böyle

faydalı olduğunu düşünüyorum.” Katılımcı Turuncu, Görsel Sanatlar Atölye I-II derslerinde farklı tarzlar deneme konusundaki deneyiminden bahsederken şu ifadeleri kullanmıştır: “Ben de uzun zamandır çalışmadığım farklı bir konu üzerinde çalışmaya başlamıştım bu süreçte. Yani normalde benim kendi tarzım dışına çıkmıştım. Yine o süreç yine farklı bir kapı açmış oldu bana. O anlamda yine aynı şekilde keyifle ilerlediğimiz bir süreç oldu.” Kendi dönemi içerisinde dersleri çevrim içi takip eden katılımcı Sarı, bu derslerin seminer dersine katkısı olduğunu belirtmiş fakat öğrenciler arası etkileşimin eksik olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: “Atölye derslerinde de bir şeyler yaptık ama biz kimin ne yaptığını çok bilemedik açıkçası. Birbirimizden haberimiz olmadı. En büyük eksiği buydu bence.” Ayrıca katılımcı Sarı, bu ders kapsamında yapılan çalışmalar hakkında rapor hazırlanıp sunulduğu için akademik gelişime katkı sağladığını belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde bu derslerin lisans döneminde edinilen bilgileri geliştirdiği de ifade edilmiştir.

Tablo 4.1.5.

Seminer dersi içeriğine ilişkin görüşler

Araştırma sürecini ve raporlaştırmayı öğrenme
- Seminer raporu yazma
- Konuyu alanyazın açısından değerlendirme
Sunum yapma
- Sadece danışmana sunum yapma
Teze yönelik çalışma
- Tez önerisi yazmayı öğrenme
- Tez sürecini planlama
- Tez konusunu belirleme
İçeriği yararlı bulma
Dersi önemli bulma
Ders içeriğini yeterli bulma
Danışman ile kolay iletişim kurabilme

Tablo 4.1.5’te Seminer dersinin içeriğine ilişkin görüşler listelenmiştir. Tabloya göre katılımcılar, Seminer dersi süresince seminer raporu yazdıklarını, seçtikleri seminer konusunu alanyazın açısından ele aldıklarını bu anlamda araştırma sürecini ve raporlaştırmayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Seminer dersi içeriğini Eğitim Bilimlerinde

Araştırma Yöntemleri dersine benzeten Yeşil, Seminer dersi içeriği için şunları dile getirmiştir:

Burada daha çok konuyu belirleme, konunun üzerine nasıl gidebileceğim, konunun bizim alanımızdaki yeri üzerine tartıştık. Daha önce bu tarz yapılan bir çalışmanın olup olmadığı üzerine gittik. Tarama için ne tarz anahtar kelimeler kullanabilirim? Bunun üzerinde durduk. Taramanın amacı, problem cümlesi, bunun alt temaları, problem cümlemin alt temalarını nasıl genişletebilirim? Bunların üzerinde durulmuştu. Sonra işte verileştirme, raporlaştırma olarak devam ettik. Daha çok bu konu belirleme, konunun nasıl ilerleyeceği, konunun alanımızdaki yeri bunun üzerine gitmiştik.

Katılımcı Turuncu, Seminer dersinde tezine yönelik çalıştığını şu şekilde ifade etmiştir: “[...] seminer konum yine tezimin alt bir başlığıydı. O süreçte zaten tezime yönelik çalışmışım gibi oldu. Alt bir zeminini oluşturmuş oldum seminer döneminde de. Zaten danışman hocamla da o anlamda etkileşimlerimiz sürekli devam ettiği için bizim gayet keyifliydi.” Katılımcı Kırmızı’nın Seminer dersine ilişkin görüşleri şu şekildedir:

Seminer dersi içeriğinde yer alan konuların tez yazma sürecine geçmeden önce akademik bir araştırmanın ve tez önerisi aşamalarının nasıl yazılması gerektiğine dair kazanımları sağladığını düşünüyorum. Bu yüzden seminer dersi ve ders içeriğinin uygulanmasını yararlı ve gerekli buluyorum. [...] “Seminer dersinde alanyazın taraması üzerine yoğunlaştım. Bir araştırma konusu belirledim ve bu konu üzerine literatür incelemesi yaptım. İlgili araştırmaların içeriğine yönelik notlar alıp bir sunum hazırladım ve danışmanıma sunup dönütler aldım. Seminer dersi süresince araştırma önerisi aşamalarını yazarken nelere dikkat etmem gerektiğini öğrendim. Bu sebeple seminer dersinin akademik gelişimimde önemli bir rol taşıdığını söyleyebilirim.

Katılımcılar ders kapsamında hazırladıkları seminer raporunu ayrıca derste sunduklarını belirtmişlerdir. Bu raporları sadece danışman hocalara sunmak yerine daha fazla izleyiciye sunmayı öneren katılımcı Kırmızı, isteğini şu şekilde ifade etmiştir: “Bir öneride bulunacak olursam: seminer derslerinde yapılan sunumlar bir seminer salonunda birden fazla katılımcıya sunulsa daha iyi olabilirdi” şeklinde görüş bildirmiştir. Katılımcılar teze yönelik olarak bu ders kapsamında tez konusu belirleme, tez önerisi yazma ve tez sürecini belirleme anlamında bir süreç de yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu anlamda ders içeriğini yeterli, yararlı ve önemli bulduklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte katılımcılar, Seminer dersi için danışman ile iletişim kurabilmenin önemini vurgulamışlardır. Örneğin katılımcı Mavi, konu ile ilgili şunları belirtmiştir: “Seminer, Tez gibi derslerde aslında önemli olanın hoca ile iletişim olduğunu düşünüyorum. Kolay iletişim kurmak işte, ulaşmada kolaylık, hocanın ulaşılabilir olması, bu tarz geri dönüşlerin kolay alınabilmesi aslında en çok ihtiyaç duyduğum şey.”

Tablo 4.1.6.

Tez dersi içeriğine ilişkin görüşler

İstediği konuyu seçme
Akademik gelişime katkı sağlama
-İntihal yapmamayı öğrenme
-Alanyazını takip etme
Danışmanla iletişim kurabilme
Keyifli geçme
Günlük hayata yansıtabilme

Yukarıda bulunan 4.1.6 numaralı tabloda Tez dersi içeriğine ilişkin görüşler yer almaktadır. Katılımcılar bu ders içeriği hakkında istedikleri konuyu seçtiklerini, intihal yapmamayı öğrendiklerini, alanyazını takip ettiklerini ve öğrendiklerini günlük hayatlarında kullandıklarını belirtmişlerdir. Danışman ile iletişim kurabilme konusuna değinen Yeşil, tez danışmanına tez yazımı konusunda takıldığı kısımları sorduğunu, aldığı dönütler sayesinde sorunlarını çözebildiğini ifade etmiştir. Katılımcılardan biri olan Turuncu, Tez dersi içeriği hakkında şunları belirtmiştir:

[...] ben, kendim istediğim bir konuyu seçtim. Danışman hocamın da zaten o konuyla bağlantılı olunca konu, onun da alanı müze eğitimiydi mesela. Benim konum o anlamda hani tez üzerinden keyifli geçti ve o karşılıklı şeyde bir sıkıntı yaşamadım. O süreç benim için de içeriği dolu olan bir ders yani. Şu ana kadar saydığım tüm dersler için şunu söyleyebilirim: benim için içeriği dolu yani gerçekten de. Bir de normal hayatıma da yansıtılabileceğim bilgileri edinebileceğim bir süreç oldu.

Akademik gelişime katkı sağlama konusunda da görüş bildiren Turuncu, konu hakkında şunları söylemiştir: “Yani normalde bu süreçlerde makale okuyan hani bu yüksek lisansa başlamadan önce şu makaleyi okuyayım, aa bak böyle bir tez çıkmış, ona bir bakayım diyeceğim bir sürecim yoktu. Aslında o bana öyle bir bakış açısı sağlamış oldu.” Katılımcı Kırmızı’nın Tez dersi hakkında ne düşündüğü, ders süreci ve danışman ile iletişimi hakkındaki düşünceleri şu şekildedir:

Tez dersinde tez konusu ve süreci planlanırken öğrenci ve danışman arasında geçen fikir alışverişinin yararlı olduğunu düşünüyorum. Bu sayede öğrenci ilgilendiği konuya yönelebiliyor ve planlama sayesinde tez yazma sürecini bir sisteme oturtabiliyor. [...] “Tez dersinde danışmanımla tez sürecini nasıl yürütebileceğimizi kararlaştırdık. Danışmanımla birlikte daha önce belirlediğim konudan vazgeçip ilgimi çeken bir konuya yönelmemin tez sürecime daha çok yararlı olacağı kanısına vardık. İlgilendiğim bir konu üzerine tez önerisi yazmaya başladım. Böylece tez sürecimi planlarken her şey daha da netleşmeye başladı.

Tablo 4.1.7.

Zorunlu dersler ile ilgili öneriler

Teorik derslerin uygulamaları geliştirilmeli
Anasanat atöye dersleri seçmeli ders olmalı
Disiplinlerarası dersler olmalı
Dijital teknolojilere dayalı dersler olmalı
-Oyun tasarımına dayalı bir ders olmalı
Alanyazın incelemeye dönük bir ders olmalı
Araştırma uygulamasına yönelik ders eklenmeli
Sanatsal uygulamaya dayalı zorunlu ders olmalı
Sanat tarihi üzerine ders eklenmeli
Akademisyenler daha fazla dönüt vermeli

4.1.7 numaralı tabloda katılımcıların zorunlu dersler ile ilgili önerileri listelenmiştir. Buna göre katılımcılar, teorik derslerin olabildiğince uygulama odaklı işlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Mutlaka etkileşimli olması ve beyin fırtınası yapılması gerektiğini, böyle derslerin akademisyen odaklı derslerden çok daha iyi ve kalıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırma tekniklerine yönelik ve eleştirel bakış açısı kazandıran derslerin de artması gerektiğini belirtmişlerdir. Eklenmesi istenilen diğer derslerin ise daha çok bu çağa hizmet etmeye yönelik olan dijital teknolojilere ve oyun tasarımına dayalı, disiplinlerarası dersler olduğu görülmektedir. Katılımcı Kırmızı, eğitim araçlarından biri olarak oyun tasarımının kullanılabilceğini ve buna ihtiyaç duyma sebebinin teknolojik alandaki gelişmeleri yakalayabilmek olduğunu ifade etmiştir. Sanatsal çalışmalarında farklı disiplinleri bir araya getirmekten hoşlandığını belirten katılımcı Kırmızı, disiplinlerarası ders eklenmesinin faydalı olacağını düşündüğünü belirtmiştir. Katılımcı Turuncu ise sanat tarihi üzerine bir ders eklenmesini önermiştir. Katılımcılardan bir diğeri olan Mavi, yüksek lisans derslerinin pek çoğunun araştırma becerilerini ve eleştirel bakış açısını geliştirmeye yönelik olduğunu düşündüğünü ifade etmiş, görsel sanatlar uygulamalı derslerin çok önemli olduğundan bahsederek şu sözleri söylemiştir:

[...] sanat eğitiminde görsel sanatlar uygulamalı derslerinin kesinlikle çok önemli olduğunu düşünüyorum ancak bunların zorunlu değil seçmeli dersler arasında yer almasının ve öğrencinin seçimine bırakılması gerektiği düşüncesi oluşuyor bende. Çünkü her öğrencinin ilgi alanının farklı ve kendini geliştirmek istediği alanın farklı olduğunu düşünüyorum. O yüzden bir zorunlu Görsel Sanatlar Atölye dersindense seçmeli olarak atölye derslerinin sayısının artırılması gerektiğini

düşünüyorum. Ya da eğer illaki zorunlu bir ders olarak Görsel Sanatlar Atölye dersi konulacak ise bu dersin yine seçime yönelik, hani öğrencilerin seçmesine izin verecek biçimde bir atölye dersi olmasını isterim.

Katılımcı Yeşil, yüksek lisans döneminde sanatsal çalışma ortaya koyma oranının düştüğünü belirtmiş, bu problemin ders programına zorunlu atölye dersleri eklenerek giderilebileceğini ifade etmiştir. Aynı zamanda katılımcı Yeşil, eklenmesini önerdiği dersler hakkında şu açıklamayı yapmıştır:

Şimdi kendi tezini oluşturmak için çok fazla teze, makaleye maruz kalmak zorundasın. Hem ufkun genişlesin hem vizyonun genişlesin hem disiplinler arası bir bağlantı kurabilmek adına ne kadar çok tez ya da makale incelersen o kadar çok kendi çalışmana katkı sağlayacak duruma geliyorsun. Her tez, her makale sana ekstra bir şey katıyor çünkü. Yöntemi olsun, bulgusu olsun, tarama kısmı olsun hepsi sana ekstra bir şeyler katıyor. O yüzden ne kadar teze, makaleye maruz kalırsan tezinin o kadar kapsamlı ve verimli olacağına inanıyorum. O yüzden bunları istedim.

Zorunlu dersler hakkında genel bir yorum yapan katılımcı Mor, kendi dönemi arkadaşlarının da aynı görüşte olduğunu vurgulayarak akademisyenlerin daha fazla ve daha dikkatli dönüt vermeleri gerektiğini ifade etmiştir.

4.2. Seçmeli Derslerin İçeriğine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında görüşme yapılan kişilere ‘Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programındaki seçmeli derslerin içeriğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?’ sorusu yöneltilmiştir. Bazı katılımcılar bu soruya tüm derslerin içeriğini göz önünde bulundurarak genel bir yanıt vermişlerdir. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 4.2.1’de sıralanmıştır.

Tablo 4.2.1.

Seçmeli derslere ilişkin genel görüşler

Ders havuzunun kısıtlı olması
Kredi doldurmak için ders seçme
Ders içeriğini önceden bilememe
Farklı bölümlerden ders almayı tercih etmeme
Yoğun geçme
Akademik gelişim bakımından yeterli olma
Akademik gelişime katkı sağlama
- Yeni bilgi edinme
- Tez konusunda fikir verme
- Mesleki katkı

Tablo 4.2.1’de görüldüğü üzere seçmeli derslere ilişkin genel katılımcı görüşleri ders içeriklerinin akademik gelişime katkı sağlayacak biçimde olduğu, ders çıktılarının kişisel yaşamlarda da kullanılabilir olduğu yönündedir. Öte yandan derslerin yoğun geçmesi, ders havuzunun kısıtlı olması nedeniyle seçmeli derslerin neredeyse zorunlu dersler haline gelmesi ve öğrencilerin de farklı bölümlerden ders almayı tercih etmemesi gibi olumsuz bulgular da yer almaktadır. Katılımcı Mavi, kredi doldurmak için ders seçme ile ilgili yaşadıklarını şu şekilde dile getirmiştir:

[...] Baskı Teknikleri dersi aldım ben seçmeli olarak ancak bu dersleri ben hani kendim özel olarak seçmedim. Aslında ben Baskı Teknikleri dersi yerine başka ders seçmeyi tercih ederdim ama yani burada şey, yani seçebileceğim dersler çok kısıtlıydı. Havuz, geniş bir havuz değildi. Biraz zorunlu olarak seçmek durumunda kaldım kredimi doldurmak için.

Yine katılımcı Mavi, seçmeli derslerin içeriğini önceden bilememe konusunda şunları dile getirmiştir:

Yani bizim almamız gereken belli bir kredi vardı o krediyi doldurmak için havuz içerisinde de hani gerçekten seçeceğim başka ders yoktu. Yani seçmek istesem bunları mı seçerdim? Çok bilmiyorum. Bu konuda da daha çok bilgilendirilmek de isterdim açıkçası. Öncesinde şu derste bu, şu derste bu diye anlatılmasını aslında isterdim, bana bir şekilde gösterilmesini. Ama işte bu çeşitliliği çok önemli bence seçmeli derslerin. Yani kendime göre seçebilmeliyim ya da bunun öğrencilerin talebine göre seçmeli derslerin açılması gibi bir durum olabilir.” [...] “Aslında havuzun biraz geniş olması gerekirdi. Ben hani oradan seçmeli ders hakkında bilgi almak isterdim. Hani hiç bilmediğim bir derse zorunda olduğum için girmektense öncesinde bilgi alarak, bunu, şu dersi seçersen şöyle başarılar elde edebilirsin, böyle kazanımlar elde edebilirsin, yüksek lisansta şöyle bir yoldan devam edebilirsin gibi. Hem bir bilgilendirme hem bana bir dayatma gibi o dersin verilmesinden de bunun benim seçimime bırakılmasının özellikle atölye ve uygulamalı dersler açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

Seçmeli ders havuzunun kısıtlı olması ile ilgili düşüncelerini “zorunlu-seçmeli gibi oldu” diyerek dile getiren Turuncu, bu problemi farklı bölümlerden ders alarak giderebileceğini fakat aynı bölümden olan kişiler ile etkileşimin daha keyifli olacağı düşüncesi ile bunu tercih etmediğini belirtmiştir. Yine katılımcı Turuncu, derslerin yoğun geçtiğini ifade etmiştir. Akademik gelişime katkı sağlama konusunda düşüncelerini paylaşan Katılımcı Mor şunları belirtmiştir:

Yani seçmeli derslerin akademik başarı açısından bana katkısı olduğunu düşünüyorum çünkü gerçekten hepsi böyle hani algımızı değiştiren, bizi besleyen derslerdi ve bilgi dağarcığımızı genişleten dersler olduğunu düşünüyorum. Yeni şeyler öğreniyorduk, yeni bilgiler ediniyorduk. Bu

sayede ileride işte tez konumuzla alakalı da aklımızda birtakım fikirler oluyordu. Genel kültürümüze çok büyük katkısı var.

Yapılan görüşmelerde bazı katılımcılar seçmeli dersler için ayrı ayrı görüş bildirmiştir.

Uzmanlık Alan Dersi'nin içeriğine ilişkin görüşler Tablo 4.2.2'de sunulmuştur.

Tablo 4.2.2.

Uzmanlık Alan Dersi içeriğine ilişkin görüşler

Literatür taramaya katkı sağlama
Akademik gelişim için gerekli görme
Özel bir içeriğe sahip olmama
Tezi geliştirme
-Tez sürecini planlamaya katkı sağlama
-Tez üzerinde ilerleme
-Tez önerisine katkı sağlama
Çevrim içi olmasına rağmen verimli olma
Düzenli olma

Tablo 4.2.2'de görüldüğü üzere katılımcılar Uzmanlık Alan Dersi içeriğinin tez önerisine, tez sürecini planlamaya ve literatür taramaya katkı sağladığını belirtmişlerdir. Katılımcıların genel olarak tez dersi ile ilişkilendirdikleri bu dersi akademik gelişim bakımından yeterli ve gerekli görmüş, özel bir içeriğe sahip olmadığını belirtmişlerdir. Katılımcı Turuncu, Uzmanlık Alan Dersi'nde daha çok tez üzerinden ilerlediklerini ve danışmanının da ilgi alanı olan bir konu hakkında çalıştığı için dersten verim aldığını ifade etmiştir. Ders sürecine ilişkin ise çevrim içi ilerlemesine rağmen derslerin düzenli ve aksatılmadan yapıldığını belirtmiştir. Katılımcı Yeşil, bu ders kapsamında danışmanı ile araştırma yapılacak olan konu hakkında fikir alışverişi yaptıklarını ifade etmiştir. Araştırılacak konunun daha önce çalışılmadığını araştırdıklarını, nasıl bir yol izleyeceklerini, nereden ve nasıl başlayıp ilerleyeceklerini konuşup tartıştıklarını belirtmiştir. Katılımcı Kırmızı ise ders içeriği ile ilgili şunları belirtmiştir:

Uzmanlık Alan Dersi içeriğinin akademik araştırmalarda tez önerisi ve tez yazma aşamalarında literatür tarama, uygulama süreci ve veri toplama sürecinin planlanması üzerine katkı sağladığını düşünüyorum. Uzmanlık Alan seçmeli dersini Tez dersi kazanımlarına da katkı sağladığından dolayı akademik gelişimim için gerekli görüyorum.

Uzmanlık Alan Dersi ile ilgili katılımcı Kırmızı ile benzer şekilde görüş bildiren katılımcı Yeşil, şunları ifade etmiştir:

Tez danışmanımla beraber seçtiğim konu üzerine nasıl ilerleyebiliriz, fikir alışverişinde bulunduğumuz bir ders. Uzmanımın tezimle ilgili bana yol gösterdiği bir ders. Daha önce bu konu hakkında çalışılmış mı üzerine önce bir baktık, araştırma yaptık. Nasıl bir yolda ilerleyeceğimizin planını yaptık. Nereden başlayacağımızı, nereden devam edeceğimizi, bunları planladık. Mesela ben tezimin konusuna benzer bir konu ile başka bir araştırma da yaptım. Kısa bir şekilde bir makale oluşturduk onunla sonra tezde bunu daha büyüttük mesela. Yani daha önce aslında bir küçük çalıştım, nasıl ilerleyeceğini, nasıl verim alabileceğimi görmüştüm böylelikle.

Katılımcı Mor'da katılımcı Yeşil'e benzer şekilde Uzmanlık Alan Dersi'nin tez döneminde alınan ve Tez dersi ile beraber ilerleyen bir ders olduğunu, tez konusu, tez yazımı gibi konuların konuşulduğunu belirtmiştir. Uzmanlık Alan Dersi'nin özel bir içeriğinin olmadığını ve ders içeriğinin konuya göre şekillendiğini belirten katılımcı Sarı, dersin yürütülmesi hakkında ise programda günü ve saati belirtildiği sürede işlenmediğini, bu duruma sebep olarak ise öğrencilerin çalışıyor olmasını ya da bir meşguliyetlerinin olmasını göstermiştir. Sonuç olarak çeşitli sebeplerden dolayı esnetilen dersleri verimli bulmadığını ifade etmiştir.

Tablo 4.2.3.

Görsel Kültür dersi içeriğine ilişkin görüşler

Yazı yazma becerilerini geliştirme
Kendini ifade etme becerilerini geliştirme
Çevrim içi yürütüldüğü için tercih etme
Akademisyenden dönüt alamama
İçeriği beğenme/yeterli bulma
Blog oluşturma
Keyifli olma
Görsel Sanatlar Atölye I-II dersini etkileme
Verimli bulma

Tablo 4.2.3' de Görsel Kültür dersinin içeriğine ilişkin görüşler listelenmiştir. Tabloda görüldüğü üzere Görsel Kültür dersi içeriğinin yazı yazma ve kendini ifade etme becerilerini destekleyen bir ders olduğu belirtilmiştir. İçeriği beğenilen, yeterli ve keyifli bulunan Görsel Kültür dersi, çevrim içi yürütüldüğü için ayrıca tercih edilen bir ders olmuştur. Katılımcı Mavi, Görsel Kültür dersinin içeriği hakkındaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Görsel Kültür dersinde çevrim içi bloglar oluşturduk. O bloglarda, Görsel Kültür hocamızın bize vermiş olduğu Görsel Kültür kitabından alıntılar yaparak blogda ilgimizi çeken bazı konuları işte

alıntılar yaparak yazı yazmamızı istedi. Aslında bu benim yazı yazma becerilerimi, kendimi ifade etmede beni geliştirdiğini düşündüğüm bir ders.

Katılımcı Kırmızı'nın, içerisinde Görsel Kültür dersi hakkındaki genel görüşü; dersin çoğunlukla bireysel ilerlediği ve öğrencinin ilgi alanına bağlı olarak çalışmak istediği konuyu seçtiği yönündedir. Katılımcı Sarı, farklı bir şehirde yaşaması nedeniyle derslere yüzyüze katılamamıştır. Katılımcı Sarı'nın bu özel durumu, çevrim içi dersleri tercih etmesini mecburi hale getirmiştir. Bu mecburiyet doğrultusunda seçtiği derslerden biri, çevrim içi yürütülen Görsel Kültür dersidir. Sarı, öğretim elemanından daha fazla dönüt beklediğini, ders kapsamında yazılan yazıların daha fazla konuşulmasını ve tartışmaya açılmasını beklediğini ifade etmiştir. Katılımcı Mor, Görsel Kültür dersinin çok geniş bir alan olduğunu, sanat ile bağlantılı olduğunu, verilen ödevler ile içeriğin birbiri ile uyumlu ve besleyici olduğunu ifade etmiştir. Yine içerik hakkındaki düşüncelerini dile getiren katılımcı Turuncu, Görsel Kültür ve Görsel Sanatlar Atölye I-II derslerinde aynı konu üzerine çalıştığını, bu sebeple Görsel Kültür dersinin Görsel Sanatlar Atölye I-II derslerini etkiler duruma geldiğini ifade etmiştir. Ek olarak diğer katılımcılar ile benzer şekilde blog oluşturdıklarını, tüm öğrencilerin kendi konularını seçtiklerini ve keyifli geçtiğini ifade etmiştir. Ders sürecine ilişkin ise, dersi seçerken seçmeli-zorunlu gibi bir durumda kaldığını fakat sonrasında Görsel Kültür dersi de dahil olmak üzere pişmanlık yaşadığı bir ders olmadığını, çevrim içi yürütülmesine rağmen aktif ve katılım gösterilen bir ders olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4.2.4.

Görsel Göstergebilim dersi içeriğine ilişkin görüşler

Eser incelemeye katkı sağlama
Tartışmaya dayalı olma
İçeriği beğenme
İçeriği beğenme/yeterli bulma
Verimli bulmama
Öğrenciler arası etkileşimin az olması
Keyif almama

Tablo 4.2.4' de Görsel Göstergebilim dersinin içeriğine ilişkin görüşler listelenmiştir. Tablo 4.2.4'te görüldüğü üzere katılımcılar Görsel Göstergebilim dersinin eser incelemeye katkı sağladığını, tartışmaya dayalı yürütüldüğünü, içeriğinin beğenildiğini ifade etmişlerdir.

Örneğin katılımcı Turuncu, Görsel Göstergebilim dersinin kendisine eser inceleme ve analiz konusunda çok fayda sağladığını bu nedenle içerik anlamında çok beğendiği bir ders olduğunu belirtmiş, ayrıca ders kapsamında öğrendiği bilgileri öğretmenlik hayatında da kullandığını eklemiştir. Öte yandan aynı ders hakkında verimli bulunmadığı, keyif alınmadığı ve öğrenciler arası etkileşimin az olduğu yönünde görüş belirten katılımcılar da vardır. Olumsuz yönde fikir belirten katılımcılardan olan Sarı, dersten yeterince keyif ve verim alamadığını, ders kapsamında yeterince etkileşim olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 4.2.5.

Görsel Algı ve Tasarım İlkeleri dersi içeriğine ilişkin görüşler

İçeriği beğenme/yeterli bulma
Amacına hizmet etme
Faydalı bulma

Yukarıda bulunan 4.2.5 numaralı tabloda Görsel Algı ve Tasarım İlkeleri dersinin içeriğine ilişkin görüşler listelenmiştir. Katılımcılar dersin amacına hizmet ettiğini ve içeriği faydalı bulduklarını belirtmişlerdir. Görsel Algı ve Tasarım İlkeleri dersini kendi bölümünde görev yapan bir akademisyenden aldığını belirten katılımcı Mor, ders içeriği olarak günlük hayat veya sosyal medyada karşılaşılan imge/görsellerin nasıl algılanması gerektiği, bu imge/görsellerin ne mesaj verdiklerini daha kolay okuyabilme olarak açıklamıştır. Bu sebeple faydalı ve amacına uygun bir ders olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4.2.6.

Baskı Teknikleri dersi içeriğine ilişkin görüşler

Sevdiği için seçme
Kendi alanına yakın bulma
Verimli geçme
Yeni teknikler öğrenme
- Asetat baskı
- Hamur baskı
- Mono tipi baskı
- Ex-libris baskı
İçeriği beğenme/yeterli bulma

Tablo 4.2.6’da Baskı Teknikleri dersinin içeriğine ilişkin görüşler listelenmiştir. Katılımcılar, Baskı Teknikleri dersinin içeriğini beğendiklerini, yeni teknikler öğrendiklerini ve dersin verimli geçtiğini ifade etmişlerdir. Bu dersi seçme sebepleri ise kendi alanlarına yakın bulmaları ve dersi sevmeleri olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı Turuncu, Baskı Teknikleri dersinin hem akademik hayatında kendisine farklı bir kapı açtığını hem de meslek hayatında kullandığını belirtmiştir. Ders süresinde denediği baskı resim tekniklerinin ise asetat baskı, hamur baskı, mono baskı ve ex-libris baskı olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Mavi, başlangıçta bu dersi seçmek istemediğini fakat ders süreci içerisinde kendisine olumlu katkısı olduğunu belirtmiştir. Katılımcı Yeşil, seçmeli derslerinden biri olan Baskı Teknikleri dersini tercih etme nedeninin dersi seviyor olması ve kendi alanına yakın olması olduğunu ifade etmiştir. Lisans döneminde de Baskı Teknikleri dersi aldığını belirten Yeşil, yüksek lisans dönemine geldiğinde ise farklı teknikler öğrenmek ve baskı resim çalışmalarını artırmak adına tekrar aldığını belirtmiş, bu alandaki gelişimi hakkında şu ifadeleri kullanmıştır: “Şu an okulda tüm yapabileceğim baskı tekniklerini yapmış oldum. Normalde, lisans döneminde üç teknik gördüysem, yüksek lisansta aldıktan sonra bu beş teknik oldu, altı teknik oldu mesela. Baskı Teknikleri dersinde o yüzden bilmediğim, gözden kaçan şeylerin üzerine katarak ilerledik.”

Tablo 4.2.7.

A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri dersi içeriğine ilişkin görüşler

Konu seçebilmeyi olumlu bulma
Öğrenciler arası etkileşimi iyi bulma
Aşama aşama ilerleme
Keyif alma
Akademik olarak geliştirme
Makale okumaya yönlendirme

Tablo 4.2.7’de A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri dersinin içeriğine ilişkin görüşler listelenmiştir. Katılımcılar A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri dersi içeriğinin aşama aşama ilerlediğini, makale okumaya yönlendirdiğini ve akademik olarak geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin kendi konularını seçtiklerini, öğrenciler arası etkileşimin iyi olduğunu ve keyifli geçtiği belirtilmiştir. Katılımcı Sarı, A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri dersinin diğer araştırma dersleri gibi araştırma yapmaya, makale okumaya

yönlendirdiğini ifade etmiştir. Yürütülmesi açısından ise bu dersi seçmiş olan öğrencilerin her hafta araştırmalarının ne aşamada olduğunu birbirilerine söylediklerini ve bu şekilde olmasını daha verimli bulduğunu belirtmiştir.

Tablo 4.2.8.

Çağdaş Sanat ve Yorumu dersi içeriğine ilişkin görüşler

Zorunlu olmalı
Ödevde değil tartışmaya dayalı olmalı
Çevrim içi olduğu için tercih edilme
Keyifli olma
Öğrenciler arası etkileşimi olumlu bulma
Sürenin verimli kullanılmaması

Tablo 4.2.8’de Çağdaş Sanat ve Yorumu dersinin içeriğine ilişkin görüşler listelenmiştir. Katılımcılar, Çağdaş Sanat ve Yorumu dersinin bir yorum dersi olması sebebiyle zorunlu derslerden biri olabileceğini, derste öğrenciler arası etkileşimin iyi olduğunu, dersin çevrim içi yürütüldüğünü ve keyifli geçtiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca dönem içerisinde ders saatlerinin verimli kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Katılımcı Sarı, bu dersi seçme nedeninin kendisinin farklı bir ilde ikamet ediyor olması ve dersin hibrit şekilde yürütülüyor olması olduğunu ifade etmiştir. Baskı Teknikleri dersi yerine Çağdaş Sanat ve Yorumu dersi seçmesinin tek nedeninin uzaktan katılabilecek olması olduğunu ekleyen Sarı, Çağdaş Sanat ve Yorumu dersi hakkında şunları ifade etmiştir: “[...] hoca serbest bıraktı bizi, herkes konusunu seçti, evet hepimiz sunumumuzu yaptık, o da yine keyifliydi. Yani bence son sunum aşaması da güzeldi. En azından birbirimize araştırmalarımızı sunmuştuk.” Katılımcı Mavi, Çağdaş Sanat ve Yorumu dersinin seçmeli dersler arasında yer alması ile ilgili fikirleri aşağıdaki gibidir: “Yine Çağdaş Sanat ve Yorumu dersi mesela, ben böyle yorum, eleştiri derslerinin zorunlu dersler arasında yer alabileceğini düşünüyorum. Yani bunlar aslında yüksek lisansta tam da ihtiyacımız olan dersler. Yorumlama, eleştirme işte eleştirel bakış açısını kazandırabilecek dersler olduğunu düşünüyorum.”

Sanat Temelli Araştırma ve Uygulamalar dersinin içeriğine ilişkin olarak “Kendi konunu seçebilmeyi olumlu bulma” alt teması karşımıza gelmektedir. Katılımcı Kırmızı’nın Sanat Temelli Araştırmalar ve Uygulamalar dersi kapsamında araştırmak istediği konuyu

kendisinin seçtiğini daha sonrasında ise konu üzerine araştırma yaptığını ve bu uygulamadan verim aldığını şu şekilde ifade etmiştir:

Bu derslerde aslında oldukça bireysel ilerlediğimizi söyleyebilirim. Bireysel ilerliyoruz derken tabii ki sınıf içerisinde bunları paylaşıyoruz ve arkadaşlarımızın yorumlarıyla bize bir şeyler katıyor tabii ki, grupça işlenen bir ders ama konularımızı seçerken bireysel seçiyoruz mesela. Ne yapmak istersek ona doğru odaklanıyoruz. Bu anlamda da güzel ilerlediğini söyleyebilirim.

Aşağıda yer alan Kültür Tarihi I-II ve Dijital Fotoğrafçılık dersleri bu araştırmanın kapsadığı ders programı dahilinde değildir. Katılımcı Yeşil, araştırmanın kapsadığı tarihlerden önce eğitimine başlamış olması nedeniyle farklı dersler alabilmiştir. Mezuniyet tarihi araştırmamızın kapsadığı tarihler arasında olması sebebiyle katılımcı olarak seçilebilmiştir. Bu derslerin içerikleri hakkındaki yorumlarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 4.2.9.

Kültür Tarihi I-II derslerinin içeriğine ilişkin görüşler

Sevdiği için seçme
Kendi alanına yakın bulma
Verimli geçme

Tablo 4.2.9’da Kültür Tarihi I-II derslerinin içeriğine ilişkin görüşler listelenmiştir. Katılımcı bu dersi kendi alanlarına yakın bulduğunu, dersi sevdiğini ve dersin verimli geçtiğini ifade etmiştir. Katılımcı Yeşil, bir ders seçerken o dersi seviyor olmasını ve dersin kendi alanına yakın bağlamlarının bulunmasını önemsendiğini ifade etmiştir. Ayrıca bu ders hakkında katılımcı Yeşil’in fikir ve deneyimleri aşağıdaki gibidir:

Kültür Tarihi sanatın en başı, taa milattan önceki sanattan günümüze gelen kısımda bize ışık tutmada çok önemli bir dersti. Kültür Tarihi’ni biraz bu sebeple seçtim.” [...] “Kültür Tarihi dersinde de işte çok eski, milattan önce tarihlerden başlayarak günümüze kalan yine mimariler özellikle çok üzerinde durmuştuk. O yüzden de Kültür Tarihi de benim için çok verimli geçti. Gayet iyiydi.

Tablo 4.2.10.

Dijital Fotoğrafçılık dersi içeriğine ilişkin görüşler

Kavramsal temelli çalışma
Sevdiği için seçme
Kendi alanına yakın bulma
Verimli geçme

Tablo 4.2.10’da Dijital Fotoğrafçılık dersinin içeriğine ilişkin görüşler listelenmiştir. Katılımcı bu derste kavramsal temelli çalıştığını belirtmiştir. Katılımcı Yeşil’in Dijital Fotoğrafçılık dersini seçmesinde etkili olan iki faktörden ilki dersi seviyor olması, ikincisi ise kendi alanına yakın bulmasıdır. Dijital fotoğrafçılığa lise dönemlerinden itibaren ilgisi olduğunu söyleyen Yeşil, memnuniyetini şu sözleri ile ifade etmiştir:

Dijital Fotoğrafçılık zaten lise zamanında, üniversite zamanında bir ilgim vardı her zaman. Dijital Fotoğrafçılık dersinde de kavramla birleştirerek biraz ilerledik. Fotoğraf tarihinden başladık zaten. Daha sonra sahaya inerek kendimiz öğrendiğimiz şeyleri uyguladık. O yüzden önce öğrenip sonra uygulamak çok verimli oldu.

Katılımcı Yeşil’in, Dijital Fotoğrafçılık ders içeriği ile ilgili tek olumsuz yorumu ise analog fotoğraf makinesi ile çekim yapıp, kendi fotoğraf çalışmalarını tab imkanı bulamamış olmasıdır.

Tablo 4.2.11.

Seçmeli dersler ile ilgili öneriler

-
- Seçmeli ders sayısı artmalı
 - Uygulamalar yüzyüze ve etkileşimli olmalı
 - Atölye dersleri artmalı
 - Tartışmaya dayalı dersler olmalı
 - Yeni dersler eklenmeli
 - Müze eğitimi
 - Estetik
 - Sanat Tarihi
 - Çocuk resimleri
 - Analog fotoğrafçılık
 - Mitoloji
 - Yaratıcı drama
 - İllüstrasyon
 - Animasyon
-

Tablo 4.2.11’de seçmeli dersler ile ilgili önerilere ilişkin görüşler listelenmiştir. Pek çok katılımcının fikir birliği sağladığı konulardan biri seçmeli ders sayısının artması gerektiğidir. Mevcut halinde seçmeli derslerin azlığı, seçmeli dersleri neredeyse zorunlu hale getirmektedir. Eklenmesi istenilen bazı derslere bakıldığında resim-iş eğitimi yüksek

lisans düzeyine gelmiş bir öğrencinin daha önceki eğitim yıllarında zaten karşılaşmış olması gereken dersler de görülmektedir. Örneğin estetik, sanat tarihi, çocuk resimleri ve mitoloji dersleri lisans eğitiminde de çoğunlukla mevcut olan derslerdir. Buna rağmen bazı katılımcıların yüksek lisans düzeyinde de bu dersleri almak istemelerinin sebebi bu konularda uzmanlaşmak istemeleri, daha önce yeterince bilgi edinememiş olmaları ya da içeriği itibariyle önemli görmeleridir. Illüstrasyon ve animasyon gibi derslerin istenme nedeni ise çağın gerisinde kalmamaktır. Derslerde uygulama yapılmasının önemini vurgulayan Mavi ve Kırmızı, uygulamaların etkileşimli ve yüzyüze yapılması gerektiğini ayrıca tartışmaya dayalı derslerin artması ya da derslerde tartışmalara daha fazla yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcı Turuncu, müze eğitimi ve uygulamalarına yönelik bir seçmeli ders olmasının kendisini mutlu edeceğini ayrıca önem bakımından da ders olabilecek bir konu olduğunu belirtmiştir. Estetik ve Sanat Tarihi derslerinin de eklenmesinden mutluluk duyacağını ifade etmiştir. Katılımcı Yeşil, öğrencilerin analog fotoğraf makinesi ile çekim ve tab işlemlerini öğrenebilmek adına analog fotoğraf makinesi kullanabileceği bir ders eklenebileceğini ifade etmiştir. Katılımcılardan bir diğeri olan Kırmızı, seçmeli dersler hakkında önerileri sorulduğunda kendisini şu şekilde ifade etmiştir:

Ben illüstrasyon dersi koyardım belki. Ya da belki animasyon dersi olabilir. Biraz daha klasik şeylerden biraz daha böyle farklı, biraz daha böyle deneyimlediğimiz zaman biraz eğlenebileceğimiz hem de ilgimizin çok çok yüksek olduğu şeyler olabilir. Çünkü çok fazla öğrencinin istediğini de duydum açıkçası, o yüzden ilgi olacağını da düşünürdüm, o yüzden onları koyardım.

Çocuk resimleri ile ilgili bir ders eklenmesini öneren katılımcı Sarı, lisans döneminde aldığı Çocuğun Sanatsal Gelişimi dersinin daha kapsamlı bir versiyonunun seçmeli dersler arasında yer almasını istemesinin nedenini şu şekilde açıklamıştır:

Gerçekten bir çocuğun resimlerinden çok farklı şeylere gidebiliyorsun. Yani ben çocukların resimlerine baktığım zaman çocukların iç dünyalarını, aile yapısını, gerçekten bunları görebiliyorsun. Mesela bir öğrencimiz vardı, kafasını başka şeylere yoruyor, hissedebiliyorsun. Açıkçası hani bu konularda biraz daha yardımcı olur. Kullandığı renkler açısından, tabii ki bunlar da değişiyor. Psikoloji açısından, psikolojiye de giriyor vesaire ama hani belki o tarz bir ders olabilir. Çocuk gelişimi, çizimleri, dönemleri hani bunlarla ilgili bu alana doğru olabilirdi diye düşünüyorum açıkçası, onu söyleyebilirim.

Mitoloji ve yaratıcı drama derslerinin programa eklenmesini öneren katılımcı Mor, mitoloji dersinin programa eklenmesini istemesinin nedeni olarak sanat tarihi ile pek çok bağlantısının olmasını, yaratıcı drama dersinin programa eklenmesini istemesinin nedeni

olarak ise kendisinin daha önce bu dersi almasını ve sanat eğitimi ile ilişkili olmasını sunmuştur. Yaratıcı drama dersi ile ilgili daha geniş görüşü şu şekildedir:

[...] yaratıcı drama dersi hem bir yöntem, hangi dersi işliyor olursanız olun hem bir yöntem, hem bir sanat eğitimi yani hem de sana deneyim yaşıyor ve çok da eğlenceli geçiyor dersler. Bu noktada bir grup bilinci oluşuyor, bir grup dinamiği oluşuyor. Bence her akademisyenin, her öğretmenin yaratıcı drama yöntemini bilmesi gerekiyor en azından ya da bu yöntemi kullanması gerekiyor en azından derslerinde çünkü gerçekten çok farklı bir deneyim olduğunu düşünüyorum. Sanat dersleri ile alakalı değil diğer branşlara da uyarlanabilen bir şey olduğu için tüm eğitimcilerin bence bu yöntemi kullanması gerekiyor diyebilirim.

4.3. Zorunlu Derslerin Öğrenme Ortamlarına İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında görüşme yapılan kişilere ‘Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programındaki zorunlu derslerin öğrenme ortamlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?’ sorusu yöneltilmiştir. Bazı katılımcılar bu soruya tüm derslerin içeriğini göz önünde bulundurarak genel bir yanıt vermişlerdir. Elde edilen bulgular Tablo 4.3.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.3.1.

Zorunlu derslerin öğrenme ortamlarına ilişkin genel görüşler

Çevrim içi eğitimi olumsuz bulma
-Çevrim içi derslerde iletişim problemi
Öğretim elemanının odasını kullanma
Diyaloga dayalı öğrenme ortamı
Önerilen kaynakları yeterli bulma
Farklı sunum teknikleri kullanma

Tablo 4.3.1’de görüldüğü üzere katılımcılar zorunlu derslerin öğrenme ortamları ile ilgili görüşlerinde genellikle çevrim içi eğitimi olumsuz bulmuş, iletişim konusunda problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir (Araştırmanın pandemi dönemi tarihlerini de kapsamı nedeniyle örgün biçimde yürütülmesi beklenen bazı derslerin çevrim içi yürütüldüğü görülmektedir). Katılımcılar, akademisyenlerin önerdikleri kaynakları yeterli bulurken, kendi sunumlarında farklı sunum teknikleri kullandıkları ve bu sayede sunum konusunda geliştiklerini belirtmişlerdir. Derslerin çoğunun teorik olması nedeniyle mevcut ortamların yeterli olduğunu belirten katılımcı Yeşil, fakülte içerisinde akıllı tahtalar ve internetin olduğunu, her an oturup çalışmaya uygun ortam olduğunu belirtmiştir. Yeşil, bir dersinin çevrim içi yürütüldüğünü, bu süreç boyunca sürekli bağlantı problemlerine ve derse geç

kalınma gibi durumların yaşandığını ifade etmiştir. Öğretim elemanının odasını kullanma görüşü hakkında, yüksek lisans öğrencilerinin dersi veren akademisyenin odasına gittiklerini ve sayılarının az olması avantajı ile adeta diyaloga dayalı ders işlediklerini ifade etmiştir. Ayrıca katılımcı Yeşil, akademisyenlerin önerdikleri kitap ve diğer kaynakları da yeterli bulduğunu belirtmiştir. Katılımcı Turuncu, ders kapsamında öğrencilerin sunumlar yaptıklarını ve bu sebeple farklı sunum teknikleri kullandıklarını belirtmiştir. Farklı sunum teknikleri olarak ise video, poster ve PowerPoint sunularını örnek vermiştir. Turuncu, teorik derslerin çevrim içi işlenebileceğini ifade ederken aynı zamanda çevrim içi derslerde iletişim problemleri yaşandığını da belirtmiştir.

Tablo 4.3.2.

Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersi öğrenme ortamına ilişkin görüşler

Ders materyalleri
- PDF (makale, tez)
- Kitap
- Video
Çevrim içi eğitim
Öğrenim ortamının amacına uygun olması
Öğrenim ortamını yeterli bulma

Tablo 4.3.2’de Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersinin öğrenme ortamına ilişkin görüşler listelenmiştir. Katılımcılar Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersinde PDF (tez, makale vb.), kitap ve video gibi materyallerden faydalandıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenim görülen senelere göre bazı öğrenciler öğrenim ortamının çevrim içi olduğunu bazıları ise sınıf ortamı olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı Turuncu, Görsel Sanatlar Atölye I-II ve Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersleri ile ilgili ders süreçlerinin benzer olduğunu, final sınavının öğrenciler tarafından hazırlanan raporların sunumları üzerinden yapıldığını, bu nedenle sunum anlamında video veya poster hazırlama gibi farklı teknikler kullandıklarını belirtmiştir. Ders materyali olarak eğitimcilerin PDF, kitap, video gibi araçlardan faydalandıklarını ayrıca ödevlendirmelerin çevrim içi süreç olması nedeniyle Mergen sistemi üzerinden sağlandığını da eklemiştir. Katılımcı Sarı, dersin çevrim içi işlenmesinin kendisinin özel durumları nedeniyle olumlu olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Mor, öğrenme ortamı hakkında şunları ifade etmiştir: “Yani öğrenme ortamında daha çok bilgisayar, sınıf ortamında sunum, slaytlar vesaire kullanıyorduk. Bu

teorik bir ders olduğu için bence şey yani öğrenme ortamı olarak amacına uygun bir ders diye düşünüyorum.”

Zorunlu derslerden bir diğeri Bilim Etiğı ve Araştırma Teknikleri dersidir. Bu dersin öğrenme ortamına ilişkin katılımcı görüşleri çoğunlukla çevrim içi yürütüldüğü yönündedir. Çevrim içi işlenmesini olumsuz bulan katılımcı Kırmızı, “Biraz daha açık oturum tarzı, biraz daha tartışmalı, daha şöyle seminer gibi bir ortam olsa daha iyi olabilirdi diye düşünüyorum.” ifadesini kullanmıştır. Diğer dersler için de benzer yorumlarda bulunan katılımcı Mavi, dersleri tartışma odaklı işlemenin önemi ve ihtiyacını vurgulamış, dersin çevrim içi yürütüldüğünü ve teorik bir ders olduğu için büyük bir problem yaratmadığını fakat tartışma odaklı yürütülmesinin daha iyi olabileceğini belirtmiştir. Tartışma odaklı işlendiğinde bilgilerin daha kalıcı olabileceğini ifade etmiştir. Dersin amacına uygun olması konusunda fikir belirten Mor, bu dersi çevrim içi aldığını, dersin ödevlendirmelere dayalı işlendiğini yine teorik bir ders olmasından dolayı amacına uygun olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4.3.3.

Görsel Sanatlar Atölye I-II dersleri öğrenme ortamına ilişkin görüşler

Atölye ortamını yetersiz bulma
-Malzemeyi yetersiz bulma
-Lavabo olmaması
-Eşya dolabı olmaması
- Ortam daha ışıklı olmalı
-Teknolojik alt yapı eksikliği
Çevrim içi olmasını olumsuz bulma
Saatlerin esnek olması
Öğrenme ortamını uygun bulma
Öğrenme ortamını keyifli bulma

Tablo 4.3.3’te katılımcıların Görsel Sanatlar Atölye I-II derslerinin öğrenme ortamı hakkındaki görüşleri listelenmiştir. Katılımcılar, Görsel Sanatlar Atölye I-II dersi öğrenme ortamı hakkında genel olarak atölye ortamının imkanlarının geliştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. İfadelere göre iyileştirilmiş bir atölyede bulunması beklenen imkanlar atölye içerisinde lavabo olması, öğrencilerin eşyalarını koyabilecekleri bireysel dolaplarının olması, teknolojik imkanlarla donatılmış olması, öğrencilerin ihtiyaç duyabilecekleri

malzemelerin atölyelerde bulunması ve daha ışıklı bir atölye ortamı sunulmasıdır. Ayrıca atölye ortamını keyifli ve uygun bulan katılımcılar da vardır. Atölyeyi teknolojik anlamda yetersiz bulma ile ilgili katılımcı Kırmızı, yaşadığı durumu şu şekilde aktarmıştır:

Biz Görsel Sanatlar Atölye dersinde çok fazla bir şey yapmadık. Zaten çalışan arkadaşlarımız da vardı. Ben açıkçası çok tercih etmedim. Yani dijital çalışmak istedim. Ben çizimlerimde dijital ilerleyip daha sonra onları çıktı aldım. O çıktılar üzerine biraz daha yoğunlaştım. O yüzden atölyeyi kullanmadım açıkçası. Orada zaten, orası bir resim atölyesi ve bilgisayar için, kullanmak için aslında çok kullanışlı değil.

Dersin farklı ortamlarda işlenmesinin hem dersten sorumlu akademisyen hem de öğrenciler tarafından onay gören bir fikir olduğunu belirten Kırmızı, bu karşılıklı isteğe rağmen fırsat bulamadıklarını belirtmiştir. Çeşitli sebeplerden dersler atölye ortamında işlenmeye devam etmiştir. Katılımcı Kırmızı, mevcut atölye durumu hakkında ise “olsa da olurdu, olmasa da olurdu” ifadesini kullanarak atölye ortamının yeterince gelişmiş ve farklı alanları kapsayacak biçimde olmadığını, bu sebeple atölye ortamının iyileştirilmesine ve yeniden düzenlenmesine ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Mevcut atölye şartlarının öğrenciye yeterince uygun bir ortam oluşturmadığını ve dolayısıyla yeterince faydalı olmadığını belirtmiştir. Bazı katılımcılar, atölye dersinin çevrim içi işlenmesinin istenmeyen bir durum olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı Turuncu, Görsel Sanatlar Atölye I-II ve Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersleri ile ilgili ders süreçlerinin benzer olduklarını, final sınavının öğrenciler tarafından hazırlanan raporların sunumları üzerinden yapıldığını, bu nedenle sunum anlamında video veya poster hazırlama gibi farklı teknikler kullandıklarını belirtmiştir. Ders materyali olarak akademisyenlerin PDF (tez, makale, vb.), kitap, video gibi araçlardan faydalandıklarını ayrıca ödevlendirmelerin çevrim içi süreç olması nedeniyle Mergen sistemi üzerinden sağlandığını da eklemiştir. Turuncu, bu görüşlerinin yanı sıra her atölye için bilgisayar, yazılım programları ve yazıcı gibi teknolojik donanımlara ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca sanat alanında eğitim gören çoğu öğrencinin ortak problemi olan sanatsal malzeme tedariği konusunda fikrini belirten Mavi, durumu şu şekilde açıklamıştır: “Malzemeleri kendimiz temin ettik. Aslında okul bize sağlayabilse çok daha iyi olurdu. Çünkü sanat malzemeleri uygun fiyatlı olmayabiliyor, bütçelerimizi zorluyor.” Malzeme konusunda katılımcı Mavi’ye benzer şekilde yorumda bulunan Yeşil, atölye dersi kapsamında kullanılan malzemelerin öğrenciler tarafından değil, okul tarafından karşılanmasının olumlu olacağını ifade etmiştir. Ayrıca ders giriş çıkış ve saatlerinin esnek olmasını olumlu bulan Yeşil, atölyenin daha ışıklı bir ortam olması gerektiğini belirtmiştir. Lokasyonu nedeniyle derslere çevrim içi katılmak zorunda kalan

katılımcı Sarı, atölye derslerinin çevrim içi işlenmesinde kopukluklar olduğunu, imkanlar dahilinde yüz yüze işlenmesinin daha verimli olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca atölye içerisinde lavabo ve kişisel dolap bulunmamasının büyük bir eksiklik olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4.3.4.

Seminer dersi öğrenme ortamına ilişkin görüşler

Çevrim içi gerçekleştirme
Uygun öğretim yaklaşımı
Ders materyalleri
-PDF (Tez, makale)
- Kitap
-Dergi
Amacına uygun olması

Tablo 4.3.4'te Seminer dersinin öğrenme ortamına ilişkin görüşler listelenmiştir. Bazı katılımcılar Seminer dersinin tamamen çevrim içi yürütüldüğünü bazı katılımcılar ise bazen çevrim içi bazen yüzyüze olmak üzere hibrit biçimde ilerlediğini belirtmişlerdir. Katılımcılar öğrenme ortamı ve öğretim yaklaşımlarının amacına uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcı Yeşil, Seminer dersi için kitap benzeri materyaller dışında bir şeye ihtiyaç duymadığını ve öğrenme mekânı olarak akademisyenin odasını kullandıklarını belirtmiştir. Seminer dersini çevrim içi aldığını belirten katılımcı Mor, öğrenme ortamının amacına uygun olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Turuncu, ders materyali olarak çoğunlukla kitap, dergi, tez ve makale gibi araçlar kullanıldığını ifade etmiştir. Katılımcı Kırmızı, Seminer dersi öğrenim ortamı ile ilgili daha fazla katılımcının olduğu bir ortam ve üniversite ile sınırlı olmayan farklı mekanlarda yapılmasının daha iyi olabileceğini ifade etmiştir.

Tablo 4.3.5.

Tez dersi öğrenme ortamına ilişkin görüşler

-
- Danışmana kolaylıkla ulaşabilme
 - Danışmanla iyi iletişim kurabilme
 - Öğrenme ortamını yeterli bulma
 - Ders materyalleri
 - PDF (Tez, makale)
 - Kitap
 - Dergi
-

Tablo 4.3.5'te Tez dersi öğrenme ortamına ilişkin görüşler listelenmiştir. Katılımcılar tez yazacakları alanı kendileri belirlediklerinden derslik anlamında bir öğrenme ortamı değerlendirmemişlerdir. Tez yazımı hakkında görüşme yapacakları durumlarda dersten sorumlu akademisyenin odasında görüşme yaptıklarını ve bu ortamın yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar ise Mergen ya da farklı programlar aracılığı ile görüşme sağladıklarını ifade etmişlerdir. Tez dersinin öğrenme ortamından daha çok tez danışmanı ile iletişimin önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Danışman hocaya ihtiyaç duyulduğunda ulaşılabilir olmasının önemini vurgulayan katılımcılar, ders kapsamında kullanılan ya da ihtiyaç duyulan materyallerin ise PDF, kitap ve dergi benzeri kaynaklar olduğunu belirtmişlerdir. Mor, Tez dersi ile ilgili en önemli şeyin danışman ile iletişimin iyi olması, danışmanın ulaşılabilir ve zamanında dönüt vermesi olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Turuncu, ders materyali olarak çoğunlukla kitap, dergi, tez ve makale gibi araçlar kullanıldığını ifade etmiştir. Pek çok katılımcı tezin bireysel yazıldığını ifade etmiş, bazı öğrencilerin zaman zaman danışmanları ile görüşerek bulundukları illerde tezlerini yazdıklarını, bazı öğrencilerin ise üniversitenin bulunduğu ilde fakat yine danışman ile zaman zaman görüşmeler yaptıktan sonra bireysel çalışma ortamlarında süreci yönettiklerini bu anlamda da öğrenim ortamlarının farklılaştığını ifade etmişlerdir. Bu sebeple tez dersi öğrenme ortamı yeterli bulunmuştur.

Tablo 4.3.6.

Zorunlu derslerin öğrenme ortamlarına ilişkin öneriler

E.B.A.Y dersi ile Uzmanlık Alan Dersi'nin yakın/entegre olması
Yüksek lisans derslerine özel sınıf ortamı oluşturulması
Daha esnek öğrenme ortamları olmalı
- Atölye dışı öğrenme ortamlarından faydalanılmalı
Uygulamalı dersler atölyede olmalı
Teorik dersler çevrim içi olabilmeli

Tablo 4.3.6'da zorunlu derslerin öğrenme ortamlarına ilişkin öneriler listelenmiştir. Tabloda görüldüğü üzere bazı katılımcılar yüksek lisans derslerine özel sınıflar oluşturulmasını önerirken bazıları da okul dışı ortamların eğitim için kullanılabileceğini ifade etmişlerdir. Önerilen okul dışı eğitim ortamlarından bazıları çevrim içi eğitim ve atölye dışı öğrenme ortamlarıdır. Okul dışı eğitim ortamlarından faydalanmanın yararlı olacağını ifade eden katılımcı Kırmızı, zorunlu derslerinin öğrenme ortamları hakkında şunları ifade etmiştir:

Zorunlu derslerimizi genel olarak biz okulda hocamızın ofisinde gerçekleştirdik ya da evimizde çevrim içi bir şekilde gerçekleştirdik. Bu açıkçası biraz beklendik bir şey aslında. Biraz daha okul dışı öğrenme ortamlarını da deneyimleyebilirdik diye düşünüyorum ve daha yararlı olabileceğini düşünüyorum. Sadece çevrim içi eğitim veya sınıf içerisinde değil bu zorunlu dersleri farklı ortamlarda da gerçekleştirip öğrenmeler sağlayabilirdik.

Kendi döneminde çevrim içi eğitim aldığını belirten Turuncu, malzeme kullanımı konusunda sınırlandırılmadıklarını ifade etmiştir. Yalnız olduğunda çalışma disiplini sağlamanın her zaman mümkün olmadığını fakat atölye ortamında diğer insanlar ile etkileşime girmenin motivasyon açısından kendisinde olumlu bir etki yarattığını ifade etmiş, bu sebeple uygulamalı derslerin atölyede işlenmesini önermiştir. Konu hakkındaki ifadeleri şu şekildedir: “[...] özellikle uygulamalı derslerde atölyede olmayı tercih ederim. Yani maalesef ev ortamında istediğim etkiyi yakalayamayabilirim.” Çevrim içi dersleri iletişim anlamında problemli fakat farklı illerdeki insanları bir araya getirme konusunda olumlu bulan Turuncu, teorik dersler için çevrim içi eğitimin kullanılabileceğini belirtmiştir. Katılımcı Mavi'nin konu hakkındaki düşünceleri ise şu şekildedir: “[...] teorik derslerin aslında kaydının yapılması ve kaydedip tekrar dinleme imkanının sunulması açısından önemli bir öğrenme ortamı olduğunu düşünüyorum.” Yüksek lisans eğitimi gören öğrenciler için ayrı bir alan yaratılması ile ilgili ise şunları belirtmiştir:

Öğrenme ortamı belki yüksek lisans öğrencileri için birazcık ayrı düşünülebilir. Çünkü ben dönemim içerisinde mesela 7 kişiydik biz kendi dönemimde. Buna özgü sınıflar oluşturulabilir. İşte yuvarlak sınıflar gibi, yine yuvarlak sınıfların etkileşimi daha kolay şekilde sağlayabileceğini düşünüyorum. Öyle ortamlar teorik dersler açısından ya da eleştirel derslerimiz açısından faydalı olabilirdi.

Öğrenim ortamı hakkında düşüncelerini belirten Mavi, sanat eğitimi verilen ortamın genel anlamda daha etkileyici olması gerektiğini düşündüğünü ifade etmiştir. Katılımcı Mavi, Görsel Sanatlar Atölye I-II derslerinin daha açık alanlarda yapılmasına yönelik isteğini şu sözleri ile temellendirmiştir:

Görsel Sanatlar Atölye dersinin daha açık alanlarda olmasını isterdim. Doğadan çok fazla sanatın ilham aldığını düşünüyorum. Bu anlamda işte doğayı inceleyebilirdik, böyle bir şey olabilirdi yani. Dar bir oda içerisinde, sanki bir sınıfta çalışıyormuşuz gibi bir çalışma ortamı bence Görsel Sanatlar Atölye dersi için biraz yaptığımız şeyi kısıtlıyor.

4.4. Seçmeli Derslerin Öğrenme Ortamlarına İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında görüşme yapılan kişilere ‘Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programındaki seçmeli derslerin öğrenme ortamlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?’ sorusu yöneltilmiştir. Bazı katılımcılar bu soruya tüm derslerin içeriğini göz önünde bulundurarak genel bir yanıt vermişlerdir. Elde edilen bulgular Tablo 4.4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.4.1.

Seçmeli derslerin öğrenme ortamlarına ilişkin genel görüşler

Çevrim içi derslerden verim alamama
Çevrim içi öğrenmeyi yeterli görme
Teorik derslerin çevrim içi eğitimde verimli olması
Mergen sistemini faydalı bulma
Tam yeterli görmeme
Öğrenci hazırbulunuşluğunun etkili/önemli olması

Tabloda görüldüğü üzere seçmeli derslerin öğrenme ortamına ilişkin genel görüşler çevrim içi eğitim ve örgün eğitim etrafında toplanmaktadır. Bazı katılımcılar çevrim içi eğitimi verimli bulmamış bazıları ise yeterli görmüşlerdir. Bazı katılımcılar yalnızca teorik dersler için çevrim içi eğitimi verimli bulmuş ve bu bağlamda Mergen sisteminin kullanışlı olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcı Mavi, sanat eğitimi verilen ortamın genel anlamda daha etkileyici olması gerektiğini düşündüğünü ifade etmiştir. Ayrıca Mavi, teorik seçmeli

derslerinin çevrim içi yürütüldüğünü ve derslerde etkileşimin az olduğunu “kurs alıyormuşum gibi gelmeye başladı o dönem” benzetmesi yaparak açıklamıştır. Etkileşimsiz geçen teorik dersler için bir hafta teorik anlatım, bir hafta uygulama yapılacak şekilde düzenlenmesini önermiştir. Katılımcı Sarı, çevrim içi işlenen teorik derslerin verimli olduğunu belirtirken aynı derslerin yüz yüze öğrenme ortamlarının nerede ve ne koşullarda işlendiğini bilmediğini ifade etmiştir. Katılımcı Turuncu, teorik derslerin çevrim içi yapılabileceğini, Mergen sistemini bu anlamda faydalı ve verimli bulduğunu belirtmiştir. Katılımcı Mor, öğrenme ortamının önemini vurgulamış, konuya göre farklı mekanlarda ders işlemenin sınıfta slayt ile ders işlemeye göre daha etkili ve kalıcı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğrencinin zihinsel anlamda da dersi anlamaya hazır ve istekli olmasının da önemli olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Kırmızı, mevcut öğrenme ortamlarını tam olarak yeterli görmediğini belirtmiştir. Her zaman daha iyi bir seviyeye çıkarılabileceğini ifade eden Kırmızı, bu sebeple sınır koymamanın daha iyi bir seçenek olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4.4.2.

Baskı Teknikleri dersi öğrenme ortamı

Atölye ortamını yetersiz bulma
Baskı makinelerini yetersiz bulma
- Baskı makinelerinin bazılarının çalışmaması
Çevrim içi olma
Evde kullanılan malzemeler ile baskı yapma
Baskı atölyesini yeterli bulma

Tablo 4.4.2’de Baskı Teknikleri dersinin öğrenme ortamına ilişkin görüşler listelenmiştir. Katılımcılar genel olarak Baskı Teknikleri dersi öğrenme ortamını yetersiz olarak değerlendirmişlerdir. Sevilen bir ders olmasına karşın bazı baskı makinelerinin çalışmaması ve yetkililer tarafından gerekli bakımlarının yapılmaması derslerde ve bireysel çalışmalarda engel oluşturmaktadır. Örneğin taş baskı makinesi ve serigrafi makinesinin tamirinin yapılmıyor olması bu tekniklerde çalışmanın yapılamamasına neden olmaktadır. Öte yandan kişi başına düşen alanın da oldukça küçük olması öğrencilerin rahat çalışmalarına engel oluşturmaktadır. Bazı katılımcılar oldukça uygulama ağırlıklı olan Baskı Teknikleri dersini pandemi döneminde aldıkları için çevrim içi işlemek zorunda kalmışlardır. Katılımcı Turuncu, hem lisans hem yüksek lisans eğitimini aynı bölümde yaptığı için

yüksek lisans döneminde çevrim içi eğitim almasına rağmen Baskı Teknikleri dersi atölyesini lisans dönemi derslerinden hatırladığı kadarıyla değerlendirmiştir. Kendi döneminde daha az imkana sahip olduğunu düşündüğü Baskı Teknikleri atölyesinin, eskiye nazaran biraz daha iyi olduğunu, malzeme konusunda da problem yaşamadıklarını ifade etmiştir. Turuncu, bu görüşlerinin yanı sıra her atölye için bilgisayar, yazılım programları ve yazıcı gibi teknolojik donanımlara ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir. Baskı Teknikleri dersini katılımcı Turuncu'ya oranla daha yakın bir tarihte ve örgün eğitim olarak almış olan katılımcı Mavi, ders hakkında şunları dile getirmiştir:

Örneğin Baskı Teknikleri dersini aldım, bu derste malzeme eksikliğini çok çektik ve orada pres makineleri kullanırken çok büyük yoğunluk oluyordu bazı dönemlerde. Bunun sıkıntısını çektiğimizi söyleyebilirim. Daha rahat bir çalışma ortamı isterdim. İstedğim gibi girip çıkabileceğim bir atölye dersini tercih ederdim. Aslında ilk girdiğimde Baskı Teknikleri hakkında çok bir bilgim yoktu, o dersi seçmeyi ister miydim bilmiyorum ama tabii seçtikten sonra bana farklı şeyler kattığı için hoşuma giden bir ders oldu. Yani farklı şeyler denemek güzeldi ama işte dediğim gibi daha rahat bir çalışma ortamı tercih ederdim. Sonuçta sanatla ilgili bir şeyler yapıyoruz ve rahat bir ortama ihtiyacımız var. Geniş alanlara ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum çünkü büyük aletlerle orada çalışıyoruz, pres makineleri gibi.

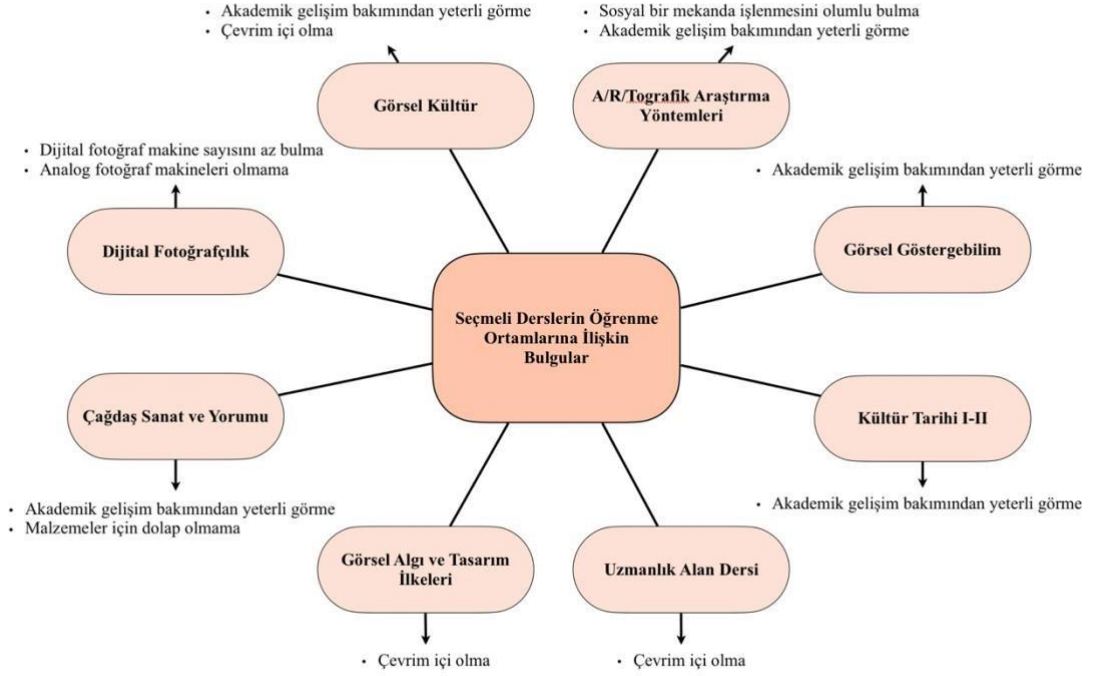
Katılımcı Yeşil, Baskı Teknikleri dersi öğrenme ortamı hakkında şu ifadeleri kullanmıştır:

Baskı atölyemizde birçok olanağımız vardı ama biraz daha büyük bir atölyeye kesinlikle ihtiyaç var. Baskı atölyesine ve mesela kalabalık olduğumuz zaman yer bulmak ve çalışmak çok zor oluyordu. Çalışma, baskı denemesi çok olduğu zaman onları kurduğumuz raflar bazen çok dolu oluyordu. O konuyla ilgili problemler yaşayabiliyorduk. Mesela bir kişi bir baskıyı otuz defa basmış ve bütün hepsi o raflarda, yer kalmamış ve ben çalışmalarımı kurutabilecek alan bulmakta bazen problem yaşıyordum. Onun dışında boya, baskı aletleri onunla ilgili bir problem yoktu. Her türlü baskıyı yapabilecek imkan vardı. Belki sayı olarak artırılabilir. Mesela taş baskı için tek bir tane baskı makinemiz var, taşımız. O belki daha fazla olabilir. Baskı makineleri belki daha teknolojik olan makinelere dönüştürülebilir.

Bu bölümde seçmeli dersler özelinde öğrenme ortamına ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Görüşmelerde seçmeli derslerin öğrenme ortamlarına ilişkin yorum yapılmış dersler Şekil 4.4.1'de gösterilmiştir.

Şekil 4.4.1.

Seçmeli Dersler Özelinde Öğrenme Ortamına İlişkin Görüşler

Şekil 4.4.1’de görüldüğü üzere katılımcılar seçmeli dersleri ortamlarına göre değerlendirmişlerdir. Bu değerlendirme sonucu ortak görüşler almış bazı dersler bulunmaktadır. Örneğin katılımcılar, Görsel Algı ve Tasarım İlkeleri dersi ile Uzmanlık Alan Dersi’nin çevrim içi işlendiğini belirtmişlerdir. Yine Kültür Tarihi I-II, Görsel Göstergebilim, A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri, Görsel Kültür ve Çağdaş Sanat ve Yorumu dersleri öğrenme ortamı bağlamında akademik gelişim bakımından yeterli görülmektedir. Ayrıca katılımcılar daha önce farklı derslerde olduğu gibi A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri dersinin de sosyal bir mekânda işlenmesini olumlu bulmuşlardır. Dijital Fotoğrafçılık dersi öğrenme ortamını değerlendiren katılımcılar malzeme anlamında problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Çağdaş Sanat ve Yorumu dersi için ise katılımcılar, malzeme koymak için dolaplarının olmadığını, bu nedenle problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Uzmanlık Alan Dersi’nin çevrim içi işlenmesine ilişkin katılımcı Mavi, öğrenme ortamının değil danışmana ulaşabilmenin önemli olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda Mavi, Uzmanlık Alan Dersi gibi derslerin çevrim içi işlenmesinin ve dersin kaydının alınması sayesinde tekrar izleme olanağı sunmasının olumlu bir özellik olduğunu

ifade etmiştir. Katılımcı Turuncu ise Uzmanlık Alan Dersi'ni çevrim içi işlediklerini ve derslerin aksatılmadığını ifade etmiştir. Görsel Kültür dersinin çevrim içi işlenmesi ile ilgili katılımcı Turuncu, Görsel Kültür dersini çevrim içi aldığını, derslere katılımın iyi olduğunu, keyifli geçtiğini belirtmiştir. Katılımcı Mavi, Görsel Kültür ve Görsel Göstergebilim seçmeli derslerinin çevrim içi yürütüldüğünü ifade etmiştir. Mavi, çevrim içi yürütülen derslerin bir süre sonra tekdüze hale gelerek öğrencinin derse ilgisini kaybetmesine yol açtığını belirtmiştir. Katılımcı Turuncu, Görsel Algı ve Tasarım İlkeleri dersinin çevrim içi işlendiğini, derslere katılımın iyi olduğunu ve keyifli geçtiğini belirtmiştir. Katılımcı Sarı, atölye içerisinde lisansüstü öğrencilerinin malzemelerini koyabilecekleri dolaplarının olmamasının olumsuz bir durum olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Mor, atölye ortamını keyifli ve yeterli bulduğunu ifade etmiştir. A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri dersi öğrenme ortamı ile ilgili katılımcı Kırmızı'nın düşünceleri aşağıdaki gibidir:

Daha derinlemesine işleme şansımız olsaydı daha iyi olabilirdi. Dediğim gibi çevrim içi yürütüyoruz yine. Yüz yüze çok daha farklı, çok daha kapsamlı ilerleyebildik. Bunu sadece kendim için söylemiyorum, ben tabii ki buraya gelebilirim sürekli yüz yüze görüşebilirim ama bütün sınıf deneyimi açısından, ders deneyimi açısından, grupça burada olup bir şeyler konuştuğumuzda daha verimli geçiyor. [...] Bu dönem de yine öğreniyoruz ama çok fazla etkileşim olduğunu söyleyemem. Yorum yapmıyoruz pek birbirimize ya da derslerde aynı anda bulunmuyoruz. Bu anlamda sıkıntı yaşadığımızı söyleyebilirim.

Ayrıca yine katılımcı Kırmızı, A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri dersini sınıf ortamı dışında da gerçekleştirdiklerini belirtmiş, deneyimini ise şu şekilde ifade etmiştir: “Daha rahat bir ortamda insan ayrıca güvende hissediyor. Yani bir kişisel alan oluşuyor. Konuştuğumuz konularda hiçbir şekilde etraftan bir baskı duymayacağınız ya da ne bileyim gerilmeyeceğimiz bir ortamda olmak daha iyi açıkçası. O yüzden daha verimli geçtiğini söyleyebilirim.” Yapılan görüşmede A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri ile Sanat Temelli Araştırmalar ve Uygulamalar derslerinin öğrenme ortamlarını karşılaştıran katılımcı Kırmızı, şunları ifade etmiştir: “İkisini kıyaslarsam eğer geçen dönem Sanat Temelli Araştırma ve Uygulamalar dersini yüz yüze gerçekleştirmiştik ve gerçekten çok verimli geçmişti. Çok daha güzel sunumlarımız olmuştu ve hepimiz birbirimizin sunumlarından bir şeyler öğrenmiştik.” Aşağıda bahsedilen Kültür Tarihi I-II ve Dijital Fotoğrafçılık dersleri bu araştırmanın kapsadığı ders programı dahilinde değildir. Katılımcı Yeşil, araştırmanın kapsadığı tarihlerden önce eğitimine başlamış olması nedeniyle farklı dersler alabilmiştir.

Mezuniyet tarihi araştırmamızın kapsadığı tarihler arasında olması sebebiyle katılımcı olarak seçilebilmiştir. Bu derslerin öğrenme ortamları hakkındaki yorumları ise aşağıda belirtilmiştir. Katılımcı Yeşil, Kültür Tarihi I-II derslerinin teorik dersler olması sebebiyle akıllı tahta kullanılarak kimi zaman akademisyen, kimi zaman öğrenci anlatımları ile ilerlediğini, bu yüzden de öğrenme ortamı konusunda bir problem yaşamadığını belirtmiştir. Dijital Fotoğrafçılık dersi ile ilgili ise analog makineler ile çekim ve tab işlemi yapmak istediğini fakat buna imkân bulamadığını belirtmiş, ders ile ilgili ise şu ifadeleri kullanmıştır:

Dijital Fotoğrafçılık dersinde fotoğraf makinası sayımız azdı mesela, her kişiye tek bir makine düşecek durumda değildi. Elinde olan, kendi makinesi olan kendisi getirmişti, olmayan kendi aralarında bir gün sen, bir gün sen kullan şeklinde gitmişti, ilerlemişti. Ve bir de Dijital Fotoğrafçılık dersimizde, onda en derine ne kadar inebiliyorsak o kadar derine inebileceğimiz araçlarımız olsun isterdim ama yoktu işte. Sadece çekim yapıp onları hocaya ilettik işte.

Tablo 4.4.3.

Seçmeli derslerin öğrenme ortamları ile ilgili öneriler

Sınıf dışı eğitim ortamlarından faydalanılmalı

- Galerî gibi öğrenme ortamlarından yararlanılmalı
- Araştırma konusuna dair mekanlarda çalışılmalı

Uygulamalar etkileşimli ve yüzyüze olmalı

Sanatçılar ile etkileşim kurulmalı

Atölyelerde teknolojik donanım olmalı

- Bilgisayar
 - Yazılım programı
 - Yazıcı
-

Tablo 4.4.3'te seçmeli derslerin öğrenme ortamları ile ilgili öneriler listelenmiştir. Katılımcılar sınıf ve okul dışı eğitim ortamlarından faydalanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, ders yapılacak mekânın özellikle eğitim verilmek üzere tasarlanmış olmasına ihtiyaç duymadıklarını ifade etmişlerdir. Fakülte ve üniversite dahil tüm galerî ortamlarından yararlanabileceğini belirtmişlerdir. Kurum içerisindeki galerilerde çeşitli sanatçı çalışmalarını öğrenciler ile buluşturarak, sanatçılar ile birebir iletişimi destekleyecek ortamlar oluşturulması önerilmiştir. Katılımcılar, derslerin olabildiğince uygulamalı ilerlemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Teknolojik anlamda yetersizliklerin

olduğunu ifade eden katılımcılar, bilgisayar, yazılım programı ve yazıcı gibi temel araçların çağın da bir gereksinimi olarak atölyelerde bulunması gerektiğini belirtmişlerdir. Konular bağlamında mekanlara ziyaretlerde bulunmak ve bu mekanlarda derslerin yürütülmesinin faydalı olacağını ifade etmişlerdir. Katılımcı Kırmızı, derslerin uygulama kısımları ile ilgili şunları ifade etmiştir:

Genel olarak araştırma ve uygulama kısımlarında, araştırma kısımlarını uzaktan hallediyoruz ama uygulamaları en azından biraz daha arkadaşlarımıza süreci gösterebilsek daha iyi olabilirdi. Şu an çünkü süreç mesela kendime sakladığım bir süreçmiş gibi oldu. Hiç paylaşmadım henüz, onlar sonucu görecekler, normalde süreci de görmeleri daha iyi olabilirdi. Aynı şekilde benim için de geçerli, onların süreçlerini daha yakından takip edebilmek isterdim.

Katılımcı Kırmızı kullanılan materyaller hakkında pek sınırlandırılmadıklarını ve tüm malzemeleri kullanabildiklerini, bu sebeple bir problem olmadığını belirtmiştir. Öğrenme ortamları ile ilgili ise beklentilerini şu şekilde örneklendirmiştir:

Ya her şey olabilir. Biz mesela araştırma yapıyoruz ya süreçle alakalı, o araştırmalarımızı kapsayan herhangi bir yere de gidebiliriz. Yani atıyorum ben mesela hayvanat bahçeleri ile ilgili eleştirel bir çalışma yapmak istiyorum, etik yönden incelemek istiyorum diyelim ki; bununla ilgili bir çalışma yapabilirim, bu ortamları gözlemleyebilirim, görüşlerimi yazıp, hissettiklerimi yazıp sürece dahil edebilirim, uygulamalarda ürünlerime yansıtabilirim. Yani bu tarz şeyler yapılabilir diye düşünüyorum. Araştırmalarımızı daha çok ilerletebiliriz yalnızca bilgisayar başında yapmak yerine.

Özellikle öğrenim mekanlarının iyileştirilmesi gerektiğini belirten katılımcı Turuncu, dersler hakkında farklı üniversitelerin aynı bölümlerinde eğitim gören arkadaşları ile içeriksel anlamda karşılaştırma yaptıklarını, bu karşılaştırma neticesinde araştırma grubunun eğitim gördüğü Anadolu Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programının karşılaştırma yapılan üniversitelerin ders içeriklerinden daha ağır ders içeriklerine sahip olduğunu belirtmiş, konuyla ilgili şu ifadeleri kullanmıştır:

[...] derslerin içerikleri açısından baktığım zaman, zaten ben başka bölümdeki arkadaşlarımla da görüştüğümde aslında bizim üniversitedeki ve bölüm olarak aslında bizim gerçekten yoğun bir içeriğimiz var. Kıyaslama fırsatım da oldu çünkü aynı dönemlerde başka arkadaşlar başka üniversitelerde yüksek lisans yapıyorlardı yine Resim-İş Eğitimi'nde. İçeriksel anlamda çok bir şey demek istemiyorum ama dediğim gibi en önemli şey teknolojik donanımların yani öğrenme ortamlarının iyileştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Katılımcı Mavi, teorik dersler sonrası pratik yapmak amacı ile etkileşim kurulabilecek ortamlar oluşturulmasının faydalı olacağını, ortama örnek olarak bölüm içerisindeki sergi alanlarının kullanılması olabileceğini, ulaşılabilirlik açısından da gayet uygun olduğunu belirtmiştir. Bölüm içerisinde misafir sanatçıların sergi açmaları hem bölüm dışından

insanların işlerini yakından görebilmemizi hem de onlarla birebir iletişim kurma imkanı sunacağından iş çevresi oluşturabilecek bir ortam hazırlayacağını ifade etmiştir.

4.5. Zorunlu Derslerin Sayı ve Programdaki Dağılımına İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında görüşme yapılan katılımcılara ‘Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programındaki zorunlu derslerin sayısı ve programdaki dağılımına ilişkin görüşleriniz nelerdir?’ sorusu yöneltilmiştir. Bazı katılımcılar bu soruya tüm derslerin içeriğini göz önünde bulundurarak genel bir yanıt vermişlerdir. Elde edilen bulgular Tablo 4.5.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.5.1.

Zorunlu derslerin sayı ve programdaki dağılımına ilişkin genel görüşler

Teorik ders sayısını yeterli görme
Ders sayısını yeterli görme
Ders sayısını az bulma
Programdaki dağılımı uygun bulma
Akademik gelişim bakımından yeterli görme

Tablo 4.5.1’de görüldüğü üzere katılımcılar zorunlu derslerin sayı ve dağılımını genel olarak yeterli ve uygun bulduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca akademik gelişimleri açısından da yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar ise ders sayısının az olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcı Mavi, programı ders sayısı açısından özellikle teorik dersleri yeterli bulduğunu, dağılımı konusunda önce teorik daha sonra o dersin uygulamasını yapabileceğimiz bir program dağılımı olmasının daha iyi olacağını belirtmiştir. Katılımcı Yeşil, zorunlu derslerin programdaki sayı ve dağılımlarının uygun olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Kırmızı, zorunlu ders sayısının az olduğunu, bu derslerin ağır olmadığını ve programdaki dağılımın yeterince uygun olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Kırmızı’nın konu hakkındaki yorumu ise şu şekildedir: “Ders sayımız aslında az, çok dersimiz yok ve bu dersler ağır dersler değil açıkçası. Yani programdaki dağılımın yeterince uygun olduğunu düşünüyorum.”

Tablo 4.5.2.

Zorunlu derslerin sayı ve programdaki dağılımına ilişkin öneriler

Ders saati artmalı
-Görsel Sanatlar Atölye I-II
-Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri
-Eğitim Bilimleri ve Araştırma Yöntemleri
Tez yazım süresi artmalı
Teorik ve uygulamalı dersler birbirini takip etmeli/entegre edilmeli
1 ve 2. dönem zorunlu dersler eşit sayıda olmalı
Araştırma tekniklerine yönelik dersler artmalı

Tablo 4.5.2’de görüldüğü üzere katılımcılar, bazı derslerin ders saatlerinin artması gerektiğini ve tez yazımı için ayrılan sürenin de artmasının iyi olabileceğini ifade etmişlerdir. Teorik ve uygulamalı derslerin birbirini takip etmesinin istenmesinin sebebi teorik derslerde anlatılanların uygulama yapmadıkça asla yeterince anlaşılamadığı düşüncesidir. Katılımcı Turuncu, zorunlu derslerden Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri ve Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri dersleri içeriğinin araştırma ve tez aşamasında öğrenciye yardımcı olan dersler olduğunu ifade etmiştir. Bu sebeple ders saatlerinin artması gerektiğini belirtmiştir. Benzer şekilde Görsel Sanatlar Atölye I-II ders saatlerinin de artırılabilirliğini ifade etmiştir. Zorunlu derslerden bir diğeri olan Tez dersinin sayı ve dağılımı hakkında yazma süresinin artırılabilirliğini söyleyen Katılımcı Sarı, bu görüşünü tez yazmaya başladığında mutlaka bilinmesi gereken bilgileri içeren Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri ve Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri derslerinden yeterince verim alamamasına bağlamıştır. Katılımcı Sarı ilk dönemin daha yoğun geçtiğini bu sebeplerle 1. ve 2. dönem zorunlu ders sayısının eşit olması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcı Mor, sayı ve dağılımı iyi bulduğunu belirtmiştir. Katılımcı Sarı, Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri ve Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersleri gibi bir araştırma dersi eklenebileceğini ifade etmiştir. Katılımcı Mavi’nin zorunlu derslerin sayı ve dağılımlarına ilişkin görüş ve önerileri şu şekildedir:

Programı, sayısı açısından yeterli buluyorum ama özellikle işte o teorik dersler açısından yeterli bulduğumu söyleyebilirim. En azından, işte programdaki dağılım açısından şu şekilde olabilir; teorik derslerle uygulamalı dersler işte arka arkaya gelebilirler. Hem üst üste teorik dersler alıp bilgiyi aslında hafızamıza tam oturtmadan farklı teorik bilginin bize aktarılması bize aslında unutmamıza neden olabilir öğrendiğimiz bilgiyi. Bu açıdan işte uygulamalı ya da eleştirel derslerin, bu derslerin

arkasına ya da bitişiğine getirilmesi ders programı açısından daha uygun olabilir. Atölye derslerinin seçmeli olmasının daha iyi olacağını söylemiştim. Hem insanlar, öğrenciler kendi programlarını bu şekilde özelleştirebilirler demiştim. Bu derslerin de yine teorik derslerden hemen sonraya getirilerek belki arada bir boşluk olması daha dengeli olabilir ders programı açısından.

4.6. Seçmeli Derslerin Sayı ve Programdaki Dağılımına İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında görüşme yapılan katılımcılara ‘Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programındaki seçmeli derslerin sayı ve programdaki dağılımına ilişkin görüşleriniz nelerdir?’ sorusu yöneltilmiştir. Bazı katılımcılar bu soruya tüm seçmeli derslerin içeriğini göz önünde bulundurarak genel bir yanıt vermişlerdir. Elde edilen bulgular Tablo 4.6.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.6.1.

Seçmeli derslerin sayı ve programdaki dağılımına ilişkin genel görüşler

Seçmeli ders sayısı artabilir
Sayı ve dağılımı uygun/yeterli bulma

Tablo 4.6.1’de görüldüğü üzere seçmeli derslerin sayı ve programdaki dağılımına ilişkin katılımcı görüşleri sayı ve dağılımı uygun bulma, sayı ve dağılımı yeterli bulma ya da ders sayısının artırılabilceğidir. Katılımcılar programdaki dağılımdan memnun olduklarını ifade ederken pek çok katılımcı seçmeli ders sayısının artmasının iyi olacağını belirtmişlerdir. Katılımcı Sarı, seçmeli derslerin sayı ve dağılımını yeterli bulduğunu belirtmiştir. Katılımcı Yeşil, seçmeli derslerin artırılabilceğini, programdaki yerini ise uygun bulduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Turuncu, Yeşil’e benzer şekilde aldığı seçmeli dersleri akademik anlamda yeterli bulduğunu fakat bölüm içerisinde verilen seçmeli ders sayısının artması gerektiğini belirtmiştir. Bölüm içerisinde yeterli seçmeli ders olmamasından dolayı ise başka bir bölümden ders almak zorunda kalındığını ifade etmiştir. Katılımcı Sarı, seçmeli derslerin sayı ve dağılımının iyi olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Kırmızı ise konu hakkında şu ifadeleri kullanmıştır: “Artırılabilir. Daha da artırılabilir hatta artırılrsa iyi olur diye düşünüyorum. Hem çeşitlendirilmesi açısından hem de daha verimli geçmesi açısından öyle düşünüyorum.”

Tablo 4.6.2.

Seçmeli derslerin özelinde derslerin sayı ve programdaki dağılımına ilişkin öneriler

Uzmanlık Alan Dersi sayı ve dağılımına uygun yürütülmeli

Sayı ve dağılımı uygun bulma

- Görsel Kültür
- A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri
- Görsel Algı ve Tasarım İlkeleri
- Görsel Göstergebilim
- Çağdaş Sanat ve Yorumu

Saati uygun bulma

- Dijital Fotoğrafçılık
- Görsel Göstergebilim

Dijital Fotoğrafçılık seçmeli ders sayısı artmalı

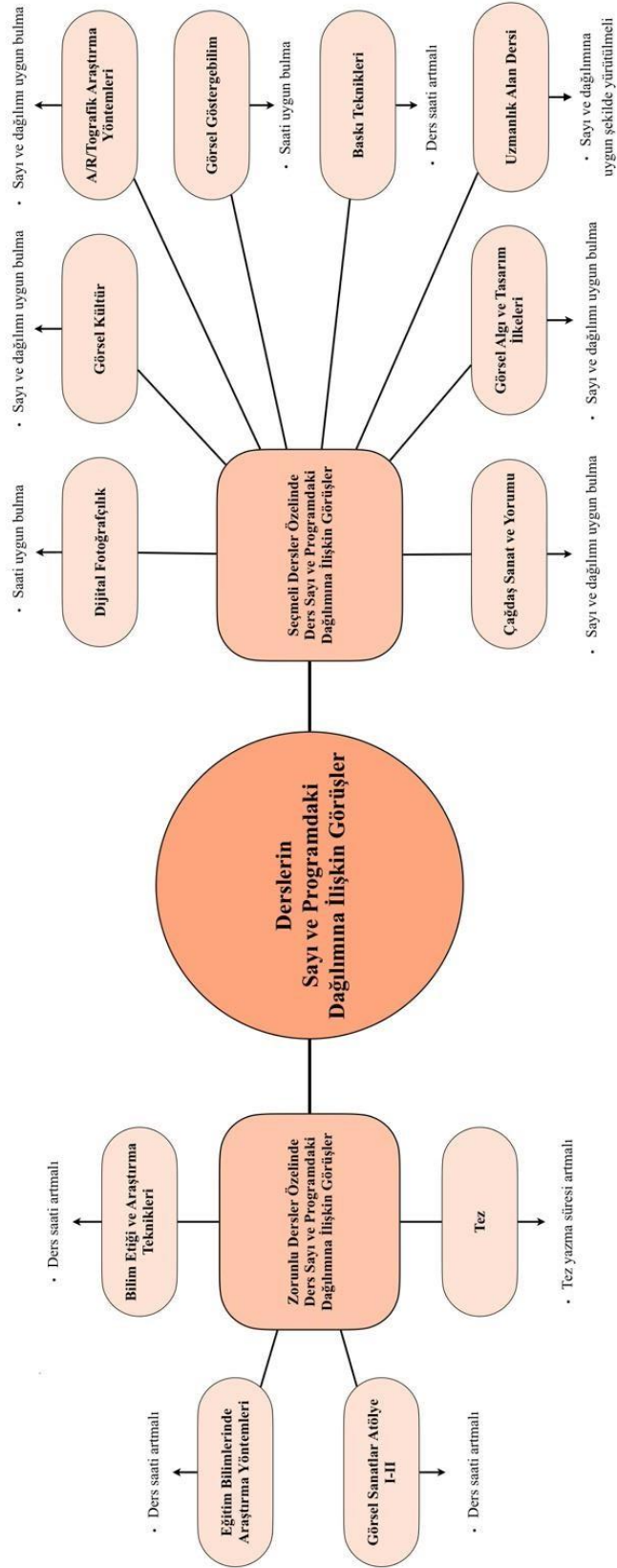
Sanat içerikli ders sayısı artmalı

Baskı Teknikleri ders saati artmalı

Tablo 4.6.2’de seçmeli dersler özelinde derslerin sayı ve programdaki dağılımına ilişkin önerilere yer verilmiştir. Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların çoğunluğu seçmeli derslerin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bir katılımcı sanat içerikli ders sayısının artmasını önerirken başka bir katılımcı Baskı Teknikleri ders saatlerinin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Uzmanlık Alan Dersi’nin sayı ve programdaki dağılımı hakkında Katılımcı Sarı, bu dersin programdaki belirlenmiş yeri ve saatinde işlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Çeşitli sebeplerden esnetilen derslerin alınan verimi olumsuz anlamda etkilediğini ifade etmiştir. Katılımcı Sarı, aldığı Görsel Kültür, Görsel Göstergebilim, Çağdaş Sanat ve Yorumu ve A/R/Tografik Araştırma Yöntemleri seçmeli derslerinin sayı ve dağılımını uygun bulduğunu ifade etmiştir. Baskı Teknikleri dersinin bir atölye dersi olması sebebiyle ders saatinin artırılabilceğini ifade etmiştir. Katılımcı Mor, seçmeli derslerinden Görsel Algı ve Tasarım İlkeleri, Çağdaş Sanat ve Yorumu ve Görsel Kültür derslerinin sayı ve dağılımında bir problem olmadığını belirtmiştir. Ayrıca pek çok katılımcı mevcut seçmeli ders havuzunun kısıtlı olduğunu ve bu sebeple seçmeli ders sayısının artması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcı Mor ise özellikle sanat içerikli seçmeli ders sayısının artması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcı Yeşil, seçmeli derslerinden biri olan Dijital Fotoğrafçılık dersinin saatini uygun bulduğunu ifade etmiştir.

Şekil 4.4.2.

Yüksek Lisans Derslerinin Sayı ve Programdaki Dağılımına İlişkin Bulgular

4.7. Diğer Görüş ve Öneriler

Araştırma kapsamında görüşme yapılan katılımcılara “Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans ders programının içeriğinin ve yürütülmesinin daha etkili ve verimli hale gelmesi adına diğer görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.7.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.7.1.

Diğer görüş ve öneriler

Dersler ilgili hocalara verilmeli
Araştırma konu seçimlerinde daha özgür olunmalı
Öğrencilerin birbirine olumlu katkı sağlaması
Uzman kişiler tarafından seminerler verilmeli
Farklı üniversitelerdeki hocalardan yararlanılmalı
Öğrenme ve sergileme alanları iyileştirilmeli
Ödeve dayalı işlenmeli
Soru-cevap şeklinde işlenmeli
Hoca merkezli dersleri olumsuz bulma
Çağdaş sanat uygulamaları yapılmalı
Deneyime dayalı atölye dersi olmalı
Öğrenci hazırbulunuşluğunun önemli olması
Tez sürecinde kütüphaneden yararlanma
Kütüphanedeki kaynakları yeterli bulma

Tabloda görüldüğü üzere derslerin ilgili hocalara verilmesi, araştırmaların konularını seçerken özgür olunması, uzman kişiler tarafından seminerler verilmesi, farklı üniversiteden akademisyenlerden faydalanılması, öğrenme ve sergileme alanlarının iyileştirilmesi gibi öneriler yer almaktadır. Görüşler ise; öğrencilerin birbirine olumlu katkı sağlamaları, akademisyen merkezli derslerin olumsuz bulunması, öğrenci hazırbulunuşluğunun önemi ve okul kütüphanesinin yeterli bulunmasıdır. Katılımcı Kırmızı, derslerin ilgili akademisyenlere verilmesi hakkında şunları ifade etmiştir:

[...] bazı dersleri belki daha çok ilgili yani o dersin içeriğiyle daha çok sevip ilgilenecek hocaları atayabiliriz diye düşünüyorum. Çünkü belli bir dersi bir hocamız daha istekli bir şekilde işlerken başka bir hocamız belki o kadar istekli işlemeyebilir. O yüzden bunların da biraz böyle dağıtılması gerektiğini düşünüyorum.

Yine katılımcı Kırmızı, bizlerin hem eğitim bilimleri hem de sanat alanında çalışan kişiler olarak konularımızı oldukça genişletebilecek konumda olmamıza rağmen bunu çeşitli güvenlik sorunları nedeniyle sınırladığımızı belirtmiştir. Konu ile ilgili hem öğrenci hem de akademisyenler için şu öneride bulunmuştur. “Yalnızca biraz daha uç noktalara gidebilmek gerekli bence, o yüzden hem ders programımızda hem içeriklerimizde biraz bunu göze almamız gerekiyor. Eleştirilmek korkusu olmaması gerekiyor.” Katılımcı Turuncu’nun yüksek lisans sürecinde öğrencilerin birbirine olumlu katkı sağlaması ile ilgili ifadesi şu şekildedir: “Yanındaki, ortamındaki aktif çalışan, dersi umursayan kişiler olunca bu sefer sen de üstüne daha fazla koymaya çalışıyorsun.” Ayrıca derslerin verimli geçmesinin önündeki engellerden birinin atölye ortamları olduğunu belirten Turuncu, öğrenme mekanlarında kullanılan teknolojik ve donanımsal malzemelerin iyileştirilmesi gerektiğini düşündüğünü ifade etmiştir. Katılımcı Mavi, alan uzmanları ile öğrencilerin erişiminin kolaylaştırılması hatta bölüm içerisinde bulunmalarının onlara erişimi kolaylaştıracağını ifade etmiştir. Farklı üniversitelerdeki hocalardan da yararlanılabileceğini belirten Mavi, konu hakkında şunları eklemiştir: “Özellikle yüksek lisans için özel anlaşılması ve bizim için sanat eğitiminde ve işte eleştirel bakış açımızı geliştirebilecek alanlarda uzman kişiler tarafından seminerler verilmesini isteyebilirim.” Öğrenim mekanları hakkında da genel bir yorum yapan katılımcı Mavi, eğitim ortamlarının özellikle de sanat ile ilgili bir bölümün hem mimari hem iç mekan olarak görselliğinin önemini vurgulamış ve bu unsurların öğrenme motivasyonunu artırdığına inandığını ifade etmiştir. Bu anlamda bölüm içerisindeki sergilerin de sık sık değişerek farklı eser ve tarzlara alan açmasını tercih edeceğini belirtmiştir. Katılımcı Mavi yine ortamlar konusunda şunları ifade etmiştir:

Yüksek lisans için belki farklı sınıflar oluşturulabilir. Mesela daha ufak gruplu, yine tartışmaya teşvik edecek ortamlar olurdu. Çünkü bizim biraz lisanstan farklı olarak yani tartışmaya ihtiyacımız var. Birlikte bunları eleştirmeye ihtiyacımız var. Belki farklı yorumlamaya ihtiyacımız var. Bu yüzden hani daha küçük gruplar daha samimi olabilirdi.

Katılımcı Sarı, Mavi’ye benzer şekilde özellikle teorik derslerin daha fazla etkileşimli olmasının olumlu olacağını belirtmiştir. Örnek olarak dersin soru-cevap yaparak ilerlemesi ve ödevlerle desteklenmesini önermiştir. Ders esnasında sürekli akademisyenin anlatımını dinlemenin zor olduğunu ve ister istemez dikkatin dağıldığını, bu sebeple etkileşimin önemli olduğunu belirtmiştir. Katılımcı Mor, gördüğümüz eğitimin ‘geleneksel’ olduğunu, bunun sebebinin resim öğretmeni yetiştiriyor olmak ve resim öğretmenlerinin sadece temel sanat pratiklerini bilmelerinin yeterli olacağı düşüncesi olabileceğini belirtmiştir. Bu genel

görüşe katılmadığını ifade eden Mor, aslında görsel sanatlar dersi içeriğinin oldukça geniş olduğunu ve bu anlamda çağdaş sanat uygulamaları da yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca sanat öğrencilerinin kendilerini keşfetmelerini desteklemek adına çeşitli malzemeleri deneyimlemelerine imkan verecek atölyeler olmasının olumlu etkisi olacağını belirtmiştir.

Öğrencinin hazır bulunuşluğu konusunda ise yüksek lisans öğrencisinin hazır bulunuşluğu konusunda yeterli olması gerektiğini ve bunun öğrenmeyi etkilediğini ifade etmiştir. Tez yazma sürecinde Anadolu Üniversitesi'nin kütüphanesinden yararlandığını belirten Yeşil, kütüphaneden pek çok kaynağa ulaştığını, bu anlamda materyale ulaşımın kolay olduğunu, tek problemin ise pandemi döneminde tez yazdığı için görüşme yapacağı insanları bir araya toplayabilmek olduğunu ifade etmiştir.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, 2021-2022, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim İş Eğitimi Programı dahilinde öğrenim görmüş ya da eğitimine devam eden yüksek lisans öğrencilerinin ders programına ilişkin görüşlerinin alınması ve bu veriler ışığında yüksek lisans ders programının geliştirilmesine ilişkin önerilerin sunulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan araştırma, ders programının ihtiyaç duyduğu değişiklikler ve beklentileri belirlemek açısından önemlidir. Yapılan araştırmadan elde edilen verilere bakıldığında Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri ve Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri derslerinin bulguları birbirine benzerlik göstermektedir. İki dersin de teorik, çoğunlukla çevrim içi işlenmesi (pandemi nedeniyle bu dersler uzaktan eğitim şeklinde yürütülmüştür) ve araştırma yapmayı öğrenme odaklı olması nedeni ile benzerlik olması normal görülmektedir. Bu nedenle iki dersin sonuçları beraber değerlendirilmiştir. Katılımcılar iki araştırma dersini de önemli ve yüksek lisans dersleri arasında mutlaka olması gereken dersler olarak değerlendirmişlerdir. Bu dersler kapsamında öğrencinin nasıl araştırma yapacağını öğrendiğini, intihal yapmadan nasıl yazı yazacağını, farklı araştırmalara nasıl ulaşabilecekleri gibi konular öğrendiklerini ve bu anlamda değerli dersler olduklarını belirtmişlerdir. Diğer yandan uygulama anlamında eksik bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu araştırma sonuçlarına göre Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersine dair katılımcı görüşleri bu dersin bilimsel alt yapı oluşturmaya yardımcı olduğunu, bilimsel verileri tercih etmede etkili olduğu, akademik açıdan yararlı görüldüğünü fakat dersin COVID-19 pandemi dönemine denk gelmesi nedeni ile çevrim içi yürütüldüğünü ve bu nedenle uygulama anlamında yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Büyüköztürk & Köklü (1999, s.22-26), yaptıkları araştırmada, danışman görüşlerinden faydalanarak eğitim bilimleri alanında lisansüstü eğitim alan ve tez aşamasında olan öğrencilerin araştırma yeterliliklerini saptamayı amaçlamışlardır. Toplamda 48 öğretim üyesinden elde edilen verileri toplama aşamasında anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre yüksek lisans öğrencilerinin %52.1'inin araştırmaya uygun araştırma deseni seçebilme, %55.3'ünün araştırma için uygun çalışma grubunu belirleyebilme, %68.8'inin araştırma hipotezlerini test edebilme gibi yetilerinin orta düzey olduğu görülmektedir. Aynı araştırmaya göre danışmanlar, araştırma dersinin önemli olduğunu ve uygulama ağırlıklı

işlenmesi gereken bir ders olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüşe karşın öğretim üyeleri derslerinde araştırma yapma ve araştırma sonuçlarını birlikte tartışmak gibi verimli bir uygulamayı çok az önermektedir. Ayrıca Büyüköztürk & Köklü (1999, s.22-26), yaptıkları araştırmanın tartışma bölümünde 1984 yılında yapılmış başka bir araştırma ile karşılaştırma yapmış ve sonuçların benzerlik gösterdiğini, geçen yıllar boyunca dersin uygulama içerecek şekilde verimli bir biçimde işlenmesi bağlamında bir ilerleme olmamasının oldukça olumsuz bir durum olduğunu belirtmişlerdir. Kurt vd., (2007, s.10), tarafından yüksek lisans yapmış toplam 13 öğrenci ile gerçekleştirilen araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersi hakkında yapılan araştırmaya göre öğrencilerin çoğu, araştırma yöntemleri dersine ilişkin nasıl araştırma yapacaklarını öğrendiklerini, yüksek lisans düzeyi için önemli bir ders olduğunu, dersin kısmen amacına ulaştığını, içeriğin yeterli olduğunu fakat uygulamaya dönük yürütülmesi gerektiğini ve ders süresinin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Çetin & Dikici'nin (2016, s.984-992), lisansüstü öğrencilerinin zorunlu olarak aldıkları Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersinin bu öğrencilerin araştırma süreçlerinin verimliliğine etkisini belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, 2009-2011 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersini alan lisansüstü öğrencileri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmişlerdir. Maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılarak, her 4 yarıyıldan yüksek lisans ve doktora öğrencileri seçilmiş, bu şekilde araştırma örneklemi oluşturulmuştur. Araştırmada olgubilim yöntemi esas alınmış, katılımcılara uygulanan yarı yapılandırılmış mülakatlar sonucunda veriler elde edilmiştir. Toplanan veriler ise içerik analizi yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre ders çıktısı olan çoğu konuda yeterli olarak görülen Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri dersi, APA'ya uygun rapor yazımı ve veri analizi kısmında beklentiyi karşılamamaktadır. Problemin giderilmesi için ise bu araştırma bulgularında da elde edildiği gibi derslerin uygulama ağırlıklı işlenmesi gerektiği ve ders saatlerinin artırılması önerilmektedir. Uslu (2022, s.42), yaptığı araştırmada yüksek lisans yapan 10 öğretmenin araştırma derslerine ilişkin görüşlerini ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırmaya ilişkin veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiş, betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma kapsamında yüksek lisans yapan öğretmenlerin lisansüstü eğitime karşı çoğunlukla olumlu tutum sergiledikleri, zamanın kısıtlı olması sebebi ile zorlandıkları ve eğitim gördükleri il dışında ikamet

etmelerinden dolayı oluşan çeşitli problemler yaşadıkları gibi veriler bu araştırma bulguları ile örtüşmektedir.

Görüldüğü üzere araştırma derslerinin verimliliği konusunda uygulama yoğunluklu sorunlar bulunmaktadır. Araştırma derslerinin çıktıları olarak bildiğimiz çeşitli yetkinlikler, Seminer ve Tez dersi süreçlerinde uygulama esnasında öğrenilmektedir. Bu durum problemin uygulama kısmındaki eksikliklerden kaynaklandığını güçlendirmektedir. Ayrıca bu durum hem öğrencinin hem de danışmanın olumsuz etkilenmesine neden olabilmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre Seminer ve Tez dersleri ile ilgili en önemli konulardan birinin danışman ve öğrenci iletişimi olduğu görülmektedir. Sezgin vd. (2012, s.135)'nin yaptıkları araştırmaya göre çoğu katılımcı, danışman ile en az haftada bir olmak üzere 1-2 saat görüşme yapmak istediklerini ifade etmişlerdir. İletişim kanalı olarak ise imkanlar dahilinde en çok yüzyüze görüşme tercih edilmiştir. Geri bildirimlerin ise hızlı ve etkili olması beklentisi dışında açık, anlaşılır, samimi ve öğretici olmasının da öğrenciler tarafından önemsendiği belirtilmiştir. Bu araştırma bulgularına göre bir diğer önemli nokta ise araştırma konusu seçerken danışman ve öğrenci uyumluluğudur. Araştırma konusu seçiminde her iki tarafın da konuya ilgili olması süreci kolaylaştırmaktadır. Yine Sezgin vd. (2012, s.137)'nin yaptıkları araştırmaya göre öğrenciler, araştırma konularına karar verme aşamasında danışmanları ile fikir alışverişinde bulunarak ortak bir konu belirleme eğilimindedirler. Bayraktutan (2023, s.605), danışman-öğrenci iletişiminin çeşitli yollarla sağlanabileceğini ve düzenli aralıklarla görüşmeler yapılması gerektiğini belirtmiştir. Çalışma süresince ihtiyaç duyulan ölçülerde ve düzeyde zaman ayrılması gerekmektedir. Danışman ulaşılabilir olmalı ve bu ulaşılabilirlik durumu öğrenci tarafından kötüye kullanılmamalıdır. Danışman ve öğrenci arasındaki iletişimi usta-çırak ilişkisine benzeten Bayraktutan (2023, s.605), danışmanın sadece yazım ve kurallar gibi teknik konularda değil insani-sosyal açıdan da davranışları ile örnek olacağını belirtmiştir. Güler vd. (2021, s.24-25)'in yaptığı araştırma, lisansüstü eğitim alan öğrencilerin danışmanları ile olan ilişkilerinde etik dışı olarak nitelendirdikleri davranışları tespit etmek ve bu davranışların giderilmesi için çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma yaklaşımı ve durum çalışması deseninin kullanıldığı araştırmaya 5 farklı üniversiteden 10 öğrenci katılmıştır. Katılımcılar kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiş, elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Yapılan araştırmaya göre danışmanın öğrenci ile yeterince ilgilenmemesi, öğrenciye yeterince zaman ayırmaması, ulaşılabilir olmaması,

öğrenci ile ilgili sorumluluk almaması gibi davranışlar, öğrenciler tarafından etik dışı davranış olarak görülmektedir. Bu araştırma ve sıralanan diğer araştırmalar, danışman-öğrenci iletişiminin önemli olması, düzenli görüşmelerin yapılması ve araştırma konusu seçiminde karşılıklı ilgi duyulan alanların tercih edilmesi gibi örtüşen sonuçlar bulunmaktadır.

Araştırmada, Görsel Sanatlar Atölye dersi ile ilgili öğrenciler tarafından en çok değinilen ve olumlu bulunan konu, araştırma ile uygulamanın bir arada yürütülmesidir. Üstüner (2007, s.12), disiplinlerarası sanatın önemine ve disiplinlerarası sanatın sanat eğitime etkilerini saptamak adına geniş bir literatür araştırması gerçekleştirmiştir. Araştırmada model olarak tarama yöntemi kullanılmış, çalışma grubu olarak toplam 28 sanatçı ve sanat eğitimci belirlenmiş, bilgi toplama formu ile veri toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre hem sanatçılar hem de sanat eğitimcileri disiplinlerarası yaklaşımın sanat eğitime olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırma kapsamında zorunlu dersler ile ilgili önerilerde bulunan öğrenciler, derslerin genel anlamda uygulama ağırlıklı ve disiplinlerarası işlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu anlamda bu araştırma ile benzerlikler içermektedir. Üstüner (2007, s.106)'ın araştırmasına göre atölye ve eğitim programlarının, disiplinlerarası sanat eğitimi verebilmek açısından ortalama yeterlilikte olduğu düşünülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan çoğu eğitimci, derslerinde disiplinlerarası eğitime başvurduklarını belirtmişlerdir. Kaynar (2023, s.67)'ın yaptığı araştırmaya göre katılımcıların büyük çoğunluğu, sanat eğitimi veren kurumların fiziksel donanımlarının ve insan kaynağının önemli olduğunu belirtmektedir.

Bu araştırma kapsamında katılımcıların atölye olanakları hakkındaki görüşlerinin çoğunlukla olumsuz olduğu görülmektedir. Görsel Sanatlar Atölye dersi kapsamında kullanılan atölyenin malzeme, eşya dolabı, teknolojik alt yapı gibi eksikleri olduğu belirtilmiştir. Öte yandan ders saatinin esnek olması katılımcılar tarafından olumlu görülmektedir. Bu araştırmaya göre katılımcılar sadece görsel sanatlar atölye dersi kapsamında değil genel olarak tüm dersler için atölye ortamlarının iyileştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Atölyelerin, öğrencinin malzeme deneyimini ve disiplinlerarası çalışabilme olanaklarını olabildiğince artıracak şekilde tasarlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Diker (2021, s.48-56), sanat eğitimi veren çeşitli fakültelerin mekansal anlamda değerlendirildiği bir araştırma ortaya koymuştur. Araştırma verileri 5 üniversite ve bu kurumlarda en az 10 yıl boyunca eğitim veren 15 öğretim elemanından yarı

yapılandırılmış görüşme yolu ile toplanmıştır. Araştırmaya göre pek çok fiziksel ve psikolojik gereksinim bulunmaktadır. Fiziksel gereksinimlerden bazıları mevsime uygun iklimlendirme koşulları sunulması, çalışmalar için kullanılan canlı modelin ısıtılması, kullanılan malzemelere uygun profesyonel havalandırma, yüksek ses çıkaran çalışmalar için ses izolasyonlu bölümler, kuzey cephede gün ışığından faydalanan atölye konumları, üretim malzemesi ile uyumlu çalışma alanıdır. Sanat atölyeleri için lavabo, kesme masası, el aletleri, prizler, sunum için gerekli cihazlar, ayarlanabilir masa, sandalye ve tabureler, kişisel depolama alanları, şövaleler, yapılan çalışmaya uygun atölye içi depolama dolabı ve dijital işlerin sergilenebilmesi için led ekranlar da gereksinimler arasındadır. Ayrıca teorik ders, dinlenme ve toplantılarda kullanılmak amacı ile sırt ve bel destekli oturma alanları ihtiyaçlar arasındadır. İşlerin sergilenmesi adına ise bölüm içi ve bölüm dışı sergileme birimleri önem taşımaktadır. Psikolojik gereksinimler ise öğrencilerin mekandan izole olmadan kişisel alanlarını koruyabilecekleri düzenlemeler, çalışmalar için güvenlik önlemleri, ilk yardım ihtiyacı için gerekli düzenlemeler, sosyalleşme ve dinlenme için alanlar, gece okulda kalmak için yiyecek ve uyku için birimler gibi ihtiyaçlardır. Bilgin (2021, s.139), gelişen teknolojilerin sanat eğitimindeki entegrasyonunun nasıl ve ne oranda gerçekleştiğini, konu hakkında neler yapılması gerektiğini ortaya koyabilmek amacı ile gerçekleştirdiği çalışmada, nicel görünümlü nitel karakterli olmak üzere iki boyutlu araştırma modeli kullanarak veriler toplamış, araştırma uygulaması eğitim fakültesi resim-iş öğretmenliği bölümünde yapılmıştır. Katılımcılar bölüm içerisindeki akademisyenler ve son sınıf öğrencilerinden oluşturulmuş, veri analizi SPSS programı yardımı ile çözümlenmiştir. Bilgin (2021, s.191)'in yaptığı araştırma sonuçlarına göre çoğu katılımcı teknoloji alanındaki gelişmelerin sanat adına önemli olduğunu, sanatın teknolojik gelişmeleri takip ederek yeniliklerden fayda sağlayacağını ve bu gelişmelerin sanat ile modern dünya arasında bağ kurduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya göre sanat eğitimi öğrencilerinin %78,75'i, öğretim elemanlarının ise %88,1'i sanat alanındaki teknolojik gelişmelerin önemli olduğunu ve sanat eğitim programlarının bu gelişmelerden yararlanmasını desteklemektedir. Akademisyenlerin %76,4'ü, sanat eğitimi öğrencilerinin ise %63,75'i teknolojinin sanat faaliyetlerine katkı sağladığını düşünmektedir. Akademisyenlerin %82,2'si sanat eğitimi fakültelerinde dijital sanat eğitimi verebilmek adına ihtiyaç duyulan donanımın bulunmadığını belirtmişlerdir.

Gözlükaya-Işık (2014, s.105), yaptığı araştırmada aktif öğrenme tekniklerinin, sanatsal öğrenmeye olan katkılarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma için Resim-İş Öğretmenliği programında ana sanat atölye dersine katılan 12 öğrenci ile çalışılmıştır. 6 haftalık uygulama süreci sonucunda, odak grup görüşmeleri, gözlem, video kayıt, öğrenci çalışmaları ve öz değerlendirme yazıları ile veriler elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yaratıcılığa katkı sağlayan en önemli unsur ortamdır. Katılımcıların ortamdaki beklentileri ferah, renkli, geniş olması ve araştırmaya dönük olmasıdır. Ayrıca teknolojik alt yapı, kitap ve dergiler ile zenginleştirilmesi beklenmektedir. Atölyelerin donanım yetersizliği ve öğrenci sayılarının fazlalığı da yaratım süreci önünde engel oluşturmaktadır. Diğer taraftan görsel veya uygulamaya dönük çeşitli malzemelerin eksikliği yaratım ve uygulama süreçlerini olumsuz etkilemektedir.

Araştırmada değinilen bir başka konu ise öğrenci-akademisyen iletişiminin önemli olduğudur. Özellikle derslerde yeterince dönüt alamadığını düşünen öğrenciler, derslere o konuyla daha ilgili hocaların girmesini önermişlerdir. Maya (2013, s.495), akademisyenlerin meslek ahlakına ters düştüğünü düşündükleri davranışların neler olduğunu, sebeplerini ve giderilmelerine dair nelerin yapılabileceğini saptamak amacıyla yaptığı araştırmanın çalışma grubu kartopu örnekleme yolu ile seçilmiş 50 akademisyenden oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Maya (2013, s.505)'nın yaptığı araştırmaya göre, meslek ahlakına aykırı olarak algılanan davranışlar arasında uzmanlık alanına uygun olmayan derslere girmek ve dersi nitelikli şekilde işlememek yer almaktadır. Yine Güler vd. (2021, s.26)'in araştırmasına göre öğrenciler, alanında yeterli olmayan danışmanların, mesleki sorumluluk teması kapsamında etik ihlali yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu anlamda derslerin içeriği, yürütüldüğü mekan, teknik donanım kadar dersi yürüten öğretim elemanının tutumu da önemli bir konu olarak karşımıza gelmektedir.

Bu araştırmaya göre öğrenciler, ders kapsamında kendi araştırma konularını seçebilmeyi olumlu değerlendirmekle birlikte hem öğrencinin hem akademisyenin konu seçiminde daha özgür olabilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bazı araştırmalarda hem öğrenci hem akademisyenlerin akademik özgürlük anlamında kısıtlandığına ilişkin sonuçlar vardır. Örneğin Güner (2017, s.288), öğretim üyelerinin görüşlerine başvurarak yaptığı araştırmasında eğitim fakültelerinde akademik özgürlük düzeyine dair algıları incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda devlet üniversitelerinin eğitim fakültelerinde

çalışmakta olan 21 öğretim üyesi ile görüşmeler ve anket çalışmaları gerçekleştirerek veriler elde etmiştir. Pek çok konu ve kurum hakkında görüşlerini ifade eden akademisyenler, özellikle yayın konusunda akademik özgürlüklerinin düşük olduğunu belirtmişlerdir. Akademik özgürlük bağlamında sıralanan araştırmalar (Güner, 2017; Kaynar, 2023) öğrenci ve eğitim elemanlarının akademik özgürlüklerinin kısıtlandığını ve dolayısıyla eğitimi olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır.

Bir diğer sonuca göre öğrenciler, ilgi alanları bağlamında hangi seçmeli dersi alacaklarına karar vermektedir. Seçmeli ders havuzunun kısıtlı olması öğrencileri seçmek istemedikleri derslere zorunlu kılmaktadır. Farklı fakülteden ders almak istemeyen öğrenciler kredi doldurabilmek adına ilgi alanları olmayan dersler seçmek zorunda kalmaktadır. Katılımcı görüşlerine göre seçmeli ders sayısının artırılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Özcan (2023, s.355), yaptığı araştırmada, seçmeli sanat dersleri için üniversitelerin güzel sanatlar birimlerine yönelik bir eğitim modeli önerisi geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda alan uzmanları, öğretim görevlileri ve öğrencilerin görüşlerine başvurulmuştur. Bu araştırmanın sonuçlarına göre de öğrencilerin ders seçme olanaklarının artırılması gerekmektedir. Alan uzmanları tarafından verilen derslerin nitelikli eğitim açısından önemi vurgulanmıştır. Seçmeli sanat derslerin yürütülmesinde görev alan akademisyenlerin alan uzmanı olmaları beklenmektedir. Araştırma sonuçları karşılaştırıldığında seçmeli ders sayısının artırılması gerektiği, ilgi alanının ders seçiminde önemli olduğu, bazı dersler hakkında bilgili olmadan seçilmesine rağmen süreç içerisinde sevebildiği gibi benzeri pek çok ortak noktalar bulunmaktadır.

Bu araştırma kapsamında eklenmesi önerilen seçmeli dersler; illüstrasyon, animasyon, müze eğitimi, estetik, sanat tarihi, çocuk resimleri analizi, analog fotoğrafçılık, mitoloji ve yaratıcı drama dersleridir. Özellikle yeni çağın gereksinimlerine göre illüstrasyon, animasyon gibi dersler önem kazanmaktadır. Kanal (2024, s.99), ülkemizde lisans düzeyi sanat eğitimi veren fakültelerinde yer alan yeni medya ve yeni medya konuları ile ilgili ders içeriklerinin incelenmesi amacı ile yaptığı araştırmada medya ve yeni medya konuları ile ilgili eğitim veren 4 üniversitenin ders içeriklerini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, yeni medya konuları ile ilgili az sayıda bölüm ve ders içeriğine rastlandığı, içeriklerin geliştirilmeye ihtiyaç duyduğu, içeriklerin sürekli güncellenmesi gerektiği, derslerin genel olarak teorik verildiği fakat uygulamaya ağırlık verilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Yaman (2024, s.72), eğitim fakültesi resim-iş öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 4. sınıf

öğrencilerine 11 açık uçlu soru bulunan anket çalışması yapmış, yanıtlar doğrultusunda veriler elde etmiştir. Araştırmaya göre katılımcıların %90'ı dijital sanat ile profesyonel düzeyde ilgilenmek istediklerini fakat müfredatın bu isteği karşılayamadığını belirtmişlerdir. Katılımcılar günümüz teknolojik gelişmeleri nedeniyle dijital sanat temelli derslerin verilmesini neredeyse bir zorunluluk olarak görmektedirler. Aynı sebeple ders programlarına eklenmesi zorunluluk olarak görülmüş ve uygun alt yapının sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Bu araştırma sonuçlarına göre katılımcılar kurum dışı eğitim ortamlarından faydalanmanın gerekli olduğunu ve ders işleyişi bakımından olumlu etki edeceğini belirtmişlerdir. Müze, galeri vb. yerlerin ders kapsamında ziyaret edilmesi ya da uygun koşullar dahilinde farklı mekanlarda ders işlemenin faydalı olacağını belirtmişlerdir. Gögebakan (2018, s.38)'ın müzelerin eğitim amaçlı kullanılması hakkında yazdığı makale sonuçlarına göre, öğrenci dikkatini çekme ve bu yolla kalıcı öğrenme sağlama anlamında müzelere görev düşmektedir. Ülkemizde resim eğitimi alanı dışında müzecilik ile alakalı zorunlu ya da seçmeli ders bulunmadığını belirten Gögebakan (2018, s.38), ileride bu alanda eğitim verecek olan bireylerin lisans yıllarında konu ile alakalı ders görmediğine dikkat çekmiştir. Diğer yandan müzelerin belirli temaları olduğunu ve gidilecek olan müzeye göre konu seçilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca müze ziyaretine giden öğrenci grubundaki her bireyin farklı ilgi alanları olacağı dikkate alınmalıdır. Müzelerin ise gelecek ziyaretçi gruplarının değerlendirme, etkinlik ve tartışma yürütebilmeleri adına çeşitli laboratuvar, atölye ve derslik benzeri alanlara sahip olması gerektiği doğal bir sonuç olarak ortaya çıkmıştır. Gögebakan (2018, s.38)'ın müzeleri eğitim alanında işe koşturmak anlamında elde ettiği sonuçlar, bu araştırma sonuçları ile örtüşmektedir. İki araştırmaya göre de müze gibi birebir etkileşime geçilebilen alanlar eğitim-öğretimde yaparak-yaşayarak öğrenme anlamında pozitif etki sağlayacaktır. Pirdal (2011, s.52), araştırmasında, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi anabilim dalında eğitim veren öğretim elemanlarının, müzelerin sanat eğitimi vermek adına kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında kaynak taraması ve görüşlerin belirlenmesi için anket tekniği kullanılmıştır. Araştırma örneklemini 23 üniversitede görev yapan 139 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Pirdal (2011, s.92)'ın yaptığı araştırma sonuçlarına göre, öğretim elemanları müzelerin sanat eğitiminde kullanılmasını oldukça olumlu karşılamış fakat kullanım durumlarının oldukça düşük olduğu görülmüştür. Öğretim elemanlarının

yarısından fazlası müzede yapılan etkinliklerin amacına uygun şekilde gerçekleşmediğini belirtmişlerdir. Yine öğretim elemanlarının yarısından fazlası müze eğitimi ve uygulamaları dersinin alan uzmanları tarafından yürütülmediğini belirtmişlerdir. Pek çok öğretim elemanı müzelerin teknolojik ve niteliksel anlamda gerekli koşulları sağlamadığını düşünmektedir. Pirdal ve Gögebakan'ın araştırma sonuçları ile bu araştırma sonuçları arasında müze gibi mekanların eğitim-öğretim vermek adına kullanılmasının olumlu bulunması fakat bu eylemi gerçekleştirmek adına adım atılmaması ya da farklı engellerin olması gibi benzerlikler bulunmaktadır.

Bu araştırmada seçmeli ders havuzuna eklenmesi istenen bir başka ders ise çocuk resimleri analizidir. Bu dersin gerekliliğine ilişkin çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Çetin (2018, s.173)'in araştırma sonuçlarına göre çocuklar resim aracılığı ile duygu ve düşüncelerini ortaya koyabilmektedir. Bu anlamda her eğitim fakültesine resim analizi ile ilgili ders konmasını, ders içerikleri hakkında psikoloji bölümü ile iş birliği yapılmasını önermektedir. Resim analizi hakkında araştırma yapmış bir diğer isim Göltaş (2021)'dir. Göltaş (2021, s.5)'in yaptığı araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk resim analizi eğitimi aldıktan sonra analiz yapabilme durumlarını ve verilen eğitime ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan 10 okul öncesi öğretmeni ile görüşmeler sağlanmıştır. Çocuk resimleri analizini konu alan iki araştırmada resim analizinin tek başına çocuğu tanımada yeterli olmayacağı fakat çok iyi bir yardımcı araç olduğu konusunda uzlaşmaktadır. Aynı zamanda lisans ya da hizmet içi eğitimlerde resim analizine dair derslerin alınmasının faydalı olacağı belirtilmiştir.

Bu araştırma sonuçlarına göre yaparak, yaşayarak öğrenimin etkin olduğu yaratıcı drama tekniğinin, sanat eğitimi alanında oldukça etkili olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmaya yapan Gökalp (2024, s.38) yaptığı araştırmada çağdaş sanat akımlarının yaratıcı drama yöntemi ile öğretilmesinin katılımcı öğrenmeye olan etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Özel bir kolejde eğitim gören 40 lise son sınıf öğrencisi araştırma grubunu oluşturmaktadır. Dersler deney grubu ile yaratıcı drama yöntemi kullanılarak işlenirken kontrol grubu ile anlatım yöntemi kullanılarak işlenmiştir. Her iki gruba çalışma öncesi ve sonrası testler uygulanmış, bu testlerden veriler elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yaratıcı drama yöntemi ile işlenen derslerin kalıcılığı anlamlı bir fark oluşturmaktadır. Bu anlamlı artış yaratıcı drama yönteminin yaparak yaşayarak öğrenme konusunda etkili bir

yöntem olmasına dayandırılmıştır. Bu araştırma sonuçlarına göre yüksek lisans derslerinin daha fazla tartışmaya dayalı, öğrenciler arası etkileşimin yüksek olduğu, yaparak yaşayarak öğrenme metodu ile yürütülen, daha fazla sorgulama ve eleştirel bakış açısını geliştirecek içerik ve uygulamalara sahip olması gerektiği önerilmektedir.

Bu araştırma kapsamında ortaya çıkan sonuçlardan bir diğeri varolan derslerin ve eklenecek derslerin olabildiğince disiplinlerarası etkileşime önem verecek biçimde tasarlanmasıdır. Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Bileşik Sanatlar Yüksek Lisans / Sanatta Yeterlilik Ana Sanat Dalı programı ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Disiplinlerarası Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı ülkemizde disiplinlerarası sanat eğitimi veren kurumlara örnektir. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Bölümü Yüksek Lisans Programı kapsamında yer alan Kavramsal Sanat Uygulamaları, Yeni Medya Grafiği ve Sanatsal Motivasyonda Disiplinlerarası Yaklaşım gibi dersler, eğitim fakültelerinde de disiplinlerarası derslerin olabileceği hakkında örnek teşkil etmektedir (Turan, 2023, s.104).

Bu araştırma sonuçlarında görüldüğü gibi katılımcıların ders programında içerik ve yürütülme anlamında olumlu-olumsuz buldukları noktalar, talepleri ve genel anlamda önerileri değerlendirildiğinde post-modern sanat eğitimi ile yakınlık gösterdiği görülmektedir. Yakınlık gösteren bazı noktalar; tartışmaların günlük ve hayatın içinden konular üzerine kurulu olması, eğitimci ve öğrenci arasındaki katı öğreten ve öğrenen rollerinin kaldırılması, farklılığın-çeşitliliğin zenginlik olarak algılanması ve pozitif bir duruma dönüştürülmesi, olayların geniş bir perspektiften ele alınması yani pek çok açıdan sorgulanması, teknolojiye ve teknolojik gelişmelere önem verilmesi olarak sıralanmaktadır. Bolat (2021, s.251), yaptığı araştırmada karşılaştırmalı sanat tarihi eğitiminin öğretmen adaylarının gelişimini nasıl ve ne yönden etkilediğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma grubunu güzel sanatlar eğitimi bölümünde çağdaş sanat dersi gören 6 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma süreci eylem araştırması olarak planlanmıştır. Bolat (2021)'ın araştırma sonuçları ile bu araştırma sonuçlarının kesiştiği bazı noktalar ders sürecinde aktif olmanın, ifade özgürlüğünün, farklı bakış açılarının kazandırılmasının, eleştiri yeteneğinin güçlendirilmesinin, geleneksel yaklaşımlara bağlı kalınmamasının olumlu bulunmasıdır.

Bu araştırma sonuçlarına göre bir zorunluluk olmadığı sürece örgün eğitim, uzaktan eğitime tercih edilmektedir. Teorik derslerin uzaktan eğitime uygun olabileceği, uygulamalı derslerin ise yüz yüze yapılmasının daha uygun olduğu ifade edilmektedir. Demirbaş (2023, s.71)'ın yaptığı araştırmanın amacı, farklı yükseköğretim kurumlarında görev yapan 33 öğretim elemanının ve 288 lisans düzeyi öğrencinin sanat eğitiminin uzaktan eğitim ile yürütülmesine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma sonuçlarına göre teorik derslerin görece daha rahat işlendiği fakat atölye derslerinin yürütülmesinde problem yaşandığı tespit edilmiştir. Özellikle uygulamalı dersler bağlamında öğrenci çalışmasına müdahale etmek gerektiğinde çevrim içi eğitimin yeterli olmadığı belirtilmiştir. Öğretim elemanları tarafından uzaktan eğitim süreci ile ilgili en olumlu görülen özellik derslerin kaydedilmesi ve bu sayede tekrar izleme imkanı sunmasıdır. En eksik görülen alan ise derslerin uygulama kısımlarında problem yaşamalarıdır. Araştırmaya katılan öğrenciler de öğretim elemanlarına benzer şekilde uzaktan eğitim sürecinde uygulama yaparken problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Çoğu öğrenci katılımcıların ev ortamları uzaktan teorik ders almak için uygun olmasına rağmen örgün eğitimi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin uzaktan eğitimin en iyi ve en kötü yönleri konusunda ise öğretim elemanları ile aynı cevapları verdikleri görülmektedir. Bu anlamda Demirbaş (2023)'ın araştırması ile bu araştırma arasında benzerlikler görülmektedir.

Lisans üstü eğitim süreci; ders içerikleri, öğrenme ortamı, öğretim elemanı-öğrenci ilişkisi ve mevcut olanaklar gibi pek çok konuyu kapsamaktadır. Bu anlamda lisansüstü ders programının geliştirilmesi bahsi geçen tüm konuların ayrıca ele alınarak araştırılmasını gerektirmektedir. Lisansüstü eğitim alanındaki problemlerin ortadan kaldırılabilmesi için üniversitelerin öğrencilerden idari personele kadar kapsamlı ve karşılaştırılmalı araştırmalara konu olması gerekmektedir. Ortaya çıkan problemlerin çözümü için ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından gerekli uygulamalar işe koşulmalıdır (Karaman & Bakırcı, 2010, s.111). Bu çalışmada bu gereklilikten yola çıkarak, Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programı, öğrenci görüşleri bağlamında ele alınmış ve bu programın geliştirilmesine ilişkin öneriler getirilmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırma kapsamında elde edilen veriler ve ilgili literatürden yola çıkılarak yüksek lisans sanat eğitiminin geliştirilmesine ilişkin şu öneriler getirilmiştir:

- Araştırma derslerinin mümkün olduğunca yüzyüze yapılması ve teorik bilgilerin uygulamalarla desteklenmesi
- Tez ve Seminer derslerinde danışman-öğrenci iletişimine önem verilmesi ve danışmanın ulaşılabilir olması,
- Derslerin ilgili alan uzmanları tarafından verilmesi,
- Öğretim elemanlarının derslere ilişkin sürekli geri bildirimler vermesi,
- Öğrenciler arası ve öğrenci-öğretim elemanı etkileşiminin daha yoğun olduğu bir öğrenme ortamının oluşturulması,
- Araştırma konu seçimlerinde hem öğrenci hem akademisyenin daha özgür olabildiği demokratik bir ortamın sağlanabilmesi
- Disiplinlerarası ders işlenebilecek atölye ortamlarının oluşturulması,
- Kullanılacak malzemelerin kurum tarafından sağlanması,
- Resim-iş eğitimi yüksek lisans programına disiplinlerarası dersler eklenmesi ya da mevcut derslerin yürütülmesinde daha fazla disiplinlerarası etkileşime başvurulması
- Seçmeli ders havuzunun çeşitlendirilmesi,
- Akademisyenlerin ve öğrencilerin lisansüstü eğitim süreçlerinde karşılaştıkları zorluklara yönelik araştırmalar yapılması.

KAYNAKÇA

- Akgün, S. (2018). Çağdaş sanat eğitiminde yeni eğilimler. *Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi (UGSEAD)*, 1(1), 157- 163.
- Akgün, H. (2021). *Grafik Programı Lisansüstü Eğitimine Yönelik Veri Görselleştirme Dersi Önerisi*. YÖK Tez Merkezi.
- Akgün, N. (2023). *Dünyada ve Türkiye’de Lisans Düzeyinde Görsel Sanatlar Eğitimi Veren Yenilikçi Kurumların Eğitim Programları Açısından Karşılaştırılması*. YÖK Tez Merkezi.
- Akkurt, S., & Boratav, O. (2018). *Neden Sanat Eğitimi*. Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi, 1(1), 54-56.
- Altinkurt, L. (2015). *Türkiye’de Sanat Eğitiminin Gelişimi*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12.
- Artut, K. (2004). *Sanat Eğitimi Kuramlar ve Yöntemleri*, Anı Yay.
- Baltacı, A. (2018). *Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme*. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(1), 231-274.
- Başkale, H. (2016). *Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 9(1), 23-28.
- Bayraktutan, Y. (2023). *Akademik Danışmanlık: İdealler ve Gözlemler*. Sakarya İktisat Dergisi, 12(4), 599-606.
- Bilgin, B. A. (2021). *Sanat Eğitimi Derslerinde Dijital Sanat ve Teknoloji kullanımına İlişkin Öğretim Elemanları ve Öğrenci Görüşleri*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, YÖK Tez Merkezi.
- Bolat, K. E. (2021). *Reading contemporary art: Comparative art history education through themes*. Eurasian Journal of Educational Research, 92, 227-252.
- Bozan, M. (2012). *Lisansüstü Eğitimde Nitelik Arayışları*. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 4(2).

- Büyüköztürk, Ş., & Köklü, N. (1999). *Eğitim Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Lisansüstü Öğrencilerinin Araştırma Yeterlikleri Konusunda Öğretim Üyelerinin Görüşleri*. Eğitim ve Bilim, 23(112).
- Ciddi, M.L. (2019). *Türkiye’de Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Resim Eğitiminin Gelişimi*. Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi), 3(2), 62-68.
- Coşkun-Onan, B. (2017). *New Tendencies of Arts Education in The Context of Contemporary Art Education Theoreticians and Various Practice Examples*. Journal of Uludag University Faculty of Education, 30(1), 291-319.
- Creswell, J.W. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (3. Baskı, Çev. Editörleri: Yrd. Doç. Dr. Mesut Bütün, Yrd. Doç. Dr. Selçuk Beşir Demir). Anı Yay.
- Çakar, Ö. (1997), “*Fen Bilimleri Alanında Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim*”, TÜBA Bilimsel Toplantı Serileri:7, ss. 65–75.
- Çetin, A., & Dikici, R. (2016). *The Effectiveness Of “Research Methods In Educational Sciences” Course*. Kastamonu Education Journal, 22(3), 981-994.
- Çetin, O. (2018). *7-11 Yaş Arası Özel Gereksinimli Öğrencilerin Aile İçi İlişkilerinin Resim Analizi Yoluyla Betimsel Olarak İncelenmesi: Sultangazi Örneği*. YÖK Tez Merkezi.
- Çiçek, Z. (2005). *Postmodern Dönemde Sanat*. YÖK Tez Merkezi.
- Çiçekli, K. (2016). *Dünyadaki Medikal İllüstrasyon Eğitimi müfredatlarının incelenmesi ve bir program önerisi*. YÖK Tez Merkezi.
- Demirbaş, C. (2023). *Lisans Düzeyinde Uzaktan Eğitim Yoluyla Sanat Eğitimi Sürecine Yönelik Öğrenci ve Öğretim Elemanı Görüşleri*. YÖK Tez Merkezi.
- Diker, Z. (2021). *Sanat ve Tasarım Disiplinleri Lisans Eğitiminde Kullanılan Stüdyoların Mekan, Donatı ve Mobilya İhtiyaçlarının Belirlenmesi*. YÖK Tez Merkezi.
- Dilci, T. (2009). *Eğitim Bilimleri Alanında Yürütülen Lisansüstü Eğitiminin Öğrenci ve Öğretim Elemanları Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi*. YÖK Tez Merkezi.
- Ekinci, B. (2016). *Eğitim Fakülteleri 1998 ve 2006 Resim-İş Eğitimi Programlarının Değerlendirilmesi*. YÖK Tez Merkezi.

- Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K., & Kyngäs, H. (2014). Nitel İçerik Analizi: Güvenilirliğe Odaklanma. Sage Open, 4(1). <https://doi.org/10.1177/2158244014522633>
- Erinç, S. M. (1988). *Sanat ve eğitim*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(1), 175-182.
- Eskioğlu, I. (2007). *Türkiye ile Kanada, Norveç, ABD, Avustralya ve Avusturya Yükseköğretim Sistemleri İçinde Lisansüstü Müzik Eğitimi Programlarının Karşılaştırılması*. YÖK Tez Merkezi.
- Glesne, C. (2015). *Nitel Araştırmaya Giriş*. (Çev: A. Ersoy ve P. Yalçınoglu). Anı Yayınları.
- Gögebakan, Y. (2018). *Alternatif Öğrenme Mekanları Olarak Müzelerin Eğitim-Öğretimde Kullanılmasının Önemi*. Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 40, 9-41.
- Gök, N. (2020). *Marmara Üniversitesi Tarih Öğretmenliği Programı Lisansüstü Eğitim Süreçlerinin İncelenmesi*. YÖK Tez Merkezi.
- Gökalp, G. (2024). *Görsel Sanatlar Dersinde Çağdaş Sanat Akımlarının Yaratıcı Drama Yoluyla Öğretilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. YÖK Tez Merkezi.
- Göltaş, S. (2021). *Resim analizi eğitiminin okul öncesi öğretmenlerinin çocuk resimlerini analiz etme becerileri üzerine etkisi*. YÖK Tez Merkezi.
- Gözlükaya-Işık, S. (2014). *Resim-İş Öğretmenliği Sanat Atölye Derslerinde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Sanatsal Öğrenmeye Katkısı*. YÖK Tez Merkezi.
- Gümgüm, R. (2016). *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sanat Eğitimi Programlarında Güncel Sanatın Yeri ve Önemi*. YÖK Tez Merkezi.
- Güner, H. (2017). *Eğitim Fakülteleri Öğretim Üyelerinin Akademik Özgürlük Algılarının İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi. YÖK Tez Merkezi.
- Güler, D., Güler, Y., & Tuncel, S. (2021). *Lisansüstü Eğitimde Öğrencilerin Danışmanı ile Olan İlişkilerinde Yaşadıkları Etik Dışı Davranışlar*. Education & Youth Research, 1(1), 21-30.
- İzgi, S. (2016). *Sosyal Bilimler Öğretmenliği Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitime İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. YÖK Tez Merkezi.

- Kahya, M. (2022). *Öğretim Üyelerinin Lisansüstü Öğrencilerden Beklentilerine İlişkin Nitel Bir Araştırma*. YÖK Tez Merkezi.
- Kali, E. (2022). *Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutumları ile Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. YÖK Tez Merkezi.
- Kanal, E. (2024). *Türkiye’de Lisans Düzeyinde Sanat Eğitimi Veren Kurumlarda Yeni Medya ile İlişkili Ders İçeriklerinin İncelenmesi ve Öğrenci Görüşlerinin Belirlenmesi*. YÖK Tez Merkezi.
- Karaman, S. & Bakırcı, F. (2010). *Türkiye’de Lisansüstü Eğitim: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. 2, 94-114.
- Kaynar, M. A. (2023). *Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Sanat Eğitimi Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar*. YÖK Tez Merkezi.
- Kırıçoğlu, O.T. (2002). *Sanatta Eğitim Görmek, Öğrenmek, Yaratmak*. Pegem A Yay.
- Kurt, A. A., Becit, G., Uysal, Ö., Özdamar, N., & Bağcı, H., (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemi Dersine İlişkin Öğrenci Görüşleri*. III. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, Eskişehir.
- Maya, İ. (2013). *Akademisyenlerin Meslek Ahlakına Aykırı Olan Davranışlara İlişkin Algıları (Çomü Eğitim Fakültesi Örneği)*. Journal of Turkish Studies.
- Mamur, N. (2014). *Post-modernizmin Sanat Eğitime Yansıma Biçimleri: Görsel Kültür ve Eleştirel Pedagoji*. Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(2), 59-77.
- Mazlum, H. (2024). *Çağdaş Sanat Eğitiminde Dijital Teknolojinin Rolü*. Uluslararası İnsan Ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 9(4), 345-358.
- Merriam S. B. (2015). *Nitel Araştırma, Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (Çev: S. Turan). Ankara: Nobel Yay. (3. baskı)
- Nazlımoğlu, E., & Karakoç, E. (2023). *Türkiye’deki Üniversitelerde Müzik Bilim/Sanat Alanında Lisansüstü Eğitime İlişkin Bir Durum Tespiti*. Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi (Özel Sayı 1), 1399-1426.
<https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1351995>
- Özcan, E. (2023). *Seçmeli Sanat Dersleri İçin Üniversitelerin Güzel Sanatlar Birimlerine Yönelik Model Önerisi*. YÖK Tez Merkezi.

- Özsevgeç, Y. (2017). *Postmodernizm Üzerine*. Journal of International Social Research, 10(54).
- Öztürk, E. (2022). *Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Türkiye’de Yapılan Lisansüstü Tezlerin Öğretimde Kullanılan Malzeme, Teknik ve Derslikler Açısından İncelenmesi*. YÖK Tez Merkezi.
- San, İ. (2001). *Sanatlar Eğitimi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 34 (1), 23-34.
- San, İ. (2019). *Sanat Eğitimi*. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 15(1), 215-226. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000828
- Sarıbaş, S. (2019). *Görsel Sanatlar Öğretmen Eğitimi Bağlamında Görsel Kültür Eğitimi*. YÖK Tez Merkezi.
- Sezgin, F., Kılınç, A.Ç. & Kavgacı, H. (2012). *Yüksek Lisans Öğrencilerinin İyi Bir Tez Danışmanından Beklentilerine İlişkin Nitel Bir Çalışma*. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(3), 129-148.
- Somuncu, Ö. (2016). *Yükseköğretimde Lisansüstü Sanat Eğitimi Dünü ve Bugünü*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pekmezci, H. (2002). *Gazi Üniversitesi'nin Eğitimde 75. Yılı Sanat Eğitimi Sempozyumu*, Ankara.
- Pirdal, K. (2011). *Müzelerin Sanat Eğitimi Açısından Kullanılmasına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri*. YÖK Tez Merkezi.
- Tuna, E. (2023). *Feminist Pedagoji Bağlamında Sanat Eğitimi*. YÖK Tez Merkezi.
- Turan, E. (2023). *Disiplinlerarası Etkileşim Bağlamında Sanat Eğitimi*. YÖK Tez Merkezi.
- Uslu, B. (2022). *Yüksek Lisans Yapan Öğretmenlerin Araştırma Yöntemleri Derslerine İlişkin Görüşleri*. YÖK Tez Merkezi.
- Ünal, H. (2010). *Güzel Sanatlar Fakültelerinde Lisans ve Yüksek Lisans Programlarına Kabul Kriterleri*. Sanat Dergisi 11.
- Ünver, E. (2002). *Sanat Eğitimi*. 1. Baskı, Ankara: Nobel Akademik Yay.

- Ürük, Z. F., İpek, B., Kamacıoğlu, B., Uzgören, G. & Çağlar, S., (2021). *Türkiye’de Yükseköğretim Kurumlarında Sanat ve Tasarım Eğitimi ve Geleceği*. ART/Icle: Sanat Ve Tasarım Dergisi, 1(2), 215-248.
- Üstüner, Ö. (2007). *Disiplinlerarası Sanat ve Sanat Eğitime Etkileri*. YÖK Tez Merkezi.
- Yaman, A. (2024). *Resim-İş Eğitimi Öğrencilerinin Dijital Çalışmalara İlgileri ve Teknolojik Araçların Kullanımına Yönelik Eğilimleri*. YÖK Tez Merkezi.
- Yedikuvvet, M. (2021). *Türkiye’de Sanat Eğitimi Akreditasyonun Parametreleri*. Yüksek Lisans Tezi. YÖK Tez Merkezi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yay.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yay.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yay.

Web Kaynakları

- Anadolu Üniversitesi, (2024a). *Anadolu Üniversitesi hakkında sayfası*. <https://www.anadolu.edu.tr/universitemiz/anadolu-hakkinda/hakkinda>
- Anadolu Üniversitesi, (2024b). *Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı*, Genel Bilgi. <https://www.anadolu.edu.tr/akademik/enstituler/608/guzel-sanatlar-egitimi-anabilimdali/bolum-genel-bilgi>
- Anadolu Üniversitesi, (2024c). *Anadolu Üniversitesi, Resim-İş Eğitimi Programı, Doktora Dersler - AKTS Kredileri*. <https://www.anadolu.edu.tr/akademik/enstituler/612/resim-is-egitimi-programidoktora/dersler>
- Anadolu Üniversitesi, (2024d). *Anadolu Üniversitesi, Resim-İş Eğitimi Programı (Doktora) Program Yeterlilikleri (Çıktıları)*. <https://www.anadolu.edu.tr/akademik/enstituler/612/resim-is-egitimi-programidoktora/program-cikti>

Anadolu Üniversitesi, (2024e). *Anadolu Üniversitesi, Resim-İş Eğitimi Programı.*

(Doktora) Mezuniyet Koşulları.

<https://www.anadolu.edu.tr/akademik/enstituler/612/resim-is-egitimi-programidoktora/mezuniyet-kosullari>

Dokuz Eylül Üniversitesi, (2024). *Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi, Yüksek lisans programı genel tanım kuruluş.*

https://bef.deu.edu.tr/rsm/?page_id=741

Ege Üniversitesi, (2024). *Eğitim Bilimleri Enstitüsü - Güzel Sanatlar Eğitimi - Resim-İş Eğitimi- Tezli Yüksek Lisans Programı.*

<https://ebp.ege.edu.tr/DereceProgramlari/Detay/2/61159/8281/932001>

Gazi Üniversitesi, (2024a). *Gazi Üniversitesi Tarihçesi.*

<https://egtbil.gazi.edu.tr/view/page/162597/tarihce>

Gazi Üniversitesi, (2024b). *Gazi Üniversitesi, Lisansüstü Öğrenci Kabul Süreçleri.*

<https://egtbil.gazi.edu.tr/view/page/287273/aday-ogrenci-lisansustu-alimbasmurulari>

Gazi Üniversitesi, (2024c). *Tezli Yüksek Lisans Özel Şartları.*

<https://egtbil.gazi.edu.tr/view/page/196262/tezli-yuksek-lisans-ozel-sartlari>

Gazi Üniversitesi, (2024d). *Lisansüstü Eğitim Dersler - AKTS Kredileri – Yüksek Lisans Dersler - AKTS Kredileri – Doktora.*

<https://gef-guzelsanatlarresimis.gazi.edu.tr/view/page/15944/lisans-ustu-egitim>

Marmara Üniversitesi, (2024). *Anabilim Dalları ve Programlar.*

<https://ebe.marmara.edu.tr/bolumler/anabilim-dallari-ve-programlar>

Yükseköğretim Kanunu. (1981, Haziran). Kanun Numarası: 2547, Kabul Tarihi: 4/11/1981, Resmî Gazete Tarihi: 06.11.1981 Resmî Gazete Sayısı: 17506.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2547&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

29690 sayılı Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, (2016). *Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği.* Resmî Gazete Sayısı: 29690.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=21510&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

- YÖK. (2017a). *Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Programların Güncelleme Gerekçeleri, Getirdiği Yenilikler ve Uygulama Esasları. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/YeniOgretmenYetistirmeLisansProgramlari/AA_Sunus_%20Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf
- YÖK. (2017b). *Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı*. Programların Güncelleme Gerekçeleri, Getirdiği Yenilikler ve Uygulama Esasları. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/YeniOgretmenYetistirmeLisansProgramlari/Resim_Is_Ogretmenligi_Lisans_Programi09042019.pdf
- YÖK. (2025). *Öğretim Düzeyine Göre Öğrenci Sayısı 2023-2024 Yükseköğretim İstatistikleri*. <https://istatistik.yok.gov.tr>

EKLER

EK-1. Etik Kurul İzin Belgesi (sayfa vii)

EK-2. Görüşme Formu

EK-3. Araştırma Gönüllü Katılım Formu

EK-2 Görüşme Formu

‘GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALINDA ÖĞRENİM GÖREN YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN DERS PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ’ ADLI YÜKSEK LİSANS ARAŞTIRMASI GÖRÜŞME FORMU

Araştırma Sorusu: 2021-2022, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde Anadolu Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören yüksek lisans öğrencilerinin ders programına ilişkin görüşleri nelerdir?

Görüşme Tarihi:

Görüşme Başlangıç:

Görüşmecisi:

Görüşme Bitiş:

Giriş:

Merhaba, benim adım Dilal Aygün. Anadolu Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Programında öğrenim görmekteyim. Tez kapsamında yapılan bu çalışma, 2021-2022, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilinde öğrenim gören yüksek lisans öğrencilerinin ders programına ilişkin görüş ve önerilerinin alınması amacını taşımaktadır. Bu araştırma hem standart bir ders programı olmamasından kaynaklanan problemleri tartışmaya açarak olumlu/olumsuz yönleri ortaya koymak hem de yüksek lisans sanat eğitimi ders programı başta olmak üzere ihtiyaç ve beklentilerin neler olduğunu belirlemek açısından önemlidir. Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederim. Yapılan tüm görüşmelerde verilen bilgiler, sadece bu araştırma için kullanılacak ve kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

-Görüşme başlamadan önce sormak istediğiniz bir şey var mıdır?

-Sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha iyi ve hızlı şekilde işe koşabilmek için izin verirseniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mı?

-Bu görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorularıma başlamak istiyorum.

GÖRÜŞME SORULARI

Soru 1. Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programındaki zorunlu derslerin içeriğine ilişkin görüşlerin nelerdir?

Sonda 1: Bu soruyu ‘Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri’, ‘Görsel Sanatlar Atölye I-II’, ‘Seminer’, ‘Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri’ ve ‘Tez’ dersleri bağlamında ayrı ayrı yanıtlar mısınız?

Sonda 2: Bu derslerin içeriğini akademik gelişimin bakımından yeterli görüp görmediğini nedenleriyle birlikte açıklayabilir mısınız?

Sonda 3: *Bu derslerin yerine ya da ilave olarak hangi derslerin olmasını önerirsin? Lütfen nedenleriyle birlikte açıklar mısın?*

Soru 2. Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programındaki seçmeli derslerin içeriğine ilişkin görüşlerin nelerdir?

Sonda 1: *'Uzmanlık Alan' dersinin içeriği ve dersin yürütülmesine ilişkin görüşlerin neler?*

Sonda 2: *'Seçtiğin diğer seçmeli dersler neler? Neden bu dersleri seçtin? Bu derslerin içeriğine ilişkin görüşlerin neler?*

Sonda 3: *Bu dersleri akademik gelişimin bakımından yeterli görüp görmediğini nedenleriyle birlikte açıklar mısın?*

Sonda 4: *Bu derslerin yerine ya da ilave olarak hangi derslerin olmasını önerirsin? Lütfen nedenleriyle birlikte açıklar mısın?*

Soru 3. Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programındaki zorunlu derslerin öğrenme ortamlarına (kullanılan materyaller, öğrenme mekânı, öğretim yaklaşımı vb.) ilişkin görüşlerin neler?

Sonda 1: *Bu soruyu 'Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri', 'Görsel Sanatlar Atölye I-II', 'Seminer', 'Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri' ve 'Tez' dersleri bağlamında ayrı ayrı yanıtlar mısın?*

Sonda 2: *Bu derslerin öğrenme ortamını akademik gelişimin bakımından yeterli görüp görmediğini nedenleriyle birlikte açıklar mısın?*

Sonda 3: *Bu dersler için nasıl bir öğrenme ortamı (kullanılan materyaller, öğrenme mekânı, öğretim yaklaşımı vb.) önerirsin?*

Soru 4. Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programındaki seçmeli derslerin öğrenme ortamlarına (kullanılan materyaller, öğrenme mekânı, öğretim yaklaşımı vb.) ilişkin görüşlerin nelerdir?

Sonda 1: *'Uzmanlık Alan Dersi'nin öğrenim ortamına (kullanılan materyaller, öğrenme mekânı, öğretim yaklaşımı vb.) ilişkin görüşlerin nelerdir?*

Sonda 2: *Seçtiğiniz diğer seçmeli derslerin öğrenme ortamına (kullanılan materyaller, öğrenme mekânı, öğretim yaklaşımı vb.) ilişkin görüşlerin nelerdir?*

Sonda 3: *Bu derslerin öğrenme ortamını akademik gelişimin bakımından yeterli görüp görmediğini nedenleriyle birlikte açıklar mısın?*

Sonda 4: *Bu dersler için nasıl bir öğrenme ortamı (kullanılan materyaller, öğrenme mekânı, öğretim yaklaşımı vb.) önerirdin?*

Soru 5. Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programındaki zorunlu derslerin sayı ve programdaki dağılımına (yerine) ilişkin görüşlerin neler?

Sonda 1: *Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programındaki zorunlu derslerin sayısı ve programdaki dağılımını akademik gelişimin bakımından yeterli görüp görmediğini nedenleri ile birlikte açıklar mısın?*

Sonda 2: *Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programındaki zorunlu derslerin sayı ve programdaki dağılımına (yerine) ilişkin önerilerin neler?*

Soru 6. Resim-İř Eđitimi Tezli Yůksek Lisans Programındaki seřmeli derslerin sayı ve programdaki dađılımına (yerine) iliřkin gůrůřlerin neler?

Sonda 1: Resim-İř Eđitimi Tezli Yůksek Lisans Programındaki seřmeli derslerin sayısı ve programdaki dađılımını akademik geliřimin bakımından yeterli gůrůp gůrmediđini nedenleri ile birlikte aēıklar mısın?

Sonda 2: Resim-İř Eđitimi Tezli Yůksek Lisans Programındaki zorunlu derslerin sayı ve programdaki dağılımına (yerine) ilişkin ۆnerilerin neler?

Soru 7. Resim-İř Eđitimi Tezli Yůksek Lisans ders programının iēeriđinin ve yůrůtůlmesinin daha etkili ve verimli hale gelmesi adına diđer gůrůř ve ۆnerilerin nelerdir?

Bana zaman ayırdıđınız iēin ēok teřekkůr ederim. Gůrůřmeden sonra bu konuda eklemek istediđiniz bařka gůrůř ve ۆnerileriniz olursa ----- no'lu telefonda bana ulařabilirsiniz. İyigůnler.

EK-3 Araştırma Gönüllü Katılı Formu

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma ‘GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALINDA ÖĞRENİM GÖREN YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN DERS PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ’ başlıklı araştırma, 2021-2022, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı-Tezli Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Programı dahilinde öğrenim gören yüksek lisans öğrencilerinin ders programına ilişkin görüş ve önerilerinin alınması amacını taşımaktadır.

Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda, nitel araştırma yapılarak sizden veriler toplanacaktır. İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır. Araştırma için yapılacak görüşmeler esnasında ses ve görüntü kaydı alınacaktır. Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır. İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır. Sizden toplanan veriler gizlilik yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir. Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı @anadolu.edu.tr mail adresine yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Dilal AYGÜN

Adres:

Cep Tel:

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Dilal AYGÜN

Yabancı Dil :

Doğum Yeri / Yılı :

Eğitim Bilgileri:

2015 – 2019: Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Eğitim Fakültesi / Resim-İş Öğretmenliği

2022 – 2025: Anadolu Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Resim-İş Eğitimi Programı / Tezli Yüksek Lisans

Sanatsal Faaliyetleri (Sergi)

2017- ‘Desen-Temel Tasarım’ Karma Sergi /Samsun

2018- ‘Baskıresim Sergisi’ Karma Sergi /Samsun

2018- ‘Baskıresim Sergisi’ Karma Sergi / Amasya

2019- ‘37. Mezunlar Sergisi’ Karma Sergi / Samsun

2019- ‘İllüstratörler Platformu Birinci Karma Sergisi’/İstanbul

2020- ‘İllüstratörler Platformu İkinci Karma Sergisi’/İstanbul

2020- ‘Bologna Çocuk Kitabı Fuarı Sanal Sergisi’

2020- ‘PO-MO II Uluslararası Posta Sanatı Sanal Sergisi’ Konya

2022- ‘Rastlantı’ Yüksek Lisans Atölye Karma Sergisi’ Eskişehir

2022- ‘A/R/Tografik Boşluklar’ Yüksek Lisans Karma Sergisi’ Eskişehir